DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków | Nr 2 | Luty 1948 r.

TREŚĆ

A. CZĘŚĆ URZĘDOWA

Poz. 23. Rozporządzenie Ministra Oświaty z dn. 23 lipca 1947 r. w sprawie wykonania postanowień ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.

Poz. 24. Zarządzenie Ministra Oświaty z dn. 4 czerwca 1947 r. w sprawie szkół pracy społecznej TUR oraz uprawnień absolwentów tych szkół.

Poz. 25. Zarządzenie Ministra Administracji Publicznej i Ministra Ziem Odzykanych z dnia 13 czerwca 1947 r. w sprawie zaliczenia okresu wojennego do wymiaru uposażenia nauczycieli, pracujących w szkolnictwie samorządu terytorialnego .

Poz. 26. Zarządzenie Ministra Oświaty z dn. 13 czerwca 1947 r. w spr. organizowania Kursów Przygotowawczych przy Państwowych Wyższych Szkołach Pedagogicznych.

Poz. 27. Okólnik Ministerstwa Oświaty z dn. 13 czerwca 1947 r. w sprawie angażowania i opłacania personelu nauczającego w publicznych średnich szkołach zawodowych.

Poz. 28. Okólnik Ministerstwa Oświaty z dn. 27 czerwca 1947 r. w sprawie przelewów kredytów rzeczowych na rachunki bieżące urzędów i szkół.

Poz. 29. Komunikat Ministerstwa Oświaty w sprawie Szkół Ćwiczeń.

Poz. 30 Komunikat Ministerstwa Oświaty w sprawie zaopatrzenia szkół powszechnych w książki do lektury.

Poz. 31. Zarządzenie Kuratorium z dn. 30 grudnia 1947 r. — Przyczynki do przepisów rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów państwowych z roku 1947.

Poz. 32. Zarządzenie Kuratorium z dn. 31 grudnia 1947 r. w sprawie wyliczenia z subwencji i dotacji.

Poz. 33. Zarządzenie Ministra Oświaty z dn. 24 stycznia w sprawie wynagrodzenia ryczałtowego pracowników administracyjnych.

Poz. 34. Zarządzenie Ministerstwa Poczt i Telegrafów z dn. 14 stycznia 1948 r. w sprawie opakowania i zamkniętych przesyłek urzędowych.

Poz. 35. Zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dn. 4 grudnia 1947 r. w sprawie należności w razie podróży służbowej lub delegacji.

Poz. 36. Rejony wizytacyjne w szkolnictwie powszechnym.

Poz. 37. Komunikaty:

I. Warunki dla kandydatów na stypendia dla dzieci i młodzieży uczestników Powstania Warszawskiego.

II. W sprawie kursów korespondencyjnych T. U. R.

III. W sprawie poradni świetlicowej T. U. R.

IV. W sprawie tygodnika „Świat młodych".

V. W sprawie słowników Czarnobajewa.

VI. W sprawie Godeł Państwowych.

VII. W sprawie zbiórki odpadków.

Poz. 38. Ogłoszenia o zagubieniu świadectw i legitymacyj szkolnych.

B. CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

1. Cele i zadania TUR — mgr. Kazimierz Nowak.
2. Rola czasopism gospodarczych i technicznych przy nauczaniu języka polskiego w szkołach zawodowych — mgr. L. Kozakówna.
3. Kronika.
4. Sprawozdania:
   a) Sprawozdanie z Centralnego Kursu Nauki o Polsce i świecie współczesnym w Zakopanem — A. L.
   b) Sprawozdanie ze stanu sanitarnego szkół oraz organizacji opieki higieniczno-lekarskiej nad młodzieżą szkolną O.S.K. w roku szkolnym 1946/47 — dr. H. Sokołowska.
   c) Sprawozdanie z wizytacyj zimowisk harcerskich w czasie feryj zimowych 1947/48 — instr. harc. A. Kłuskowa.
5. Bibliografia Ziem Odzyskanych cz. III. oprac. mgr. T. Kucharska.
6. Przegląd ostatnich wydawnictw.

CZĘŚĆ URZĘDOWA

Poz. 23.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATY

z dnia 23 lipca 1947 r. (Nr. I. Pers. 10670/47) **w sprawie wykonania postanowień ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.**

Na podstawie artykułów: 17 i 98 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia Ministra z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. Nr. 104, poz. 873) zarządza się co następuje:

§ 1. W par. 2 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 grudnia 1926 r. w sprawie wykonania postanowień ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli zastępuje się wyrazy „wykaz stanu służby" wyrazami „wykaz służbowy".

Wykaz służbowy każdego nauczyciela ma być prowadzony według wzoru. podanego w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Oświaty
(—) dr. St. Skrzeszewski

Załącznik do rozporządzenia z dnia 23 lipca 1947 r.
Nr. I. Pers. 10670/47. Wzór

U w a g a.

Do wykazu służbowego wciąga się dane na podstawie oryginalnych dokumentów, których odpisy, potwierdzone przez prowadzącego wykaz, winny być zachowane w aktach urzędu.

Wykaz służbowy

I. Imię i nazwisko .....

II. Data i miejsce urodzenia (miejscowość, powiat) .....

III. Imię ojca oraz imię i nazwisko rodowe matki .....

IV. Narodowość .....

V. Działalność społeczna i polityczna przed dniem 1. IX. 1939 r. — przynależność do partii politycznych i ideowych organizacji .....

VI. Działalność społeczna i polityczna w okresie okupacji, zasługująca na wyszczególnienie, pseudonim z pracy podziemnej, nazwa organizacji itp., doznane represje od okupanta

.....

VII. Działalność społeczna i polityczna po odzyskaniu niepodległości (czynna działalność w organizacjach społecznych i partiach politycznych i jakich) .....

.....

Stan w dniu założenia wykazu	Zmiany
VIII. Stan (kawaler, żonaty, zamężna, wdowiec, wdowa, separowany (a), rozwiedziony (a)	VIII. .....
IX. 1. Jeżeli żonaty — imię i nazwisko rodowe żony	IX. 1. .....
2. Jeżeli zamężna — własne nazwisko rodowe i imię męża	2. .....

Stan w dniu założenia wykazu	Zmiany
3. Data zaślubin	3. .....
4. Czy żyje we wspólności małżeńskiej (o ile nie, który sąd i kiedy orzekł separację względnie rozwód i czy z obowiązkiem utrzymania żony)	4. .....
5. Czy żona (mąż) pobiera jakie uposażenie lub zaopatrzenie ze Skarbu Państwa, a w danym razie z jakiego tytułu	5. .....
6. Czy żona (mąż) pobiera uposażenie z innej instytucji i w jakiej wysokości	6. .....

X. Dzieci (z małżeństwa, pozamałżeńskie, przysposobione, pasierby)

Imię (przy pasierbach nazwisko)	Data urodzenia	Czy pozostaje na utrzymaniu funkcjonariusza	Uwaga

W kolumnie „Uwaga" należy notować śmierć dziecka lub zawarcie przez nie związku małżeńskiego.

XI. Wykształcenie ogólne i zasadnicze zawodowe:

1. Niższe .....
2. Średnie (rodzaj szkoły, ilość ukończonych klas, złożenie egzaminu dojrzałości i data złożenia) .....
3. Wyższe (rodzaj studiów, egzaminy i data ich złożenia) .....
4. Tytuł naukowy (zakład naukowy, który go nadał i data dyplomu) .....
5. Znajomość języków (w mowie i piśmie lub tylko w mowie) .....
6. Dyspensa od przepisanego poziomu wykształcenia (art. 6 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli) .....

XII. Kwalifikacje zawodowe (na podstawie jakich przepisów zdobyte i do jakiej kategorii szkół oraz zakładów wychowawczych) .....

XIII. Uzupełniające wykształcenie zawodowe (egzaminy zawodowe):

Nazwa egzaminu	Data złożenia	Nazwa szkoły lub władzy przy której złożono egzamin	Wynik egzaminu

XIV. Służba wojskowa:

1. Przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej:

Charakter służby (normalna służba obowiązkowa, dobrowolna, wskutek mobilizacji lub wojny)	Czas jej pełnienia (ilość lat miesięcy)	Stopień wojskowy w chwili ukończenia służby	Ilość czasu zaliczonego do wysługi emerytalnej

2. W czasie służby państwowej polskiej:

Charakter służby (normalna służba obowiązkowa, dobrowolna, wskutek mobilizacji lub wojny)	Czas jej pełnienia (ilość lat miesięcy)	Stopień wojskowy w chwili ukończenia służby	Uwagi

XV. Służba lub praca zawodowa przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej:

Nr kol.	Rodzaj służby lub pracy zawodowej oraz nazwa urzędu lub instytucji w której pracował	Czas jej pełnienia		Czas policzalny przy określaniu upożenia w służbie nauczycielskiej lub w zakładzie wychowawczym		Czas podlegający zaliczeniu do wysługi emerytalnej		Uwagi
		od – do	Ilość lat, miesięcy, dni	Ilość lat, miesięcy, dni	Kto i jakim dekretem zaliczył	Ilość lat, miesięcy, dni	Podstawa prawna zaliczenia	

XVI. Służba państwowa polska nie podlegająca ustawie z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 104, poz. 873).

Nr. kolejny	Rodzaj służby oraz nazwa i siedziba władzy, urzędu lub instytucji, w której służbę pełniono	W jakim charakterze	Czas pełnienia jej (od—do)	Czas policzalny przy określaniu uposażenia w służbie nauczycielskiej lub w zakładzie wychowawczym		Uwagi
				Ilość lat, miesięcy i dni	kto i jakim dekretem zaliczył	

XVII. Data badania i orzeczenie lekarskie przed przejęciem do służby nauczycielskiej lub zakładu wychowawczego w Państwie Polskim

.....

.....

Nazwa władzy, która wykaz założyła .....

.....

Data założenia wykazu .....

(pieczęć)

.....
(Podpis kierownika władzy prowadzącej wykaz, względnie naczelnika jej wydziału osobowego)

XVIII. Przebieg służby państwowej polskiej do dnia 31 sierpnia 1939 r., podlegającej ustawie z dnia 1-go lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 104, poz. 873).

Nr kolejny	Data i liczba dekretu lub zarządzenia władzy oraz nazwa tej władzy	Treść dekretu lub zarządzenia*) (fakt służbowy lub wydarzenie)	Okresy czasu nie policzalne do służby czynnej (od—do)	Okresy czasu policzalne do emerytury pomimo niepoliczalności ich do służby czynnej (od—do)	Uwagi

*) UWAGA: Do tabeli tej wciągnąć należy następujące fakty mianowania, ustalenia, przeniesienia na inne miejsce służbowe, przeniesienia w stan nieczynny, spoczynku i pozasłużbowy powołanie do służby wojskowej (z wyjątkiem okresów ćwiczeń krótkotrwałych), urlopy bez uposażenia, zwolnienia, odliczanie lat służby (p. 5 art. 73), zawieszenie (ust. 1 art. 79).

XIX. Okres wojny od dnia 1 września 1939 r. do dnia ustania okupacji:

a) Okres wojenny zaliczony do wymiaru uposażenia przez władze szkolne na podstawie par. 2 rozporządzenia Ministra Oświaty z dn. 26 czerwca 1945 r. Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 140).

Nazwa i siedziba Komisji Weryfikacyjnej, która dokonała zaliczenia	Data i Nr. orzeczenia	Rodzaj służby	Zaliczono z okresu wojennego ogółem	Uwagi

b) Okres wojenny zaliczony do wymiaru uposażenia przez Komisje Weryfikacyjne na podstawie par. 4 i 5 rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 26 czerwca 1945 r. (DZ. U. R. P. Nr. 24, poz. 140).

Nazwa i siedziba Komisji Weryfikacyjnej, która dokonała zaliczenia	Data i Nr orzeczenia	Rodzaj służby	Zaliczono z okresu wojennego ogółem lat, miesięcy. dni	Uwagi

c) Czas spędzony w kraju (w granicach sprzed 1 września 1939 r.)

Nr. kolejny	Miejscowość	Charakter zajęcia	Czas od — do	Uwagi

d) Czas spędzony poza granicami (sprzed 1 września 1939 r.)

Nr kolejny	Miejscowość	Charakter zajęcia	Czas od — do	Uwagi

Uwaga: Terminem końcowy okresu wojennego jest dzień wyzwolenia miejscowości pobytu nauczyciela spod okupacji niemieckiej, względnie dzień wyzwolenia lub oswobodzenia, np. z obozu, a w odniesieniu do osób zatrudnionych w polskich szkołach za granicą dzień 31 sierpnia 1945 r. W punkcie c) i d) tej tabeli należy podać okres wojenny niezależnie od wykazania go w punkcie a) i b) w wypadku częściowego lub całkowitego pokrywania się okresu wojennego.

XX. Przebieg służby państwowej polskiej po ustaniu okupacji, podlegającej ustawie z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 104, poz. 873).

Nr kol.	Data i liczba dekretu lub zarządzenia władzy oraz nazwa tej władzy	Treść dekretu lub zarządzenia*) (fakt służbowy lub wydarzenie)	Okresy czasu niepoliczalne do służby czynnej (od — do)	Okresy czasu policzalne do emerytury pomimo niepoliczalności ich do służby czynnej (od — do)	Uwagi

*) Uwaga: Do tabeli tej wciągnąć należy fakty takie same jak do tabeli XV, powstałe po uwolnieniu danego obszaru z pod okupacji, a nadto w rubryce „Uwagi" podać miejsce pobytu i rodzaj zajęcia, spełnianego w czasie od zakończenia okresu wojennego do dnia ponownego objęcia obowiązków służbowych.

XXI. Uposażenie.

a	b	c	d	e	f
Nr kol.	Nr i data zarządzenia oraz nazwa władzy, która wymierzyła uposażenie	Podstawa prawna (ustawa, artykuły)	Części składowe uposażenia miesięczn.	Ogólna kwota uposażenia miesięczn.	Uwagi

XXII. Urlopy (ust. 3 art. 28 oraz art. 45, 46, 47, 48 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. — Dz. U.R.P. z 1932 r. Nr 104, poz. 873).

a	b	c	d		e		f
Nr kol.	Nr i data pisma, którym udzielono urlopu oraz nazwa władzy, która go udzieliła	Rodzaj urlopu z zaznaczeniem czy płatny lub nie	Czas udziel. urlopu		Czas trwania urlopu		Uwagi
			od — do	Ilość miesięcy i dni	od — do	Ilość miesięcy i dni	

XXIII. Nieobecność w służbie (art, 28 ust, pierwszy i drugi).

Nr kol.	Powód nieobecności a jeżeli jest nią choroba nazwa choroby	Czas trwania jej		Czy nieobecność została uznana przez władze za usprawiedliwioną czy nie	Uwagi
		od — do	Ilość miesięcy, dni		

XXIV. Odznaczenia, pochwały, uznania.

XXV. Kary dyscyplinarne i zawieszenia w służbie.

XXVI. Uwagi.

Poz. 24

ZARZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATY

z dnia 4 czerwca 1947 r. (Nr. V. Un. 722/47) **w sprawie szkół pracy społecznej Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego oraz uprawnień absolwentów tych szkół**

Na podstawie art. 1 dekretu z dnia 23 listopada 1945 r. o organizacji szkolnictwa w okresie przejściowym (Dz. U. R. P. Nr. 2 z 1946 r., poz. 9) zarządzam co następuje:

§ 1. Zezwalam Towarzystwu Uniwersytetu Robotniczego (TUR) na tworzenie szkół pracy społecznej o systematycznym kursie nauczania w kierunku spółdzielczym, administracyjno-samorządowym oraz kulturalno-oświatowym.

§ 2. Program nauczania i statut organizacyjny szkół pracy społecznej podlega zatwierdzeniu Ministerstwa Oświaty.

§ 3. Okres nauki w szkole pracy społecznej trwa trzy lata przy wymiarze przynajmniej 18 godzin tygodniowo: w okresie przejściowym, tj. do 1 września 1949 r., nauka może być skrócona do 2 lat.

§ 4. Do szkoły pracy społecznej mogą być przyjęci kandydaci, którzy:

a) ukończyli 21 lat życia,

b) ukończyli co najmniej szkołę powszechną,

c) mogą wykazać się pracą społeczną ,

d) pracują zawodowo,

e) zdadzą egzamin wstępny stwierdzający ich przygotowanie do nauki w wymienionej szkole;

w okresie przejściowym, tj. od 1 września 1949 r., do szkoły mgoą być przyjmowani słuchacze w wieku od 18 lat .

§ 5. Absolwenci szkoły pracy społecznej po zdaniu egzaminu przed Państwową Komisją Egzaminacyjną na zasadach, określonych instrukcją Ministerstwa, mogą otrzymać świadectwo ukończenia szkoły. Świadectwa są równoznaczne ze świadectwem ukończenia średniej szkoły zawodowej.

§ 6. W stosunku do wymienionych szkół pracy społecznej mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 11. III. 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343).

§ 7. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 4 czerwca 1947 r.

Minister Oświaty
Dr. St. Skrzeszewski

Poz. 25

ZARZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATY
MINISTRA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
I MINISTRA ZIEM ODZYSKANYCH

z dnia 13 czerwca 1947 r. (Nr. I. Pers. 7620/47) **w sprawie zaliczenia okresu wojennego do wymiaru uposażenia nauczycieli, pracujących w szkolnictwie samorządu terytorialnego**

W związku z postanowieniami art. 2 dekretu z dnia 19. XI. 1946 r. o dostosowaniu uposażenia w związkach samorządu terytorialnego do uposażenia pracowników państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 330) zarządza się, co następuje:

§ 1. Okręgowe Komisje Weryfikacyjne, działające przy Kuratoriach Okręgów Szkolnych, są upoważnione do zaliczania okresu wojennego nauczycielom zatrudnionym w szkolnictwie samorządu terytorialnego, na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Oświaty z dnia 26. VI. 1945 r. w sprawie zaliczenia okresu wojennego do wymiaru uposażenia nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 140) w odniesieniu do okresów wymienionych w §§ 4, 5 i 8 cyt. wyżej rozporządzenia.

§ 2. Nauczyciele i kierownicy szkół składają do Okręgowych Komisji Weryfikacyjnych udokumentowane i zaopiniowane przez dyrekcję szkoły podania za pośrednictwem organu wykonawczego samorządu terytorialnego, utrzymującego daną szkołę.

§ 3. Należność za czynności przewodniczącego, członków i sekretarza Komisji Weryfikacyjnych pokrywa w całości właściwy terytorialnie Wydział Wojewódzki w wysokości 70 zł dla przewodniczącego i 50 zł dla członków i sekretarza za każdą definitywnie załatwioną sprawę na podstawie wykazu czynności, każdorazowo złożonego przez przewodniczącego Okręgowej Komisji Weryfikacyjnej.

§ 4. Postanowienia § 7 cyt. wyżej rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 26. VI. 1945 r. mają odpowiednie zastosowanie z tym, że bieg terminów w tym przepisie określonych zaczyna się od dnia wejścia w życie niniejszego zarządzenia.

§ 5. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Administracji Publicznej.

Minister Oświaty:
Dr. St. Skrzeszewski

Minister Administracji Publicznej
E. Osóbka-Morawski

w z. Minister Ziem Odzyskanych:
St. Czajkowski

Poz. 26

ZARZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATY

z dnia 13 czerwca 1947 r. (Nr. II KN-257/47) **w sprawie organizowania Kursów Przygotowawczych przy Państwowych Wyższych Szkołach Pedagogicznych**

Celem zapewnienia dopływu młodzieży chłopskiej i robotniczej do Państwowych Wyższych Szkół Pedagogicznych zarządzam — na podstawei art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. Nr. 50, poz. 304) oraz art. 1 dekretu z dnia 23 listopada 1945 r. o organizacji szkolnictwa w okresie przejściowym (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr. 2, poz. 9) — co następuje:

§ 1. Tworzy się przy każdej Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej Kursy Przygotowawcze, które trwają od 2—6 semestrów, zależnie od stopnia przygotowania kandydatów.

§ 2. O przyjęcie na Kursy Przygotowawcze mogą ubiegać się osoby, które:

a) ukończyły 18 a nie przekroczyły 30 roku życia,

b) posiadają określone poniżej przygotowanie naukowe,

c) wykazują odpowiedni poziom inteligencji ogólnej i wyrobienia umysłowego, konieczny do podjęcia w przyszłości studiów w Wyższej Szkole Pedagogicznej,

d) wyróżniają się wyrobieniem społecznym zdobytym w demokratycznych organizacjach młodzieżowych,

e) nie mają wad i ułomności fizycznych uniemożliwiających pełnienie w przyszłości zawodu nauczycielskiego.

§ 3. Na I semestr Kursów Przygotowawczych mogą być przyjęci kandydaci mający wykształcenie 7 klas szkoły powszechnej, na dalsze semestry Kursów Przygotowawczych — kandydaci z przygotowaniem naukowym, odpowiadającym programowi nauk danego semestru.

§ 4. Na kursach obowiązuje propram ogłoszony w wydawnictwie Ministerstwa Oświaty pt. Plan godzin i materiały programowe dla gimnazjów i liceów dla dorosłych o ustroju semetralnym (zatwierdzone na okres przejściowy od roku szk. 1946/47 zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 18 lipca 1946 r. Nr. V KD-694/46) Państw. Zakłady Wydawnictw Szkolnych. Warszawa 1946).

§ 5. O przyjęciu kandydatów na Kurs Przygotowawczy decyduje specjalna Komisja weryfikacyjno-kwalifikacyjna, powołana przy każdej Państw. Wyższej Szkole Pedagogicznej przez Ministestwo Oświaty na wniosek Kuratora O. S. Decyzja Komisji opiera się zarówno na przedłożonych przez kandydatów dokumentach, jak na wynikach przeprowadzonych egzaminów wstępnych.

§ 6. Egzaminy wstępne odbywają się zgodnie z §§ 6—11 regulaminu Państw. Komisji Weryfikacyjno-Kwalifikacyjnych dla kandydatów do szkół wyższych (Dz. Urz. Min. Ośw. 1945 Nr. 1, poz. 1).

§ 7. Uczniowie Kursów Przygotowawczych korzystają z internatu i stypendiów na równi ze studentami W.S.P.

§ 8. Kursy przygotowawcze należy organizować przy współdziałaniu demokratycznych organizacji młodzieżowych.

§ 9. Kursy przygotowawcze przy W.S.P. pod względem organizacyjnym podlegać będą Kuratorium.

§ 10. Niniejsze zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Oświaty:
dr St. Skrzeszewski

Poz. 27

OKÓLNIK Nr. 21

z dnia 13 czerwca 1947 r. (I. Pers. 8721/47) **w sprawie angażowania i opłacania personelu nauczającego w publicznych średnich szkołach zawodowych.**

W związku z wejściem w życie z dniem 12 lutego 1947 r. dekretu z dnia 3 lutego 1947 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 29 marca 1937 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół dokształcających zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 52 [1]) Ministerstwo Oświaty podaje zasady, które należy stosować przy angażowaniu i opłacaniu personelu nauczającego w publicznych średnich szkołach zawodowych.

1. W związku z przekształceniem szkół dokształcających zawodowych na publiczne średnie szkoły zawodowe należy formalnie zawiązać stosunek służbowy w drodze mianowania lub zawarcia umów z dyrektorami (kierownikami), nauczycielami, instruktorami i lekarzami ,zatrudnionymi w dniu 12 lutego 1947 r. w publicznych szkołach dokształcających zawodowych.

2. Przy zawiązywaniu stosunku służbowego z dyrektorami (kierownikami), nauczycielami i instruktorami publicznych szkół zawodowych należy stosować przepisy dotyczące dyrektorów (kierowników), nauczycieli i instruktorów państwowych szkół średnich zawodowych, zaś przy angażowaniu lekarzy publicznych średnich szkół zawodowych — zasady angażowania lekarzy państwowych szkół średnich zawodowych.

3. Powierzenie obowiązków dyrektora (kierownika) nie może nastąpić bez równoczesnego lub uprzedniego mianowania na stanowisko nauczycielskie w publicznej średniej szkole zawodowej lub bez zawarcia umowy o pracę w charakterze nauczyciela tejże szkoły.

4. W celu ściślejszego związania ze szkołą personelu nauczającego w publicznych średnich szko-

[1]) Dz. Urz. Min. Ośw. z r. 1947, Nr. 2, poz. 34.

łach zawodowych należy dążyć do tego, aby dyrektorzy (kierownicy) i jak największa liczba nauczycieli byli pracownikami mianowanymi na etatach publicznych średnich szkół zawodowych.

5. Mianowania na stanowiska nauczycielskie winny być dokonane w ramach etatów przydzielonych Kuratorium dla publicznych średnich szkół zawodowych, zaś angażowanie lekarzy tych szkół w ramach przyznanych na ten cel kredytów.

6. Personel administracyjny publicznych średnich szkół zawodowych angażowany jest i opłacany przez zarządy gmin.

7. Po wystawieniu dekretów nominacyjnych Kuratoria winny niezwłocznie dokonać zaszeregowania osób mianowanych, opierając się na postanowieniach §§ 24, 25 i 27 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonariuszów państwowych w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady Min. z dnia. 24. V. 45 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21), poz. 126[1]). Zaszeregowanie winno być dokonane z ważnością od dnia mianowania. W dekretach zaszeregowania należy równocześnie ustalić wysługę lat, zaliczając w granicach kompetencji Kuratorium dotychczasową pracę nauczycielską w szkołach dokształcających zawodowych lub innych. Co do pracy zawodowej, której zaliczenie nie mieści się w granicach kompetencji Kuratorium, należy wystąpić do Ministerstwa z wnioskiem o zaliczenie. Niekwalifikowanym nauczycielom mianowanym nie należy wystawiać dekretów zaszeregowania, natomiast w dekretach nominacyjnych tych nauczycieli należy powołać § 27 rozporządzenia Rady Miinstrów z dnia 19 grudnia 1933 r. w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 maja 1945 r.

8. Wymiar godzin nauczania personelu nauczającego w publicznych średnich szkołach zawodowych należy określać w myśl §§ 14—19 rozporządzenia Ministra W.R. i O.P. z dnia 10 sierpnia 1937 r. o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 316), zmienionego rozporządzeniem Ministra Oświaty z dnia 10 grudnia 1945 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 7, poz. 267) i rozporządzeniem Ministra Oświaty z dnia 14 stycznia 1946 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 1, poz. 4).

9. Przy wymiarze uposażenia oraz przy przyznawaniu dodatków do uposażenia dyrektorów, nauczycieli i instruktorów publicznych średnich szkół zawodowych należy stosować przepisy prawne i zarządzenia, mające zastosowanie do dyrektorów, nauczycieli i instruktorów państwowych średnich szkół zawodowych.

10. Pracownikom kotraktowym, nauczającym w publicznych średnich szkołach zawodowych, należy wypłacać wynagrodzenie ustalone dla nauczycieli średnich szkół zawodowych w rozporządzeniu Ministra Ośw. z dnia 17 października 1945 r. Również dyrektorom, nauczycielom i instruktorom, pozostającym na etacie innej szkoły i posiadającym w tamtej szkole pełny wymiar godzin, a nauczającym w publicznej średniej szkole zawodowej, należy wypałcać wynagrodzenia na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Oświaty z dnia 17 października 1945 r. Z nauczycielami tymi należy zawierać umowy o pracę w publicznych średnich szkołach zawodowych, ponieważ praca ta jest dla nich zajęciem ubocznym i powinna opierać się na umowie.

11. Kontraktowym dyrektorom publicznych średnich szkół zawodowych należy wypłacać dodatki za kierownictwo w takiej samej wysokości, jak mianowanym dyrektorom państwowych średnich szkół zawodowych.

12. W związku z przekształceniem szkół dokształcających zawodowych na publiczne średnie szkoły zawodowe stają się bezprzedmiotowe wyjaśnienia okólnika Nr. 31 z dnia 25 czerwca 1945 r. w sprawie wynagrodzenia personelu kontraktowego publicznych szkół dokształcających zawodowych (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 2, poz. 69).

Minister Oświaty
dr St. Skrzeszewski

[1]) Dz. Urz. Min. Ośw. z r. 1945, Nr. 2, poz. 54.

Poz. 28.

OKÓLNIK Nr. 24

z dnia 27 czerwca 1947 r. (I F-370/47)

w sprawie przelewów kredytów rzeczowych na rachunki bieżące urzędów i szkół.

W celu jednolitego unormowania sprawy przelewów na rachunki bieżące urzędów i szkół podległych Kuratorium Okręgów Szkolnych, Ministerstwo Oświaty w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu i Kontrolą Państwową zarządza, co następuje:

Kredyty przeznaczone na wydatki rzeczowe Kuratoria przelewają na rachunki bieżące urzędów i szkół, niezależnie od usprawiedliwienia wydatków z sum przelanych w poprzednich miesiącach (przelewy te nie są zaliczkami w rozumieniu przepisów rachunowo-kasowych dla władz i urzędów.

Urzędy i szkoły z przelanych na rachunki bieżące sum dokonują wydatków w granicach kwot wyznaczonych przez Kuratorium na poszczególne paragrafy, oraz w granicach pozycyj zastrzeżonych przez Ministerstwo Oświaty.

Dla ewidencji obrotu sum w poszczególnych paragrafach i pozycjach, oraz w celu uniknięcia przekroczeń, urzędy i szkoły prowadzą równolegle z księgą rachunku bieżącego księgę pomocniczą według załączonego wzoru Nr. 1. Księgę tę należy podzielić na działy i rozdziały, otwierając osobno konta dla każdego paragrafu; jako podstawę do podziału paragrafów na pozycje i do

księgowania wydatków w pozycjach przyjąć należy tytuły podane w objaśnieniach do preliminarza budżetowego. W księdze pomocniczej zapisuje się rzeczywiste wydatki, opłacone zarówno asygnatami jak i gotówką, z zaliczek podjętych z rachunku bieżącego; podjętych zaliczek nie należy zapisywać do tej księgi.

W razie podjęcia przez urząd lub szkołę zaliczki z rachunku bieżącego mają zastosowanie odnośne postanowienia przepisów rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów państwowych. Wysokość zaliczek ustalają Kuratoria Okręgów Szkolnych.

Przy zamknięciu miesięcznym księgi pomocniczej należy wykazywać obroty:

1. za miesiąc sprawozdawczy,
2. do miesiąca sprawozdawczego,
3. razem.

Na podstawie księgi pomocniczej urzędy i szkoły sporządzają oddzielne spisy dowodów na każdy dział i rozdział według wzoru Nr. 2. Spis wraz z dowodami usprawiedliwiającymi rzeczywiste wydatki urzędy i szkoły przesyłają do Kuratorium łącznie z wyciągiem z księgi rachunku bieżącego, przychodowymi dowodami kasowymi, wykazami szczegółowymi oraz talonami zrealizowanych asygnat.

Dowody na usprawiedliwienie rzeczywistych wydatków winny odpowiadać wymaganiom przepisów rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów.

Urzędy i szkoły, które posiadają na rachunku bieżącym prócz przelewów na wydatki rzeczowe jeszcze inne sumy, prowadzą księgę rachunku bieżącego z podziałem na konta. Obroty na kontach wykazują w wyciągu z rachunku bieżącego oddzielnie. Urzędy Skarbowe uzgadniają tylko ogólne sumy wyciągów.

Suma sald wykazanych na tytułowych stronach spisów (w punkcie 3) winna być zgodna z saldem konta wydatków rzeczowych podanym w wyciągu z rachunku bieżącego.

Pozostałość niewykorzystanych sum z końcem okresu budżetowego urzędy i szkoły winny bezwzględnie wpłacić na wznowienie kredytów Kuratorium, najpóźniej w ostatnim dniu okresu. O dokonaniu wpłaty umieszcza się w rubryce „uwagi" księgi pomocniczej oraz na tytułowej stronie spisu odpowiednią adnotację, dołączając do spisu dowód wpłaty.

Po otrzymaniu spisu dowodów Kuratoria:

1. uzgadniają:

a) początkową pozostałość — ze spisem dowodów z poprzedniego miesiąca,

b) przelewy miesiąca sprawozdawczego — z własnymi dowodami przelewowymi,

c) pozostałość na tytułowej stronie spisu względnie wszystkich spisów z saldem wyciągu z rachunku bieżącego (konto wydatki rzeczowe);

2. sprawdzają:

a) wykazane w spisie wydatki — z załączonymi do spisu dowodami,

b) prawidłowość sumowań i wyprowadzenia w spisach sald.

Prowadzenie w Kuratoriach księgi zaliczek (§ 54 przep. rach. kas.) dla sum przelewanych na rachunki bieżące urzędów i szkół przy zastosowaniu załączonego spisu jest zbędne. Dowody rachunkowe wraz ze spisami Kuratoria przechowują w swych składnicach w oddzielnych teczkach, założonych dla każdego urzędu lub szkoły na cały okres budżetowy, w kolejnym porządku miesięcy.

Minister Oświaty:
dr St. Skrzeszewski

Wzór Nr 1 do okólnika Nr 24 z dnia 27. VI. 1947 r. (I F-370/47)

Dział ..... Rozdział ..... § .....

Tytuł paragrafu

(Strona lewa księgi)

L. p.		Data przelewu lub rozchodu	Data i Nr asygnaty	Wyszczególnienie przelewu i rozchodu	Pozycja ..... Tytuł poz.			Pozycja ..... Tytuł poz.		
Przelew	Rozchód				Przelew	Rozchód	Pozost.	Przelew	Rozchód	Pozost.
				z przeniesienia						
				do przeniesienia						

(Strona prawa księgi)

Pozycja ..... Tytuł poz.			Pozycja ..... Tytuł poz.			Pozycja ..... Tytuł poz.			Pozycja ..... Tytuł poz.			Razem ..... §			Uwagi
Przelew	Rozchód	Pozost.	Przelew	Rozchód	Pozost.	Przelew	Rozchód	Pozost.	Przelew	Rozchód	Pozost.	Przelew	Rozchód	Pozost.	

Wzór Nr 2 do okólnika Nr 24 z dnia 27. VI. 1947 r. (Nr I. F. 370/47)

..... Urząd lub szkoła

(Strona zewnętrzna spisu)

SPIS DOWODÓW

do wyciągu z rachunku bieżącego

za miesiąc ..... 194..... r.

1. Pozostałość z końcem m-ca (wg spisu dow.) . . . . . Zł .....
2. Do końca miesiąca podjęto a nie usprawiedliwiono zaliczek na kwotę . . . . Zł .....
3. Pozostałość po odjęciu nieusprawiedliwionych dowodami zaliczek . . . . . Zł .....

UWAGA: Pozostałość z końcem okresu budżetowego (pkt. 2 i 3) przelano (wpłacono na wznowienie kredytów Kuratorium według załączonego dowodu wpłaty.

.....
Podpis kierownika urzędu lub szkoły

Wypełnia Kuratorium Okręgu Szkolnego

Sprawdzono pod względem cyfrowym

.....
podpis

Data .....

pod względem formalnym

Data .....

.....
podpis kier. organu meldunkowego

Sprawdzono pod względem merytorycznym

Data .....

.....
podpis

Celowość wydatków akceptuję

Data .....

.....
Naczelnik Wydziału

(wewnętrzna strona — lewa)

Dział ..... Rozdział	§ ..... poz.	§ ..... poz.	§ ..... poz. .....
Przelewy:			
Pozostałość z poprzedniego miesiąca			
W miesiącu sprawozdawczym			
Razem			

L. p.	Data i Nr asygnaty	Wyszczególnienie dowodów	Ilość dowodów	Sumy rzeczy-		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem wydatki za m/c						
Pozostałość za m/c						

(wewnętrzna strona spisu — prawa)

§ ..... poz.	§ ..... poz.	§ ..... poz.	§ ..... poz.	§ ..... poz.	Ogółem Zł

wistych wydatków

8	9	10	11	12	13
Arkusze wkładkowe					

Poz. 29.

KOMUNIKAT

w sprawie szkół ćwiczeń.

Na zapytanie jednego z Kuratoriów Okr. Szk. w powyższej sprawie, Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 31 lipca 1947 r. Nr. II KN. 7892/46 wyjaśniło co następuje:

1. Dopóki nauczyciele publicznej szkoły powszechnej, przydzielonej Zakładowi K. N. na Szkołę Ćwiczeń, pozostają na etatach szkół powszechnych, ich akta personalne prowadzi inspektor szkolny, a ich sprawy personalne załatwia inspektor szkolny w porozumieniu z dyrektorem Zakładu K. N.

2. Przydzielona na szkołę ćwiczeń publiczna szkoła powszechna podlega pod względem organizacyjnym inspektorowi szkolnemu, który się w tych sprawach porozumiewa z dyrektorem Zakładu K. N., zaś pod względem dydaktycznym i wychowawczym dyrektorowi Zakładu K. N.

3. Inspektor Szkolny, w związku z wizytowaniem przydzielonych szkół ćwiczeń ma prawo wydawania zarządzeń w porozumieniu z dyrektorem Zakładu. K. N.

4. Do czasu wydania oddzielnych orzeczeń organizacyjnych, stwierdzających całkowite przejęcie danej szkoły przez Zakład K. N. na Szkołę ćwiczeń, przydzielone na ten cel publiczne szkoły powszechne winny partycypować w przydziałach pomocy naukowych i książek do bibliotek, przeznaczonych dla publicznych szkół powszechnych w powiecie.

5. Do czasu wydania wspomnianych wyżej orzeczeń organizacyjnych przydzielone na szkoły ćwiczeń publiczne szkoły powszechne, jako posiadające tylko pod względem organizacji praktyki uczniów zakładów kształcenia nauczycieli — charakter szkoły ćwiczeń nie podlegają przepisom § 2 zarządzenia Ministra Oświaty z dn. 4. I. 1946 r. (Nr. II. KN.48/46 Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 1 poz. 7) i korzystają nadal z pomocy samorządu terytorialnego zgodnie z przepisami dla publicznych szkół powszechnych.

(Nr. II KN.7892/47)

Poz. 30.

KOMUNIKAT

w sprawie zaopatrzenia szkół powszechnych w książki do lektury.

W bieżącym roku szkolnym Ministerstwo Oświaty zakupiło dalszą partię książek z zakresu lektury dla publicznych szkół powszechnych. Partia ta obejmuje następujące książki:

za zakresu lektury dodatkowej

1) dla kl. VII — Skarzyńska — Jak czytać książki i gazety,

2) dla kl. VI — Sienkiewicz — Janko muzykant. Latarnik,

3) dla kl. VI — Prus — Antek,

z zakresu lektury uzupełniającej

4) dla kl. VIII — Deotyma — Panienka z okienka,

5) dla kl. VII — Dickens — Dawid Copperfield,

6) dla kl. V — Korczak — Sława,

7) dla kl. V — Defoe — Robinson Crusoe,

8) dla kl. IV — Andersen — Baśnie wybrane.

Tytuły 1), 2), 3) i 6) zostały już przesłane przez wydawców, tytuły pozostałe będą wkrótce przesłane przez Centralną Zbiornicę Książek w Miedzeszynie bezpośrednio do Inspektorów Szkolnych.

Tytuł 2) i 3) na razie otrzymały okręgi białostocki i śląski, pozostałe okręgi otrzymają z następnego zakupu.

Potwierdzenie odbioru książek Inspektorzy Szkolni powinni odesłać odwrotną pocztą nadawcy przesyłki, a nie jak się to dotąd zdarzało do Ministerstwa. Zwłoka w odesłaniu potwierdzenia odbioru powoduje reklamację i zbędną korespondencję, opóźnia, wikła lub wręcz uniemożliwia zakończenie rozrachunku.

Zakupione przez Ministerstwo książki do lektury dla szkół powszechnych przesyłane są bez pobrania, zarówno bowiem należność za książki, jak i koszty opakowania i przesyłki pokrywa bezpośrednio Ministerstwo.

Otrzymane książki Inspektorzy Szkolni przydzielają szkołom zachowując nadal tryb postępowania z książkami podany w komunikatach Ministerstwa z dnia 25 III. 46 r. Nr II. P-1467/46 (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 2/46 poz. 61) i z dnia 1 VIII 46. Nr II-P. 4011/46. (Dz. Urz.Min. Ośw. Nr 9/46 poz. 281).

Poszczególne tytuły przeznaczone dla określonych klas nie mogą być przydzielane — jak się to zdarza — mechanicznie, lecz powinny trafić do właściwych szkół, w których w nadchodzącym roku szkolnym przewidziane są odpowiednie klasy. Dążeniem Ministerstwa jest stopniowe zaopatrzenie szkół w lekturę dodatkową po 5—10 egzemplarzy na daną klasę w zależności od liczebności klas — oraz w lekturę uzupełniającą po 1—3 egzemplarzy również w tej samej zależności. Ponieważ szereg szkół dzięki pomocy komitetów rodzicielskich zaopatrzyło się już częściowo w niektóre książki do lektury we własnym zakresie, Ispektorzy Szkolni powinni wziąć to pod uwagę przy określaniu liczby przydzielonych egzemplarzy danego tytułu.

Zapowiedziane w komunikacie z dnia 1. 8. 1946 r. Nr. II P 4011/46 karty katalogowe nie mogły być jeszcze dołączone z powodu trudności uzyskania odpowiedniego do tego celu papieru.

Wymienione wyżej książki już z początkiem roku szkolnego 1947/48 powinny być wykorzystane w pełni w pracy szkolnej.

(Nr. II P. 3606/47).

Poz. 31

Kraków, dnia 30 grudnia 1947 r.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. O, Of. 63396/47

Przyczynki do przepisów rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów państwowych z r. 1947

Nawiązując do zarządzenia z dnia 18. XII. 47 r. O. OF. 54989/47 przy którym Kuratorium przesłało „Przepisy rachunkowo-kasowe dla władz i urzędów państwowych" oraz „Przepisy rachunkowo-kasowe dla Kas Urzędów Skarbowych" wydane przez Ministerstwo Skarbu w r. 1947, zarządzam co następuje:

Należy jak najdokładniej zapoznać się ze wszystkimi postanowieniami zawartymi w tych przepisach, bez znajomości których nie jest możliwe prawidłowe rozwiązywanie zagadnień i prowadzenie spraw rachunkowo-kasowych, przy administrowaniu i dysponowaniu zarówno sumami pochodzenia budżetowego, jak i wszystkimi innymi funduszami.

W szczególności należy przyswoić sobie i wcielić w praktykę te wszystkie zasady, które dotyczą sprawy dysponowania sumami przelewanymi przez Kuratorium na rachunki bieżące państwowych urzędów i zakładów.

Do sum tych, według ich przeznaczenia należą:

I. przelewy należności obliczonych przez Kuratorium na podstawie kartoteki uposażeniowej w zbiorowych listach płac, obejmujących uposażenia i wynagrodzenia pracowników administracyjnych i pedagogicznych urzędów i szkół podległych Kuratorium, zaliczane w rachunku bieżącym na konto „B" subkonto Nr. I;

II. przelewy kredytów na wydatki rzeczowe, zaliczanych w rachunku bieżącym na koncie „B", subkonto Nr. II, w tytułach od a-j, w zależności od działów i rozdziałów budżetowych, z których pochodzą;

III. przelewy sum na oznaczone cele, zaliczanych w rachunku bieżącym na koncie „B" Nr. III w tytułach od a-f, w zależności od celu na który są przeznaczone.

Sumy wymienione wyżej w pktach I i II, oraz te spośród sum wymienionych w punkcie III, które przypadają do zaliczenia w tytule d — subkonta Nr. III, a które obejmują należności przypadające do wypłaty imiennie określonym osobom (zapomogi, nagrody pieniężne, zwroty kosztów podróży, niektóre należności wynikające ze stosunku służbowego), oraz sumy przypadające do zaliczenia w tytule e- (stypendia asygnowane imiennie) — nie mają charakteru zaliczek w znaczeniu § 22 przepisów rachunkowo-kasowych, zatem nie stosuje się do nich rygoru z § 23, dotyczącego określonego w tym paragrafie terminu wyrachowania.

W tym przedmiocie obowiązują:

1) odnośnie przelewów sum na należności określone w pkcie I:

a) zwroty do dnia 20 każdego miesiąca przez Inspektoraty Szkolne list płac obejmujących miesięczne uposażenia bieżące, płatne w dniu 1 każdego miesiąca, a rozpłacane za pośrednictwem płatników rejonowych uposażeń nauczycieli szkół powszechnych;

b) zwroty do dnia 15 każdego miesiąca przez Inspektoraty Szkolne oraz przez Dyrekcje (Kierownictwa) zakładów list płac obejmujących miesięczne uposażenia bieżące, płatne w dniu 1 każdego miesiąca, a rozpłacane bez pośrednictwa płatników rejonowych;

c) zwroty w terminie 15-dniowym od daty zarachowania w rachunku bieżącym — przez Inspektoraty Szkolne i Dyrekcje (Kierownictwa) Zakładów tych wszystkich list płac, które obejmują uzupełnienia wzgl. wyrównania uposażeń lub wynagrodzeń, asygnowanych w dodatkowych listach płac.

Obroty wymienionymi tu sumami, tj. wpływy (przelewy na R/k bieżący) oraz rozchody (wypłaty z R-ku bieżącego) księguje się tylko w księdze rachunku bieżącego (Konto „B" subkonto Nr. I). W wypadkach asygnowania przez Kuratorium należności z tych tytułów z pominięciem rachunku bieżącego, a przy zastosowaniu formy wypłaty gotówkowej (np. czekiem kasowym N. B. P., czekiem przekazowym lub asygnatą), księguje się obroty tymi sumami (podjęcie gotówki i wypłaty) wyłącznie tylko w księdze pieniężnej, prowadzonej stosownie do § 60 przepisów rachunkowo kasowych (wzór Nr. 27). W tym ostatnim wypadku 15-dniowy termin zwrotu dotyczących list płacy liczy się od dnia zrealizowania czeku (asygnaty), względnie otrzymania gotówki (czekiem przekazowym).

2) Odnośnie przelewów kredytów na wydatki rzeczowe określonych w pkcie II. obowiązują zarówno termin składania wyrachowań jak i sposób sporządzania tychże oraz prowadzenia kontroli obrotów w pomocniczych książkach kontroli kredytów, ustalone w zarządzeniu Ministerstwa Oświaty Nr. I. F-370/47 okólnik Nr. 24 z dnia 5. IX. 1947 Nr. O. OF. 34550/47.

Obroty tymi sumami tj. wpływy (przelewy na Rok bieżący) i rozchody (wypłaty z Roku bieżącego) księguje się w księdze rachunku bieżącego (Konto „B" subkonto Nr. II, oraz stosowny tytuł od a-j, w zależności od działu i rozdziału budżetowego, z którego pochodzą).

3) Odnośnie przelewów sum na oznaczone cele, zaliczanych w tytule: d — subkonta Nr. III, a określonych szczegółowo w ustępie drugim do pktu III (należności przypadające do wypłaty imiennie określonym osobom) oraz odnośnie sum zaliczanych w tytule: e subkonta Nr. III (stypendia asygnowane imiennie) — obowiązuje 15-dniowy termin składania dowodów wypłaty, liczony od dnia zarachowania wpływu w rachunku bieżącym.

Sumy przypadające do zaliczenia w rachunku bieżącym na koncie „B" subkonto Nr. III w tytułach: a) (kredyty inwestycyjne), b) (fundusz na rzecz szkół zawodowych i c) (fundusz na kształcenie zawodowe bezrobotnych), oraz te z pośród sum przypadających do zaliczenia w tytule: d), które nie są oparte na zbiorowych imiennych listach lub wykazach, względnie nie są przeznaczone do wypłaty konkretnie oznaczonym przez Kuratorium osobom, aczkolwiek przelewane na rachunek bieżący, mają charakter zaliczek w znaczeniu § 22 przepisów rachunkowo-kasowych i odnośnie terminu wyliczania się z tych sum obowiązują rygory z § 23 tych przepisów.

Obroty tymi sumami tj. wpływy (przelewy na R-k bieżący) i rozchody (wypłaty z R-ku bieżącego) księguje się tylko w księdze rachunku bieżącego.

Z sum przelewanych przez Kuratorium na rachunki bieżące wolno uskuteczniać wypłaty:

a) w trybie bezgotówkowym, przy zastosowaniu asygnat przelewowych;

b) w trybie gotówkowym, przy zastosowaniu asygnat wydawanych na nazwiska wierzycieli Skarbu Państwa, albo na kierowników instytucyj przy wypłatach należności wynikających ze stosunku służbowego, lub przy wypłatach sum do rozliczenia, albo wreszcie — przy wypłatach uposażeń nauczycieli szkół powszechnych na rejonowych płatników uposażeń;

c) w trybie gotówkowym, przy zastosowaniu asygnat wydanych na Inspektora Szkolnego lub Dyrektora (Kierownika) Zakładu, będącego dysponentem rachunku bieżącego, względnie — na upoważnionych przez nich urzędników.

ad a) Asygnaty przelewowe winny mieć jaknajszersze zastosowanie, zwłaszcza w związku z wykonaniem dewretu o obrocie bezgotówkowym.

ad b) Asygnaty trybu gotówkowego, wydawane na nazwiska wierzycieli Skarbu Państwa, stosuje się wyłącznie w wypadkach, gdy na wierzycielu (dostawcy, wykonawcy świadczeń) nie ciąży obowiązek uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym, lub gdy wierzycielem jest pracownik państwowy (nauczyciel, urzędnik, funkcjonariusz), a przypadająca na jego rzecz należność wynika ze stosunku służbowego. W tym ostatnim wypadku mają zastosowanie albo asygnaty imienne, albo asygnaty opiewające na kwoty zbiorowe ze zleceniem wypłaty za pośrednictwem poczty, przy zastosowaniu blankietów skarbowych, z portem zaliczalnym na ciężar Skarbu Państwa.

Wydawanie na kierowników instytucyj asygnat obejmujących należności z tytułu stosunku służbowego, może mieć miejsce tylko przy rozpłatach należności, wynikających z list imiennych, opracowanych przez Kuratorium, zaś asygnaty obejmujące sumy do rozliczenia mogą być wydawane tylko na kierowników zakładów lub instytucyj względnie na Zarządy instytucyj, wyraźnie przez Kuratorium wskazanych, jako uprawnionych do podjęcia tych sum.

ad c) Asygnaty trybu gotówkowego obejmujące wypłaty na ręce Inspektorów Szkolnych lub Dyrektorów (Kierowników) Zakładów, będących dysponentami rachunków bieżących, względnie — na ręce upoważnionych przez nich urzędników, mają zastosowanie wyłącznie tylko:

przy wypłatach uposażeń płatnych każdego miesiąca (na podstawie list głównych) lub ich uzupełnień czy też wyrównań (na podstawie list dodatkowych) w tych wszystkich wypadkach, gdy listy obejmują należności przypadające z list zbiorowych na rzecz personelu Inspektoratu względnie Zakładu;

przy podejmowaniu zaliczek na drobne, bieżące wydatki rzeczowe, w granicach norm zatwierdzonych przez Kuratorium dla Kasy podręcznej.

Każda kwota pieniężna wydana z rachunku bieżącego nie na wierzyciela Skarbu Państwa, na uregulowanie zobowiązania potwierdzonego rachunkami i nie na przeprowadzenie rozpłaty sporządzonej przez Kuratorium listy płatniczej, obejmującej zbiorową należność z tytułu uposażenia lub wynagrodzenia za pracę, względnie — takiegoż wykazu, obejmującego inne imiennie asygnowane należności (zapomogi, nagrody pieniężne, koszty podróży, stypendia itp.) — staje się zaliczką, do której stosują się rygory, określone w § 22, 23 i 24 przepisów rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów. Obojętne jest przy tym, czy w danym razie chodzić tu będzie o gotówkę podjętą do kasy podręcznej przez dysponenta rachunkiem bieżącym, czy też o gotówkę wydaną przez tegoż dysponenta Kierownikom urzędów, zakładów względnie instytucyj.

Każda kwota pieniężna podjęta w gotówce z rachunku bieżącego do Kasy podręcznej — jak zresztą i każda gotówka, która w inny sposób (obojętne z jakiego tytułu) wpłynie względnie zostanie pobrana przez Inspektorat Szkolny lub Dyrekcję (Kierownictwo) zakładu — musi być wpisana i rozchodowana w Księdze pieniężnej wzoru Nr. 27 do § 60 przepisów rachunkowo-kasowych, prowadzonej zgodnie z instrukcją, zawartą w tym paragrafie.

Co się tyczy sposobu postępowania z dowodami, stanowiącymi podstawę asygnowania oraz ich prawidłowości i klauzul, jakie powinny zawierać, zwracam uwagę, że:

1) listy płatnicze na zbiorowe należności, opracowane przez Kuratorium i obejmujące uposażenia i wynagrodzenia za pracę i listy wzgl. wykazy imienne obejmujące należności z innych tytułów — muszą zawierać potwierdzenie odbioru należności przez osoby wymienione w tych listach, względnie — naklejone we właściwych miejscach — dowody przekazania tymże osobom przysługujących im należności za pośrednictwem przekazu lub prawidłowe upoważnienia, wydane przez te oso-

by na nazwiska osób uprawnionych do podjęcia przysługujących im należności, stwierdzone na okoliczność autentyczności podpisów i zaopatrzone pieczęcią urzędową urzędu uprawnionego do wykonywania tych czynności (urząd państwowy, samorządowy, parafialny), albo — wreszcie — kwity Kasy Urzędu Skarbowego lub kopie deklaracyj przelewowych, stwierdzających przekazanie nie wypłaconych kwot na wznowienie kredytów Kuratorium.

Do listy płacy opłaconej z rachunku bieżącego należy dokleić talon właściwej asygnacji. Talony asygnacyj wydanych na rejonowych płatników płac nauczycieli szkół powszechnych należy nakleić na listach odnośnych rejonów płatniczych.

Na każdej liście płatniczej należności zbiorowych winna być umieszczona i podpisana przez Inspektora Szkolnego wzgl. Dyrektora (Kierownika) zakładu klauzula, określająca wysokość kwoty otrzymanej na opłacenie listy, kwoty zwróconej na wznowienie kredytów i kwoty rozpłaconej osobom objętym listą, oraz — klauzula stwierdzająca prawidłowość dokonanych wypłat i autentyczność umieszczonych w liście podpisów osób, którym należności wypłacono. Klauzule takie na rejonowych listach płac nauczycieli szkół powszechnych podpisują płatnicy rejonowi, zaś na zestawieniach tych list Inspektorzy Szkolni.

2) Wszystkie rachunki stanowiące podstawę asygnowania muszą zawierać cechy podane w ustępie 2 paragrafu 21 przepisów rachunkowo-kasowych i muszą być zaopatrzone klauzulami określonymi w ustępie 5-tego paragrafu i sprawdzone, oraz zaopatrzone adnotacjami, stwierdzającymi wykonanie pracy i jej przyjęcie, względnie potwierdzeniami odbioru przedmiotów i zapisania ich do księgi inwentarzowej lub materałowej (ustęp 5, § 21).

Na rachunkach opłaconych wprost z rachunku bieżącego należy nakleić talony dotyczących asygnacyj; talony asygnacyj wydanych przy podejmowaniu względnie wypłacaniu zaliczek należy nakleić na zestawieniach rachunków pokrytych z tych zaliczek i stosować przy tym ściśle przepisy z ustępów od 1—6 paragrafu 24, dotyczące wyliczania się z zaliczek.

Przy przekazywaniu pocztą uposażeń i innych należności służbowych, należy stosować przepis z § 32 przepisów rach. kasowych.

Z dniem ogłoszenia tego zarządzenia przestaje obowiązywać zarządzenie Kuratorium Nr. O. OF. 14083/46 z dnia 26. III. 1946 r., obejmujące instrukcję kasową, stosowaną pomocniczo od dnia 1. IV. 1946 r., przedrukowaną w Dz. U. KOSK. Nr. 7 z r. 1946, z wyjątkiem podanych poniżej zasad:

a) do rachunku (kwitu) obejmującego należność wynikającą z zawartych umów lub z ogłoszonych i obowiązujących ustaw, zarządzeń władz państwowych lub samorządowych — musi być dołączony nakaz płatniczy, uzasadniający powstanie pretensji, jej prawną podstawę, czasokres za który została wymierzona i wysokość należności. Jeżeli nakaz płatniczy obejmuje należność regulowaną w ratach, należy do każdego rachunku względnie kwitu ,potwierdzającego uregulowanie raty, dołączać uwierzytelniony (przez Insp. Szkoln. wzgl. dyrektora lub kierownika zakładu) odpis nakazu, a oryginał tegoż nakazu — dołączyć do rachunku (kwitu), potwierdzającego uregulowanie ostatniej raty należności.

b) rachunek obejmujący regulowaną w ratach pretensję dostawcy wzgl. wykonawcy świadczeń (nie należącą do kategorii pretensji określonej w ustępie poprzednim) należy przechować w Kasie podręcznej aż do czasu całkowitego uregulowania i wówczas dopiero zaliczyć go w wyrachowaniu składanym Kuratorium. Kwoty wydane na regulację rat księguje się tylko w księdze rachunku bieżącego (o ile były wydane asygnacją wprost na wierzyciela) lub w księdze pieniężnej (o ile były wydane z Kasy podręcznej).

Zasadę tę stosować wolno tylko do sum zaliczalnych na rachunku bieżącym w koncie „B" subkonto Nr. II (Kredyty rzeczowe z przelewów Kuratorium), których rachunkowość opiera się na okólniku Min. Oświaty Nr. 24 z dnia 27. VI. 1947 r. (KOSK Nr.0.OF34550/47 z 5. IX. 1947).

Rachunki takie muszą być uregulowane całkowicie w ramach kredytów otwartych w ciągu jednego i tego samego okresu budżetowego.

c) Zakupy względnie wydatkowanie kwot na ciężar sum administrowanych przez Insp. Szkolny lub Dyrekcję (Kierownictwo) zakładu, mogą być uskuteczniane tylko na zlecenie kierownika danego urzędu lub zakładu.

Otrzymany z firmy rachunek łącznie z zakupionym towarem lub kwit kasowy przejmuje kancelaria urzędu względnie zakładu.

Każdy rachunek lub kwit winien być zasadniczo przed wypłaceniem należności (a w pewnych tylko nieuniknionych wypadkach — po jej uregulowaniu) sprawdzony pod względem merytorycznym, cyfrowym i formalnym i zaopatrzony w klauzule, obowiązujące na zasadzie ustępu 5. paragrafu 21 przepisów rach. kasowych.

d) Przy wypłatach należności za robociznę wykonaną przez pracowników wynajętych (np. znoszenie węgla do piwnicy, czyszczenie sal po remontach itp.), którejby nie mogli wykonać niżsi funkcjonariusze — należy w rachunku określić dokładnie normy obliczeniowe którymi kierowano się przy obliczaniu dotyczących należności. Na takich rachunkach winna być umieszczona klauzula właściwego Zarządu Miejskiego (Gminnego), stwierdzająca, że wypłacona należność nie jest wygórowana i cena robocizny odpowiada stosunkom miejscowym.

Wszystkie rachunki na wykonane roboty remontowe, za wyjątkiem drobnych remontów i napraw porządkowych, muszą być kollaudowane przez właściwy organ państwowy, powołany do wykonywania nadzoru technicznego.

e) W kasie podręcznej nie mogą być przechowywane w żadnym wypadku jakiekolwiek dowody wypłat uskutecznionych, nie księgowane we właściwych księgach rachunkowych (Księga rachunku bieżącego, Pomocnicza Księga Kontroli Kredytów, Księga pieniężna).

f) Dowody wypłat przesyłane Kuratorium na ich usprawiedliwienie winny być odpowiednio uporządkowane i tak ujęte, ażeby stało się uniemożliwione zniszczenie dowodów lub częściowe ich zagubienie.

Listy zatem płac — zwłaszcza rejonowych, które w toku rozpłacania mogły ulec podniszczeniu — należy naprawić przez poklejenie ich w sposób umożliwiający odczytanie w nich tego co obejmują, a co ma charakter dowodu. Wszystkie listy płac, obejmujące większą ilość kart od jednej, winny być zeszyte. Rachunki winny być ułożone i zeszyte, z zachowaniem kolejności zapisów, zastosowanej w obejmujących je spisach (wyrachowaniach).

g) Do każdego przedłożenia dowodów wypłat należy dołączyć pismo przewodnie, w którym winien być jak najdokładniej określony przedmiot przedłożenia, a więc np.: numer listy płacy i czeku, którym Kuratorium dokonało wypłaty (przelewu, przekazu, asygnowania) należności, miesiąc wzgl. czasokres którego się tyczy, a przy wyrachowaniach z kredytów rzeczowych — składanych w trybie okólnika Ministerstwa Nr. 24 z dnia 27. VI. 1947 r. (KOSK. Nr. 0.OF.34550/47) — należy wymienić i określić wszystkie załączniki jak wyciąg z rachunku bieżącego, spisy dowodów przychodowych i dowody przychodowe oraz spisy dowodów rozchodowych, z podaniem działów i rozdziałów budżetowych, których się tyczą oraz miesiąca, za który następuje wyrachowanie. Przy innych wyrachowaniach należy określić dział i rozdział budżetowy i powołać numer i datę zarządzenia Kuratorium, dotyczącego przekazania odnośnych sum do wyliczenia.

h) Pisma otrzymywane z Kuratorium, a dotyczące sum przekazywanych do dyspozycji Inspektoratu wzgl. Dyrekcji (Kierownictwa) zakładu, oraz odpisy pism przy których Inspektoraty wzgl. Dyrekcje (Kierownictwa) zakładów przedkładają Kuratorium wyrachowania i pisma Kuratorium w sprawie tychże wyrachowań — należy przechowywać w oddzielnej teczce jako dowody do ksiąg rachunkowych.

Kuratorium nadmienia, że wskutek wprowadzenia w życie z dniem 1. IX. 1947 r. przepisów o przelewach kredytów na rachunki bieżące (Okólnik Min. Oświaty Nr. 24 z dnia 27. VI. 1947 r. KOSK. Nr. 0.OF.34550/47) przestał obowiązywać stosowany do końca sierpnia 1947 r. podział Księgi rachunku bieżącego na konta określone w części III „Instrukcji rachunkowej o prowadzeniu rachunku bieżącego", wprowadzonej zarządzeniem Nr. 0.OR.1928/46 z dnia 17. I. 1946 r.

Ponieważ instrukcja ta — poza sprawą wspomnianego wyżej podziału na konta, zawiera szereg szczegółowych przyczynków i objaśnień pomocnych przy prowadzeniu księgi rachunku bieżącego, przeto Kuratorium utrzymuje nadal w mocy wszystkie ustępy objęte częścią IV i V-tej instrukcji oraz wszystkie ustępy części II. za wyjątkiem pierwszego, zaczynającego się od słów „Każdy Urząd lub Zakład" i kończącego się na słowach „oznaczone cele itp.", z tym, że w tych wszystkich wypadkach gdzie jest mowa o księgowaniu wpływów i rozchodów wynikających z działalności Inspektoratu (Dyrekcji szkoły), należy wpływy te i rozchody księgować w księdze pieniężnej wzór Nr. 27 do § 60 przepisów — rachunkowo-kasowych z r. 1947.

Otrzymują:
Inspektoraty Szkolne i Dyrekcje (Kierownictwa) państwowych szkół wszystkich typów oraz Kierownictwa państwowych domów dziecka w Okręgu.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
Inż. J. Nawrocki
Naczelnik Wydziału

Poz. 32

Kraków, dnia 31 grudnia 1947

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. 0.OF.62333/47.
Sprawa: wyliczenie z subwencji i dotacyj.

Począwszy od dnia 1 stycznia 1948 r. będzie Kuratorium przekazywało dotacje przeznaczone na pomoc niepaństwowym zakładom, względnie instytucjom Opieki nad dzieckiem i młodzieżą wyłącznie tylko przy zastosowaniu następującego postępowania:

I. Zakładom względnie instytucjom traktowanym jak państwowe — do czasu uzyskania przez nie orzeczeń organizacyjnych i otwarcia do ich dyspozycji rachunków bieżących w terytorialnych Kasach Urzędów Skarbowych — będą przelewane przez Kuratorium na posiadane przez nie konta czekowe w instytucjach finansowych zarówno sumy przeznaczone na wypłatę należności osobowych, wynikających ze stosunku służbowego, jak i kwoty przeznaczone nawydatki rzeczowe, oraz kredyty przeznaczone na wyżywienie i odzież wychowanków zakładu.

II. Instytucjom niepaństwowym (samorządowym i społecznym) będą przelewane bezpośrednio przez Kuratorium na posiadane przez nie konta czekowe w instytucjach finansowych dotacje na pomoc w wyżywieniu i odzieży, wychowanków względnie podopiecznych, oraz ewentualne dotacje na inne cele.

III. Inspektorom Szkolnym na otwarte do ich dyspozycji rachunki bieżące z zaliczeniem na konto „B" subkonto II tytuł „i" będą przelewane kredyty przeznaczone zasadniczo na: a) wyżywienie dzieci w szkołach i przedszkolach (§ 21 p. 1), b) świetlice (§ 20 p. 2), c) kolonie, pół-

kolonie (§ 21 p. 4), d) pomoce szkolne (§ 21 p. 5) oraz czasowo e) akcję rodzin zastępczych (§ 33).

Na rachunki bieżące Inspektorów Szkolnych Kuratorium przelewać będzie także kredyty z innych tytułów budżetowych działu IX. w wypadkach gdy to okaże się koniecznem ze względów technicznych lub z innych przyczyn — celowym.

W związku z powyższym, zarządzam co następuje:

1) Konta instytucyj finansowych o których mowa w punkcie I i II winny być uruchomione tylko w tych instytucjach, które są uczestnikami obrotu czekowego w PKO.

Nazwy tych instytucji i numery kont PKO należy zgłosić pisemnie Kuratorium najpóźniej do dnia 28 stycznia 1947.

Zakłady, które tego terminu nie dotrzymają, dotacyj nie uzyskają.

2) Warunkiem udzielenia przez Kuratorium dotacyj instytucjom określonym w punkcie II. (niepaństwowym) jest dopełnienie następujących wymogów:

a) nadsyłanie na każdy miesiąc — najpóźniej do dnia 25 każdego miesiąca poprzedzającego miesiąc za który ma być asygnowana należność — — miesięcznych imiennych list, wychowanków zaopatrzonych podpisami kierownika zakładu i intendenta oraz pieczęcią urzędową.

b) zgłoszenie nazwy organu uprawnionego do wykonywania kontroli gospodarki finansowej Zakładu.

Wyrachowania z otrzymanych dotacyj będą obowiązywały kwartalne.

Wyrachowanie będzie się składać z uwierzytelnionego odpisu kontowej księgi kasowej, obejmującej wszystkie wpływy i dochody odnośnego Zakładu bez względu na to skąd one pochodzą. W przychodach tych w oddzielnej rubryce muszą być ujęte i zaksięgowane dotacje otrzymane z Kuratorium przelewem na konto instytucji finansowej. Rozchody muszą obejmować wszystkie wydatki na poszczególne tytuły dokonywane ze wszystkich sum otrzymywanych na prowadzenie Zakładu, bez względu na to skąd one pochodzą.

Wynika zatem, że kontowa księga kasowa winna być zamykana kwartalnie, aby Kierownictwa Zakładów miały ułatwioną pracę w nadsyłaniu sprawozdań.

Oryginalne rachunki pozostają w przechowaniu Kierownictw Zakładu do dyspozycji organów kontrolnych dla przeprowadzenia kontroli rachunkowo-kasowej na miejscu. Kuratorium przypomina przy tym konieczność dokonywania zakupów w firmach handlowych, zarejestrowanych i posiadających uprawnienia, konieczność dokonywania cenzury rachunków oraz konieczność stosowania obrotu bezgotówkowego odnośnie tych firm, które podpadają pod obowiązek dekretu z dnia 3. II. 1947 r. (Zarządzenie Kuratorium z dnia 30. VIII. 1947 r. Nr. 0.OF.34540/47) i konieczność zawiadomiania właściwych terytorialnie. Kas Urzędów Skarbowych o dokonywanych tranzakcjach sięgających kwot ponad 5.000 zł w stosunku rocznym. Wytwory gospodarstw rolnych można nabywać u rolników z tym jednak zastrzeżeniem, że sprzedający (którym nie może być pośrednik) winien wystawić rachunek, zawierający wszystkie cechy określone w pkcie IV. zarządzenia Kuratorium z dnia 30. VIII. 1947 r. Nr. 0.OF.34549/47.

Sprawozdanie w formie odpisu kwartalnego kontowej księgi kasowej musi być zaopatrzone podpisem kierownika zakładu, oraz intendenta.

3) Instytucje traktowane jak państwowe przedkładają wyrachowanie w sposób dotychczasowy tj. za każdy miesiąc wraz z oryginalnymi dowodami, a Inspektoraty Szkolne w sposób uregulowany zarządzeniem z dnia 5. IX. 1947 r. Nr. 0.OF.34550/47.

4) Wszystkie bursy i internaty otrzymujące dotychczas kredyty z Dz. IX. § 21 poz. 7 za pośrednictwem odnośnego Inspektoratu Szkolnego, począwszy od dnia 1 stycznia 1948 r. otrzymywać będą dotacje bezpośrednio z Kuratorium, przy czym państwowe bursy i internaty za pośrednictwem rachunku bieżącego swego macierzystego Zakładu, a niepaństwowe bursy i internaty za pomocą przelewu na konto instytucyj finansowych gdzie posiadają otwarty rachunek bieżący.

Bursy i internaty niepaństwowe muszą zatem wykonać wszystkie zalecenia wyszczególnione w ustępie 1 i w ustępie 2 punkt a i b niniejszego zarządzenia, z tym jednak zastrzeżeniem, że listy imienne wychowanków będące podstawą asygnowania dotacyj z § 21 poz. 7 składane będą przez Kierownictwa wszystkich burs i internatów, zarówno państwowych jak i niepaństwowych, tylko w dwóch terminach, a to na 1 września i na 1 lutego każdego roku. Ewentualne różnice zachodzące w stanach liczebnych wychowanków należy bezzwłocznie meldować Kuratorium. W wypadku zaszłej różnicy w stanach liczbowych wychowanków już po otrzymaniu dotacji przeznaczonej na liczbę wychowanków większą należy nadwyżkę dotacji spowodowaną zmniejszeniem się liczby wychowanków natychmiast przelać na rachunek Kuratorium na wznowienie kredytów, w sposób określony przepisami rachunkowo-kasowymi.

W wypadku zaistnienia liczby wychowanków większej od liczby którą brano pod uwagę przy ustalaniu dotacyj należy bezzwłocznie donieść o tym Kuratorium wnosząc równocześnie o uzupełnieniu dotacyj.

Przy opracowywaniu imiennych list wychowanków burs i internatów oraz przy zgłaszaniu wniosków o uzupełnieniu dotacji należy stosować się do zarządzenia Kuratorium z września 1947 r. Nr. WP. 39798/47.

Bursy i internaty niepaństwowe przedkładają jako wyrachowanie sprawozdanie opisane w punkcie 2 — a bursy i internaty państwowe przedkładają za pośrednictwem właściwego zakładu naukowego kwity wydane z kwitariusza urzędowego z góry ponumerowanego i poświadczonego, potwiedzające otrzymanie dotacyj. Dy-

rekcje państwowych zakładów naukowych kwit kasowy z państwowej bursy lub internatu traktują jako właściwy dowód rozchodowy i dołączają go do wyrachowania.

W obu wypadkach, a to tak przy bursach i internatach państwowych jak i niepaństwowych oryginalne dowody rozchodowe pozostają w archiwum burs lub internatów do dyspozycji organów kontroli.

Otrzymują:
Wszystkie Inspektoraty Szkolne, Dyrekcje państwowych szkół średnich wszystkich typów oraz Kierownictwa państwowych i niepaństwowych zakładów i instytucyj opieki nad dzieckiem — w Okręgu.

w z. Kuratora Okręgu Szkolnego:
Inż. Nawrocki
Naczelnik Wydziału

Poz. 33

Warszawa, d. 24 stycznia 1948 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Oświaty
Nr. I. Pers. 21219/47

Odpis

Sprawa: wynagrodzenia ryczałtowe pracowników administracyjnych

Ministerstwo Skarbu pismem okólnym z dnia 21 października 1947 r. Nr. D. III. 3495/2/47, wydanym w porozumieniu z Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej, ustaliło następujące zasady wypłacania wynagrodzeń ryczałtowych, obowiązujące od dnia 1 stycznia 1948 r.:

1) wynagrodzenie ryczałtowe może być przyznane:

a) pracownikom wysokokwalifikowanym uprawnionym do uposażenia wyjątkowego na podstawie orzeczenia powołanych ku temu Komisji;

b) pracownikom o umiejętnościach specjalnych (z wyjątkiem szoferów, co do których wydane zostaną odrębne postanowienia) oraz pracownikom zaangażowanym czasowo do prac specjalnych;

c) pracownikom zatrudnionym w niepełnym wymiarze godzin.

2) Wynagrodzenie ryczałtowe zawiera w jednej sumie całość uposażenia pieniężnego wraz z jego różnymi elementami i nie podlega zmianom na skutek zmian w stanie rodzinnym pracownika. Do sumy wynagrodzenia ryczałtowego mogą być wliczone także należności za godziny nadliczbowe lub zryczałtowane koszty podróży służbowych, jeśli z góry został ustalony rozkład zajęć przekraczający godziny normalne pracy lub trwające dłuższy okres czasu albo stale się powtarzające podróże służbowe.

3) W przypadkach wyjątkowych, uzasadnionych nagłą potrzebą zaangażowania pracownika o szczególnie wysokich kwalifikacjach, może być zawarta tymczasowa umowa o pracę za wynagrodzeniem ryczałtowym do wysokości oznaczonej w przepisach o wyjątkowym uposażeniu dla osób wysokokwalifikowanych. — Równocześnie winien być skierowany wniosek do Komisji do spraw wyjątkowych uposażeń. Jeżeli w ciągu trzech miesięcy od daty przyjęcia pracownika nie zostanie mu przyznane prawo do uposażenia wyjątkowego, umowa ulega rozwiązaniu.

4) Wysokość ryczałtowego wynagrodzenia pracowników wymienionych w p. I b) niniejszego zarządzenia nie może przekraczać 125% pełnego uposażenia (wraz z dodatkami) przywiązanego do grupy przewidzianej dla powierzonego stanowiska, przyczym miarodajny jest stan rodzinny pracownika w chwili zawierania umowy o pracę.

5) W stosunku do pracowników, zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin pracy stosuje się wynagrodzenie ryczałtowe (p. 4) w normach zmniejszonych odpowiednio do ilości godzin pracy.

6) Zasady powyższe dotyczą pracowników administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz analogicznie pracowników tych zakładów i przedsiębiorstw państwowych, w których nie obowiązują normy specjalne.

7) Zasady powyższe winny być wprowadzone w życie od dnia 1 stycznia 1948 r. z wyjątkiem p. 3, który obowiązuje od dnia wydania niniejszego zarządzenia.

Podając powyższe zasady do wiadomości i stosowania, Ministerstwo Oświaty wyjaśnia, co następuje:

Do punktu 1 a

1. Przez pracowników wysokokwalifikowanych wymienionych wyżej w punkcie 1a rozumieć należy pracowników administracyjnych (mianowanych lub kontraktowych, płatnych z kredytów osobowych lub rzeczowych budżetu państwowego), których kwalifikacje zawodowe zostały uznane jako kwalifikacje wyjątkowo wysokie przez Komisję do Spraw Wyjątkowych Uposażeń przy Prezesie Rady Ministrów.

Komisja ta wydaje orzeczenia o uznaniu wyjątkowo wysokich kwalifikacyj zawodowych na wniosek właściwego ministra, a więc odnośnie pracowników administracji szkolnej na wniosek Ministra Oświaty.

Z uwagi na szczupłość kredytów budżetowych przeznaczonych na wynagrodzenia ryczałtowe dla pracowników wysokokwalifikowanych zatrudnionych w urzędach i zakładach podległych władzom naczelnym Ministerstwo Oświaty będzie korzystało z możności postawienia wniosku do wymienionej Komisji tylko w tych rzadkich przypadkach, gdy kwalifikacje zawodowe pracownika są rzeczywiście wyjątkowo wysokie, zaś funkcje związane ze stanowiskiem przez niego zajmowanym nie mogą być należycie spełniane przez zdolnego pracownika o przeciętnych kwalifikacjach zawodowych.

Dlatego pisma nadsyłane do Ministerstwa Oświaty w sprawie postawienia wniosku do wymienionej Komisji muszą być bardzo szczegółowo uzasadniane. Do pism takich należy dołączać po 4 egzemplarze życiorysu podpisane przez kandydata, oraz po 4 egzemplarze uzasadnienia wniosku, podpisane przez kierownika urzędu lub zakładu, który zgłasza wniosek.

Życiorys kandydata powinien zawierać dane dotyczące studiów względnie nauki zawodu, praktyki zawodowej, uzyskanych dyplomów zawodowych i stopni naukowych, następnie dokładny przebieg pracy zawodowej, wykaz wykonanych prac o większej wartości i ewentualnie wykaz prac naukowych ogłoszonych drukiem.

Uzasadnienie wniosku powinno zawierać:

a) dane i okoliczności wykazujące, że funkcje wykonywane przez kandydata nie mogą być należycie spełniane przez pracownika o kwalifikacjach przeciętnych i wymagają niezbędnie zatrudnienia prcaownika o wyjątkowo wysokich kwalifikacjach fachowych,

b) dane i okoliczności, które przemawiają za uznaniem kwalifikacji fachowych kandydata jako wyjątkowo wysokich oraz charakteryzują rodzaj i stopień tych kwalifikacyj,

c) dane i okoliczności wskazujące, że wyjątkowo wysokie kwalifikacje fachowe kandydata odpowiadają charakterowi stanowiska, które zajmuje kandydat.

W myśl postanowień uchwały Rady Ministrów z dnia 20 marca 1947 r. w sprawie przyznawania wyższych wynagrodzeń pracownikom o wyjątkowo wysokich kwalifikacjach fachowych wynagrodzenie ryczałtowe wysokokwalifikowanych pracowników zatrudnionych w urzędach i zakładach podległych władzom naczelnym nie może przekraczać 18.000 złotych miesięcznie.

Pracownikom administracji szkolnej posiadającym orzeczenie kwalifikacyjne wydane przez Komisję do Spraw Wyjątkowych uposażeń, wynagrodzenie ryczałtowe przyznawać będzie Ministerstwo Oświaty.

Do punktu 1 b

II. Przez pracowników wymienionych wyżej w punkcie 1 b rozumieć należy administracyjnych pracowników kontraktowych, opłacanych z kredytów rzeczowych budżetu, którzy bądź posiadają określone kwalifikacje zawodowe (np. elektrotechnicy, introligatorzy) bądź zostali zaangażowani czasowo do prac specjalnych (np. palacze centralnego ogrzewania, sprzątaczki).

Pracownikom tym przyznaje wynagrodzenie ta władza asygnująca, która jest dla nich władzą przełożoną. Wynagrodzenia te nie mogą przekraczać ram kredytów, z których są opłacane.

Jeżeli pracownik o umiejętnościach specjalnych lub zaangażowany czasowo do prac specjalnych jest opłacany z kredytów osobowych budżetu i zajmuje stanowisko objęte ramami etatów, wypłacanie mu wynagrodzenia ryczałtowego przekraczającego wysokość uposażenia służbowego określonej grupy jest niedopuszczalne ze względów budżetowych.

Do punktu 1 c

III. Przez pracowników wymienionych wyżej w punkcie 1 c rozumieć należy administracyjnych pracowników kontraktowych zatrudnionych w liczbie godzin mniejszej niż 42 godziny tygodniowo, a opłacanych bądź z kredytów osobowych bądź z kredytów rzeczowych budżetu .

Pracownikom tym przyznaje wynagrodzenie władza przełożona upoważniona do zawarcia z nimi umów o pracę.

Jeżeli pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin opłaca się z kredytów osobowych budżetu, to z kredytów przeznaczonych na opłacanie jednego stanowiska etatowego można opłacać tylko jednego pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze godzin.

Do punktu 2.

IV. Należności za godziny nadliczbowe lub zryczałtowane koszty podróży służbowych mogą być wliczone do sumy wynagrodzenia ryczałtowego tylko wtedy, gdy wynagrodzenie to jest płatne z kredytów rzeczowych bużetu.

Do punktu 3.

V. Ponieważ ze względu na szczupłość kredytów budżetowych przeznaczonych na wynagrodzenia ryczałtowe dla pracowników o wyjątkowo wysokich kwalifikacjach fachowych, zatrudnionych w urzędach i zakładach podległych władzom naczelnym, małe są możliwości uzyskania orzeczeń kwalifikacyjnych Komisji do Spraw Wyjątkowych Uposażeń dla pracowników władz i urzędów podległych władzy naczelnej, Ministerstwo Oświaty nie będzie korzystało z uprawnień swych do zawierania tymczasowych umów o pracę za wynagrodzeniem ryczałtowym w wysokości oznaczonej w przepisach o wyjątkowym uposażeniu dla osób wysokokwalifikowanych. Niedopuszczalnym jest również, aby władze i zakłady podległe Ministerstwu Oświaty zawierały tymczasowe umowy (na okres trzech miesięcy) z wyjątkowym wynagrodzeniem ryczałtowym.

Do punktu 7.

VI. Podane wyżej zasady należy wprowadzić w życie z dniem 1 lutego 1948 r.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą postanowienia pisma okólnego Ministerstwa Oświaty z dnia 5 lipca 1946 r. Nr. I. Pers. 6430/46 w sprawie zawierania umów o pracę z wysokokwalifikowanymi rzemieślnikami i ogrodnikami w szkołach akademickich.

Minister
Dr. St. Skrzeszewski

Warszawa, d. 14 stycznia 1948 r.

Poz. 34

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Poczt i Telegrafów
Nr. PK 312

Odpis z odpisu

Przesyłając w załączeniu odpis na drugiej stronie zarządzenia wydanego urzędom pocztowym Ministerstwo Poczt i Telegrafów komunikuje, że podczas inspekcji placówek pocztowych zauważono niewłaściwe opakowanie przesyłek urzędowych wysyłanych przez władze i urzędy państwowe oraz samorządu gospodarczego terytorialnego.

Wskutek niedostatecznego opakowania zdarzają się często wypadki zaginięcia części lub nawet całej wartości przesyłek urzędowych, w interesie zatem urzędów nadających przesyłki leży takie zabezpieczenie wysyłanych akt i pism, by nie uległy one zniszczeniu czy zagubieniu.

W szczególności korespondencja władz i urzędów przeznaczona do wysyłki drogą pocztową winna być opakowana w kopertach nowych wyrobu fabrycznego lub w opakowaniu z mocnego papieru, odpowiednio do rozmiarów i ciężaru przesyłanych akt oraz do odległości od miejsca przeznaczenia. Zamknięcie tych przesyłek winno być tak pewne i trwałe, aby bez jego naruszenia i widocznych śladów otwierania uniemożliwiony był wgląd do zawartości i treści przesyłanej korespondencji. Większe pakiety z korespondencją należy zawsze wiązać (tak zawartość jak i zewnętrzną kopertę) na krzyż mocnym sznurkiem i zamykać pieczęcią lakową, plombą lub w inny sposób mechaniczny.

Ministerstwo P. i T. prosi o wydanie zarządzenia podległym urzędom w przedmiocie ścisłego przestrzegania podanych wyżej warunków opakowania przesyłek.

Dyrektor Departamentu
Mgr. Br. Błażek

Warszawa, d. 30 stycznia 1948 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Oświaty
Nr. I A-1195/48

Przesyłki urzędowe

celem ścisłego przestrzegania podanych wyżej warunków opakowania przesyłek.

Z-ca Dyrektora Departamentu
J. Czyżewicz

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
w Krakowie
Nr. Og. 6078/48

Kraków, d. 11 lutego 1948 r.

Kuratorium podaje do wiadomości i ścisłego stosowania.

Otrzymują:
Inspektoraty Szkolne oraz Dyrekcje Państw. szkół wszelkiego typu w Okręgu.

w z. Kuratora Okręgu Szkolnego
Inż. J. Nawrocki
Naczelnik Wydziału

Poz. 35

Warszawa, d. 4 grudnia 1947 r.

Odpis z odpisu

Ministerstwo Skarbu
L. D. III. 7790/2/2/47

Należności w razie podróży służbowej lub delegacji

Do
Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypolitej
Najwyższej Izby Kontroli
Biura Kontroli przy Radzie Państwa
i wszystkich Ministerstw

Na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12. IX. 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 228) o należnościach funkcjonariuszów państwowych w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe, Ministerstwo Skarbu wyjaśnia w porozumieniu z Prezydium Rady Ministrów, że w razie podróży służbowej lub delegacji do miejsca stałego zamieszkania, funkcjonariuszowi przysługują diety za cały okres podróży służbowej lub delegacji, natomiast nie przysługuje mu zwrot kosztów podróży ani ryczałt za noclegi, ponieważ nie ponosi żadnych wydatków z tym związanych.

Dyrektor Departamentu
Ivanka

Warszawa, d. 14 stycznia 1948 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Oświaty
Nr. I. Pers. 25448/47

Należności w razie podróży służbowej lub delegacji

Podaje się do wiadomości i stosowania.

Zast. Dyrektora Departamentu
Z. Pomianowski

Poz. 36

Rejony wizytacyjne w szkolnictwie powszechnym

Mgr. Tumidajski Franc. naucz. Wydziału: Tarnów.

Wiz. Sidorowicz Feliks: Chrzanów, Myślenice, Dąbrowa Tarnowska, Nowy Sącz, Żywiec.

Wiz. Tomaszkiewicz Franciszek: Kraków — miasto, Bochnia, Miechów, Olkusz, Nowy Targ.

Vacat: Kraków — powiat, Brzesko, Limanowa, Wadowice, Biała.

Poz. 37

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
w Krakowie
Nr. Og. 2608/48

Kraków, d. 17 lutego 1948 r.

Warunki dla kandydatów na stypendia dla dzieci i młodzieży-uczestników Powstania Warszawskiego

Tymczasowy Komitet Funduszu Stypendialnego dla dzieci i młodzieży-uczestników Powstania Warszawskisgo pismem z dnia 10. I. 1948 r. Nr. 14/48 powiadomił Kuratorium o podjęciu akcji, mającej na celu niesienie pomocy b. młodocianym powstańcom, znajdującym się w ciężkich warunkach materialnych, która umożliwiłaby im kontynuowanie dalszej nauki.

Nad organizacją i działalnością Funduszu — zainicjowanego przez Spółdzielnię Wydawniczą „Czytelnik" dla uczczenia niejako „żywym pomnikiem" drugiej rocznicy Pawstania Warszawskiego objął protektorat obywatel Prezydent Rzptej.

Biorąc pod uwagę możliwość rozproszenia ew. kandydatów do tej pomocy stypendialnej na terenie Polski, Tymczasowy Komitet Funduszu zwrócił się z prośbą o podanie do wiadomości wszystkim zakładom naukowym na obszarze Okręgu załączonego komunikatu, w sprawie warunków dla kandydatów do stypendiów z tym, że wysokość jednego stypendium została ustalona na 5.000 zł miesięcznie, i że stypendia traktowane są jako pomoc bezzwrotna.

Szczegóły, dotyczące charakteru i organizacji Funduszu zawiera załączony komunikat i statut.

Kuratorium podaje powyższe do wiadomości i wykorzystania.

w z. Kuratora Okręgu Szkolnego
Inż. J. Nawrocki
Naczelnik Wydziału

Otrzymują:
Inspektoraty Szkolne,
oraz Dyrekcje szkół państw. i pryw.
wszelkiego typu w Okręgu.

KOMUNIKATY

I. Tymczasowy Komitet Funduszu Stypendialnego dla dzieci i młodzieży — uczestników Powstania Warszawskiego uprzejmie zawiadamia, że przystąpił do rozpatrywania podań kandydatów do stypendiów.

O stypendia ubiegać się mogą przede wszystkim uczestnicy Powstania Warszawskiego, którzy w dniu 1 sierpnia 1944 r. ukończyli 11 lat, a nie przekroczyli 16-go roku życia oraz

1) rodzeństwo poległego dziecka-uczestnika powstania (jednak tylko jedno z rodzeństwa),

2) sieroty po żołnierzach I Armii poległych w walkach o Warszawę (Praga, Góra Kalwaria, Dęblin, Warka, Przyczółek Czerniakowski itp.).

Podanie o przyznanie stypendium składać należy do Sekretariatu Tymczasowego Komitetu Funduszu Stypendialnego, Warszawa, ul. Daszyńskiego 14 — „Czytelnik" — Biuro Zarządu Głównego — w godzinach biurowych.

Do podania należy dołączyć:

a) świadectwo urodzenia petenta (metryka urodzenia),

b) świadectwo stwierdzające, że petent rzeczywiście brał udział w powstaniu (dokumenty wydane przez Związek Uczestników Walk o Niepodległość i Demokrację albo przez Ministerstwo Obrony Narodowej lub zeznania co najmniej 2-ch świadków uczestników powstania (dowódców, przełożonych), uwierzytelnione przez powyższe instytucje.

c) świadectwo niezamożności wydane przez władze administracyjne.

d) zaświadczenie szkoły stwierdzające fakt obecnego kształcenia się, korzystnych wyników nauki oraz opinię szkoły o petencie.

e) w wypadku pkt. 1: dokument stwierdzający, że brat lub siostra petenta poległ(a) w czasie Powstania Warszawskiego jako uczestnik powstania w wieku 11—16 lat.

f) w wypadku pkt. 2: dokument Ministerstwa Obrony Narodowej stwierdzający, że ojciec petenta zginął w walkach I Armii o Warszawę.

Tymczasowy Komitet
Funduszu Stypendialnego dla Dzieci
i Młodzieży-Uczestników Powstania
Warszawskiego

STATUT

Funduszu Stypendialnego dla dzieci i młodzieży-uczestników Powstania Warszawskiego.

§ 1) Dla uczczenia bohaterstwa dzieci i młodzieży, które brały czynny udział w Powstaniu Warszawskim, tworzy się w drugą rocznicę tego Powstania — pod wysokim Protektoratem Prezydenta Rzeczypospolitej ob. Bolesława Bieruta, a z inicjatywy Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik" Fundusz Stypendialny dla dzieci i młodzieży **uczestników Powstania Warszawskiego.**

§ 2) Działalność Funduszu określa cię na czas do dnia 31 grudnia 1955 r. z tym, że po tym terminie ewent. niewykorzystane środki Funduszu przekazane zostaną przez władze likwidacyjne innej odpowiedniej instytucji stypendialnej.

§ 3) Majątek Funduszu powstaje z następujących środków:

a) corocznych wpłat, dokonywanych przez instytucje i osoby, które zadeklarowały jako członkowie-współzałożyciele odpowiednie stałe kwoty.

b) z wpłat jednorazowych lub składek uiszczanych w zadeklarowanym okresie czasu przez instytucje i osoby, zasilające Fundusz w charakterze członków wspierających,

c) z odsetek od kapitału i innych dochodów z majątku Funduszu,

d) z ofiar publicznych i wpływów okolicznościowych.

§ 4) Do pomocy materialnej — finansowej względnie w naturze — uprawnieni są ci wszyscy chłopcy i dziewczęta — bez względu na miejsce zamieszkania w okresie działalnia Funduszu, którzy:

a) w dniu 1 sierpnia 1944 r. mieli ukończone 11 lat, a nie przekroczyli 16 roku życia,

b) udowodnią, że brali czynny udział w powstaniu w czasie jego trwania w powstańczych formacjach i w służbie pomocniczej,

c) rozpoczęli po wyzwoleniu Warszawy naukę szkolną lub w zawodzie i kontynuują ją z korzystnymi wynikami w okresie działania Funduszu, nie dłużej jednak niż do 25 roku życia, a w wyjątkowych przypadkach okres ten będzie mógł być przedłużony, o ile zostanie udowodnione, że zwłoka nie powstała z winy zainteresowanego,

d) nie posiadają potrzebnych na kształcenie się środków z powodu ubóstwa rodziny lub niemożności uzyskania pomocy z innej strony.

§ 5) Pomoc materialna będzie dostarczana przez Fundusz uprawnionym do niej stypendystom w takiej wysokości (każdomiesięcznie), aby ułatwiała normalny bieg kształcenia się i w miarę możności pełne utrzymanie, aż do ostatecznego zakończenia nauk i osiągnięcia samodzielności życiowej.

§ 6) O ile środki Funduszu na to pozwolą jego Zarząd będzie władny przyznawać stypendia na warunkach przewidzianych w §§ 4 i 5 także rodzeństwu dzieci i młodzieży, poległej w powstaniu lecz tylko jednemu z rodzeństwa każdej rodziny i wg jej wyboru oraz sierotom po poległych żołnierzach I Armii Wojska Polskiego.

§ 7) Organami Funduszu są:

a) Walne Zgromadzenie,

b) Rada Zarządzająca,

c) Komitet,

d) Komisja Kwalifikacyjna,

e) Kuratorzy,

f) Sekretariat.

§ 8) Walne Zgromadzenie jest organem uchwałodawczym, decydującym o działalności Funduszu, jego majątku i gospodarce finansowej. Do udziału w Walnym Zgromadzeniu mają prawo Członkowie-Współzałożyciele.

a) instytucje — przez swych delegatów,

b) osoby fizyczne — osobiście.

§ 9) Rada Zarządzająca składa się z 12 członków powołanych przez Walne Zgromadzenie z jego sk.adu na okresy dwuletnie z prawem ponownego wyboru.

Rada Zarządzająca jest organem nadzorczym Komitetu, zatwierdza wszelkie regulaminy i instrukcje, czuwa nad bieżącą działalnością Funduszu i kontroluje jego gospodarkę finansową.

§ 10) Komitet jest organem wykonawczym Funduszu powoływanym przez Radę Zarządzającą corocznie w składzie 5 osób z pośród członków-założycieli lub z pośród tych członków współdziałających ,którzy brali udział w powstaniu i reprezentują szczególne walory obywatelskie.

§ 11) Komisja Kwalifikacyjna jest organem pomocniczym Komitetu, opiniującym kandydatów do stypendiów.

Komisję Kwalifikacyjną w składzie 3 osób wybiera na okres roczny Rada Zarządzająca na wniosek Komitetu.

§ 12) Zadaniem Kuratorów jest opieka i czuwanie nad powierzonymi im stypendystami, Kuratorów w potrzebnej ilości osób ustanawia i odwołuje na wniosek Komitetu Rada Zarządzająca z pośród obywateli, o szczególnych kwalifikacjach etyczno-społecznych.

Czas trwania kadencji kuratorów co do każdego kandydata ustala według swego uznania Rada.

§ 13) Załatwienie spraw rachunkowych i kancelaryjnych, związanych z działalnością Funduszu, należy do Sekretariatu, powołanego przez Komitet.

§ 14) Organy Funduszu — z wyjątkiem Sekretariatu — pełnią swoje czynności honorowo.

II. Kursy Korespondencyjne TUR.

Zarząd Wojewódzki TUR. w Krakowie rozpoczyna metodą korespondencyjną w dniu 1 kwietnia 1948 r. Roczny Kurs Przysposobienia Administracyjno-Handlowego z programem szkół państwowych na poziomie małej matury.

Wykładane przedmioty:

1. Organizacja przedsiębiorstw i obrotu gospodarczego.
2. Administracja państwowa.
3. Prawoznawstwo.
4. Współczesne zagadnienia gospodarcze.
5. Korespondencja handlowa i biurowość.
6. Arytmetyka handlowa.
7. Księgowość.
8. Język polski z korespondencją.

Wszystkie skrypty i pomoce są własnością studiujących. Uczniowie oraz absolwenci Instytutu są uprawnieni do korzystania w drodze bezpośredniej lub korespondencyjnej z informacji w sprawie przedmiotów studiowanych w Instytucie oraz związanych z ich pracą zawodową. Po ukończeniu nauki uczniowie dostają zaświadczenia o odbytych studiach na podstawie dodatniej oceny wykonanych przez nich zadań kontrolnych.

Po zdaniu egzaminu końcowego przed specjalną Komisją Egzaminacyjną uczestnicy Kursu otrzymują świadectwa.

Informacje i wpisy: Kraków, Garbarska 1 TUR.

III. Poradnia świetlicowa TUR.

Ministerstwo Oświaty zawiadamia, że przy Zarządzie Głównym TUR. w Warszawie, Al. Róż 7 została uruchomiona Poradnia Świetlicowa mająca na celu niesienie stałej pomocy pedagogicznej świetlicom i klubom pracowniczym na terenie całego kraju. Ponieważ Poradnia Świetlicowa TUR. współpracuje z Ministerstwem Oświaty i zadeklarowała gotowość niesienia pomocy świetlicom będącym pod opieką Ministerstwa Oświaty i podległych mu placówek Ministerstwo zaleca

korzystanie z pomocy Poradni Świetlicowej TUR. i zakomunikowanie o tym świetlicom i Pow. Poradniom Świetlicowym znajdującym się na terenie tamt. Okręgu.

IV. Ministerstwo Oświaty zaprenumerowało dla szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli na I kwartał 1948 r. tygodnik „Świat Młodych", który będzie rozsyłany bezpośrednio do szkół przez Robotniczą Spółdzielnię Wydawniczą „Prasa". Jednocześnie Ministerstwo prosi o zachęcenia w/w szkół do ew. zamówienia prenumeraty na dalszy okres.

V. Księgarnia przy Towarzystwie Przyjaźni Polsko-Radzieckiej powiadamia szkoły i zakłady naukowe, że placówka posiada słowniki Czarnobajewa wydane w Moskwie polsko-rosyjski i rosyjsko-polski w cenie zł 270 za oba egzemplarze.

VI. Centrala Zaopatrzenia i Zbytu Wojewódzkiej Dyrekcji Przemysłu Miejscowego we Wrocławiu ul. Hercena 7 oferuje:

Godła Państwowe i kalendarze biurowe wieczne.

Godła Państwowe wykonane są z celluloidu, na czerwonej tarczy biały orzeł, wykonane estetycznie, cena za szt. 335 zł. Kalendarze biurowe wykonane również z celluloidu, podstawa i ramki koloru ciemnego, oraz ruchome kartki z białego celluloidu, z oznaczonymi nazwami miesięcy, dni oraz data. Wykonanie estetyczne i oryginalne. Cena za szt. 193 zł.

Ceny rozumieją się loko nasz magazyn Wrocław.

VII. Koncesjonowana zbiornica surowców odpadkowych „Żelazo" Bolesław Łuba, Kraków, ul. 1-go maja 2, Tel. 571-86 jest upoważniona do skupu surowców na terenie Okręgu Krakowskiego. — Zakup następuje po cenach urzędowych, a zebrane odpadki są wysyłane do fabryk na dyspozycję Centrali Odpadków w Łodzi.

Ponieważ akcja ta umożliwi przemysłowi państwowemu duże oszczędności Kuratorium poleca zaproponowany przez zbiornicę następujący plan zbiórki:

1. Dyrekcja każdej szkoły wyznacza miejsce, w którym obsługa szkolna jest zobowiązana składać makulaturę, zebraną z koszy na papiery.

2. Dyrekcja szkoły poleca składać w miejscu wszelkie stare akta, koperty, dzienniki itd.

3. Młodzież szkolna otrzymuje instrukcję zachęcającą do zbiórki makulatury — oraz polecenie składania jej w oznaczonym miejscu na terenie szkoły.

4. Gimnazja krawieckie zalecają uczniom zbiórkę bezużytecznych resztek materiałów wełnianych i bawełnianych i gromadzą je w osobnym worku, koszu itp., w tym samym pomieszczeniu, gdzie znajduje się uzbierana makulatura.

5. Dyrekcja szkoły nakazuje składanie stłuczki szklanej (szyby, szklanki, flaszki) w osobnej paczce lub po prostu w oznaczonym kącie śmietnika, byle nie pospołu z popiołem i śmieciami.

6. Szkoły, przy których istnieją stołówki dla uczniów bądź nauczycieli, zgłaszają zbiornicy zapotrzebowanie na beczki blaszane. Beczki te służą do zbiórki kości pokonsumcyjnych.

7. Zbiornica odbiera zgromadzone odpadki ze szkół. Terminy odbioru ustala bezpośrednio z dyrekcjami szkół.

8. Zapłata następuje najdalej w 6 dni po odbiorze — wprost do dyrekcji szkoły.

9. Ceny:

makulatura niesortowana	zł 4.—
stare szmaty papier.	„ 7.—
szmaty bawełniane	„ 10.—
szmaty wełniane	„ 25.—
stłuczka szklana niesort.	„ 1.80
kości pokonsumpcyjne	„ 6.—

za 1 kg. loco szkoła.

Poz. 38

Kulanka Mieczysława, nauczycielka Gimnazjum i Liceum SS. Urszulanek w Krakowie unieważnia dowód osobisty, legitymację służbową i legitymację ZNP. skradzioną w Krakowie 19 lutego.

Olesiak Józef, nauczyciel szkoły w Bukownie unieważnia zgubioną legitymację służbową Nr. 30 wystawioną przez Inspektorat w Olkuszu w dniu 7. V. 1946 r.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Cele i zadania T. U. R.

Wkroczyliśmy na nową drogę rozwojową. Budujemy państwo oparte na nowych zasadach. Jednym z najważniejszych zagadnień jakie stoi przed nami jest wychowanie nowego wartościowego obywatela. To zadanie mają spełnić partie polityczne, związki zawodowe i T.U.R. Towarzystwo Uniwersytetów Robotniczych, którego rocznicę 25-lecia obchodzimy w bieżącym miesiącu ma za sobą bogaty dorobek kulturalno-oświatowy. Działalność naszej organizacji po wojnie została znacznie rozszerzona. W obecnej rzeczywistości T.U.R. jest masową organizacją oświaty robotniczej. Naszą ideologią jest naukowy marksizm. Światopogląd ten winien stać się czynnikiem decydującym w naszej pracy. Koordynujemy swą pracę

z partiami robotniczymi oraz ze związkami zawodowymi, a także ze wszystkimi innymi organizacjami demokratycznymi. Nasza współpraca z organizacjami młodzieżowymi ZWM. i OM. T.U.R. jest silna. Najlepsi działacze T.U.R. to członkowie partii robotniczych organizacji młodzieżowych oraz duże szeregi zastępów uczciwych bezpartyjnych jednostek. Nasza działalność oświatowa ma na celu:

a) Upowszechnienie wśród szerokich mas wiadomości niezbędnych w celu orientowania się w obecnej rzeczywistości. Akcję tę prowadzimy na wszystkich stopniach szkolnictwa (powszechne, średnie, wyższe).

b) Popularyzowanie najnowszych zdobyczy z dziedziny przyrody, techniki i innych wynalazków naukowych.

c) Wciągnąć w pracę kulturalno-oświatową szerokie rzesze robotnicze, pozostające dotychczas w zastoju kulturalnym.

d) Podkreślić wielkie znaczenie klasy pracującej w odbudowie naszego kraju.

e) Wychować nowe zastępy wielkich społeczników rozumiejących należycie swoją rolę w obecnej rzeczywistości.

f) Udostępnić szerokim masom rozwój kulturalny i artystyczny.

g) Przygotować kadry pracowników terenowych na odcinku oświaty masowej.

Praca TUR ma wielki zasięg. Prowadzimy szkoły różnego typu: wyższego (Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Krakowie), średniego: gimnazja i licea ogólnokształcące (Szkoły Pracy Społecznej, Licea Pedagogiczne) niższego (szkoły powszechne). Ważnym zadaniem pracy TUR są Uniwersytetu Powszechne, na które uczęszczają robotnicy. TUR prowadzi także kursy kształcenia analfabetów. Organizujemy Domy Kultury, Teatry (Teatr Scala w Krakowie, kina, biblioteki, czytelnie, świetlice, koncerty, wycieczki, akcję odczytową, wydawnictwa popularno-naukowe oraz inne prace związane z podniesieniem kulturalnym i oświatowym szerokich mas. TUR widzi w wiedzy i kulturze najsilniejszą broń przeciwko ciemnocie i reakcji społecznej. Stara się też na każdym odcinku działalność swoją związać z życiem bieżącym. Naświetlając naukowo czołowe zagadnienia społeczne i polityczne naszej epoki, TUR szerzy w masach robotniczych właściwe zrozumienie nurtu dziejów współczesnych, daje podbudowę do poważnej i skutecznej pracy organizacji politycznych i zawodowych. TUR jednocząc oświatowców inteligentów i masy robotnicze, podnosząc poziom wiedzy tych ostatnich, współdziała w likwidowaniu przepaści między pracą umysłową a fizyczną. Pogłębiając oświatę i kulturę TUR przyspiesza budowę bezklasowego społeczeństwa, w którym każdy człowiek będzie mógł wykorzystać swoje osobiste wartości, nie znając nędzy, wyzysku i ciemnoty. Osiągnięcia TUR na terenie naszego województwa są duże. Jeśli chodzi o placówki oświatowe mamy następujące: Wyższa Szkoła Nauk Społecznych, dwie Szkoły Pracy Społecznej, Liceum i Gimnazjum Ogólnokształcące, Licea Zawodowe i Kursy Kreślarskie, Liceum Pedagogiczne, kursy korespondencyjne 7 Uniwersytetów Powszechnych i 1 Kurs nauczania analfabetów.

Zarząd Wojewódzki TUR prowadzi kilka świetlic w czym jedną wzorową w Nowym Sączu, Dom Kultury w Pałacu „Pod Baranami" kilka chórów. Bardzo ważne zadanie spełnia teatr TUR a szczególnie Teatr Objazdowy. Akcję odczytową prowadzi się we wszystkich naszych Oddziałach, których w tej chwili mamy 17! Akcja werbunkowa nowych członków daje pozytywne rezultaty i w chwili obecnej liczba członków naszej organizacji wynosi kilkanaście tysięcy.

mgr Nowak Kazimierz

Rola czasopism gospodarczych i technicznych przy nauczaniu języka polskiego w szkołach zawodowych

Sprawa czasopism gospodarczych i technicznych w nauczaniu języka polskiego w szkołach zawodowych sprowadza się częściowo do zagadnienia roli języka polskiego w szkole zawodowej. Wiadomym jest, że nauczanie języka polskiego w szkole zawodowej nie może zamienić się w naukę korespondencji, czy też naukę zawodu, oraz że nie może opierać się wyłącznie na czytankach o życiu gospodarczym, o pracy w fabrykach i o tym — jaki winien być rzemieślnik. Jeśli nauka języka polskiego przerodziłaby się w taki przedmiot, byłoby to wręcz szkodliwe.

Zadania bowiem języka polskiego w szkole zawodowej idą w innym kierunku. Język polski w szkole tego typu ma być czynnikiem, który zawodowcowi da kulturę ogólną, technikowi, rzemieślnikowi da elementy wykształcenia humanistycznego. Słusznie i często poloniści pracujący w szkołach zawodowych twierdzą, że język polski ma być dla uczniów chwilą odprężenia od ścisłych przedmiotów zawodowych, od jednostronnych zajęć w pracowniach i warsztatach. Podkreślić jednak należy, że język polski w szkole zawodowej nie ma samoistnego zadania kształcenia literatów, estetów, pięknoduchów, lecz winien współdziałać wraz z innymi przedmiotami w formowaniu osobowości kulturalnego zawodowca. Zatem cel nauczania języka polskiego w

szkole zawodowej występuje wyraźnie. Tak też rolę tego przedmiotu traktują przedwojenne i powojenne programy poszczególnych typów szkół zawodowych. Wyrazem tego jest włączenie języka polskiego do grupy nazwanej „przedmioty pomocnicze bezpośrednio niezwiązane z zawodem". Podkreślić należy, że grupa ta nie nosi nazwy „przedmioty ogólnokształcące", lecz „pomocnicze" oczywiście w szeroko i głęboko pojętym kształceniu zawodowym.

Utworzenie w Krakowie Ośrodka języka poliskiego dla szkół zawodowych i wyodrębnienie polonistów pracujących w szkolnictwie tego typu jest konsekwentnym krokiem w realizowaniu intencji programów.

Te wszystkie założenia wyznaczają rolę czasopism zawodowych w nauce języka polskiego na terenie naszych szkół. Stawiamy pytanie w jakim kierunku ma iść praca polonistów w zakresie czytelnictwa czasopism zawodowych? Nie stawiając zbyt wygórowanych żądań z uwagi na bardzo ograniczony czas każdego nauczyciela języka polskiego w stosunku do wymagań programowych, wysunąć można następujące trzy dezyderaty:

1) nauczyciel języka polskiego powinien zaznajomić się ogólnie z czasopiśmiennictwem z zakresu tego zawodu, do jakiego wychowuje młodzież. A więc polonista uczący w liceum budowlanym winien przejrzeć pisma z zakresu budownictwa, a polonista gimnazjum lub liceum handlowego nie może pogardzać miesięcznikami i tygodnikami jak np. „Życie gospodarcze" lub „Kupiec polski". Podkreślam wyrażenie polonista winien „przejrzeć", a nie stale czytać te czasopisma, bo na to braknie czasu.

2) Na nauczycielu języka polskiego spoczywa główny obowiązek nauczenia młodzieży umiejętności korzystania z czasopism w ogólności, a więc z codziennych, literackich, ogólnych i zawodowych. Zapewne, że w pracy tej polonista oprze się głównie na codziennej gazecie i przystępnym dla młodzieży czasopiśmie literacko-społecznym. W doborze materiału tego nie należy jednak wykluczyć pism zawodowych lub drukowanych w prasie codziennej artykułów z zakresu zagadnień gospodarczych lub technicznych. Celem pracy polonisty jest kształcenie czytelnika zawodowca ,który nie tylko zna swój zawód, lecz posiada podłoże kultury dla odczucia zagadnień literackich, artystycznych i estetycznych ,jest kształcenie umiejętności streszczania, wysławiania się, formułowania myśli, zdolności pisarskich i rozumienia tekstu czytanych czasopism.

3) Żywy materiał i żywe słowo zdobyte z czasopism zawodowych powinien nauczyciel języka polskiego wyzyskiwać przy nadarzających się okazjach. Czasem przy omawianiu np. pozytywizmu można porównywać ówczesne problemy gospodarczo-społeczne z bieżącymi. Od czasu do czasu przy ustalaniu tzw. „wolnych tematów" należy sięgnąć do tematyki zawodu zwłaszcza ujętej pod jakimś ogólnym kątem widzenia np. „cele społeczne pracy zawodowca", „podniesienie gospodarcze mas", „od łuczywa do neonu" itp. Wyzyskanie elementów nauk zawodowych wzbogaci treść lekcji. Znajomość problemów aktualnych dla danego zawodu, a poruszanych w pismach zawodowych, ułatwi poloniście wyszukanie odpowiedniego dla młodzieży tematu.

Dla nauki o języku pisma zawodowe mogą być wielką pomocą i podstawą do wskazywania przykładów gramatycznych, poprawnych i błędnych form wysławiania się. Znanym jest, że istnieją wielkie braki i błędy słownictwa zawodowego różnych gałęzi życia gospodarczego, techniki i rzemiosł. Poprawianie, tworzenie i uzupełnianie terminologii fachowej poczyniło przed wojną wielkie postępy w niektórych gałęziach pracy. Jest jednak w tym zakresie dużo do zrobienia. Dlatego nauczyciel języka polskiego, biorąc do ręki czasopismo zawodowe może wiele zdziałać przez wskazanie braków językowych tych, którzy w przyszłości wejdą do zawodu. Zawodowcy ci przy zrozumieniu i dobrej woli mogą przyczynić się do poprawienia słownictwa zawodowego. Absolwenci naszych szkół będą też czasem pisywali artykuły do czasopism zawodowych. Jakżeż potrzeba tych zawodowców z „piórem" humanistycznym! Prof. Lehr-Spławiński w wydanej w r. 1947 książce pt. „Język polski: pochodzenie, powstanie, rozwój" w rozdziale o współczesnym języku użytkowym i mowie codziennej warstw wykształconych powiada: „niedociągnięcia i niedomagania języka i stylu są niestety często spotykaną właściwością prac i podręczników przyrodniczych a zwłaszcza technicznych, których autorowie dbają przede wszystkim — i słusznie — o możliwie jak najbardziej zwięzłe i jasne przedstawienie rzeczy, ale zaniedbują nadmiernie stronę zewnętrzną, język i styl — nie zdając sobie sprawy z tego, że przez to nieraz utrudniają a często wprost obrzydzają lekturę swych opracowań. Stoi to niewątpliwie w związku ze zbyt słabym ogólnym przygotowaniem pisarskim i stylistycznym, jakie ogół naszej inteligencji zawodowej wynosi ze szkół, nie mając potem już w życiu czasu i ochoty do pracy nad wyrobieniem się i pogłębieniem wykształcenia w tym kierunku. Podobne zaniedbywanie strony językowo-stylistycznej nierzadkie jest także we wszystkich innych działach publikacji zawodowych". Dlatego wykazanie przez polonistę dobrych i złych stron drukowanych artykułów z zakresu zagadnień zawodowych, może dać przyszłym zawodowcom wiele korzyści.

Realizacja trzech wysuniętych dezyderatów nie zabierze nauczycielowi języka

polskiego wiele czasu. Uwzględnienie ich przez polonistów nie powinno być potraktowane jako formalny, bezduszny ukłon w kierunku zawodowości, istny „dopust Boży". Natomiast winno być wyrazem wzajemnego zrozumienia i przenikania myśli z zakresu zawodu i kultury ogólnej.

Jakże wiele materiału do przeżyć i wzruszeń estetycznych można wydobyć z różnych przejawów pracy zawodowej! Tematy opracowywane w naszych szkołach nie mogą być ujmowane jako „sztuka dla sztuki", lecz winny łączyć w jedną harmonijną całość: celowość, użyteczność społeczną i estetykę zjawisk i faktów.

Przez takie postawienie kwestii zyska zawód, zyska też i język polski. Powiązanie teorii szkolnej z życiem, jego warunkami i potrzebami, to jeden z najbardziej oczywistych postulatów szkolnych, chociaż w realizowaniu niełatwy.

Pomimo tych trudności należy podkreślić konieczność rozumnie i z umiarem pojętego wzajemnego powiązania języka polskiego i zagadnień zawodowych czyli ogólnie konieczność przenikania kształcenia technicznego i humanistycznego. Korzystanie przez polonistę z czasopism gospodarczych i technicznych — to jeden ze środków dążących do wypełnienia tego zadania, to jedna z licznych form dydaktycznych bogatego arsenału metod, którymi winien posługiwać się nowoczesny polonista szkoły zawodowej.

KRONIKA

W styczniu **Kurator OSK. Dr. Stefan Białas** dokonał szeregu wizytacji szkół powszechnych i średnich w powiecie limanowskim i nowotarskmi oraz odbył inspekcję Domu Dziecka w Przegorzałach.

Z zakresu szkolnictwa powszechnego

W dniach 11—19 grudnia 1947 r. wiz. Mgr. Sidorowicz Feliks wraz z inspektorem szkolnym przeprowadził wizytacje szkół w Piwnicznej, Młodowie, Rytrze, Grybowie, Królowej Ruskiej, Boguszy. Wizytacje stwierdziły pozytywne ustosunkowanie się nauczycielstwa do całokształtu zagadnień dzisiejszej demokratycznej szkoły. Powiat posiada obecnie 13 szkół z VIII-ymi klasami. W toku budowy znajduje się 16, w toku akcji przygotowawczej 12 budynków szkolnych.

16 grudnia odbyła się konferencja rejonowa Ogniska ZNP. w Nowym Sączu z udziałem 200 osób. Referaty wygłosili: wiz. Sidorowicz: Założenia ideowe nowych programów, ob. Jasiński: Światopogląd materialistyczny, prof. Bernacki: Cywilizacja techniczna, a nowy typ człowieka, mgr. Schabowska: Przegląd powojennych czasopism pedagogicznych.

Od 23. I. — 30. I. br. odbyła się wizytacja szkolnictwa powsz. w powiecie chrzanowskim. Zwizytowano szkoły: Nr. 4 Chrzanowie, w Krzeszowicach, Siedlcu, Żbiku, Pagorzycach. Stwierdzono duże wysiłki Inpektoratu nad opracowywaniem racjonalnej sieci szkolnej, nad uaktywnieniem Powiatowej, Miejskich i Gminnych Komisji Oświatowych, oraz uspołecznieniem młodzieży. Działalność Komitetów Rodzicielskich jest również owocna. Na specjalne podkreślenie zasługuje harmonijna współpraca Oddziału powiatowego ZNP z Inspektoratem Szkolnym zwłaszcza w zakresie dokształcania nauczycielstwa. 31. I. br. odbyło się w Chrzanowie otwarcie Wyższego Kursu Nauczycielskiego, grupy matematyczno-fizycznej, na który zapisało się około 40 nauczycieli powiatu.

W dniach 5 i 9 grudnia wiz. Tomaszkiewicz Franciszek wizytował wraz z inspektorem szkolnym: szkołę Nr. 19 i 25 w Krakowie, a od 23. I. — 30. I. powiat miechowski: szkołę o 5 naucz. w Niedźwiedziu, o 2 naucz. w Strzeżowie, o 1 naucz. w Brzuchani, o 14 naucz. w Proszowicach i dwie klasy VIII w Miechowie.

Wszystkie szkoły osiągają dodatnie wyniki w dziedzinie wychowania i nauczania, mimo trudne warunki pracy, spowodowane brakiem odpowiednich lokali, dość znacznego braku podręczników wśród uczniów, szczególnie klas starszych, wreszcie braku pomocy naukowych. Tylko 2 szkoły w Słomnikach posiadają bogato zaopatrzoną pracownię z dziedziny fizyki, chemii i geologii, zorganizowaną przez kierownika szkoły, ob. Kuta Józefa.

W całym powiecie na 138 szkół jest zaledwie 21 dobrych budynków. Obecnie buduje się 16 budynków z 78 izbami lekcyjnymi. Naglącą potrzebą jest budowa jeszcze 48 budynków.

Czynniki samorządowe i społeczne przejawiają sporo troskliwości o potrzeby szkół. Znaczne świadczenia finansowe podejmują komitety rodzicielskie drogą dobrowolnego opodatkowania się na cele budowy czy remontu szkół.

W szkole przemysłowej przy ul. Krupniczej 44 został otwarty **2-miesięczny Kurs języka słowackiego** dla nauczycieli pracujących na Spiszu i Orawie w szkołach z językiem wykładowym słowackim. W otwarciu Kursu wziął udział wizyt. Min. Ośw. ob. Bąkowski, przedstawiciele Kuratorium Okr. Szk. Krak. i Kursiści w liczbie 40 osób. W przemówieniu inauguracyjnym wiz. Bąkowski wyraził podziękowanie władzom szkolnym słowackim w Bratislavie za przysłanie delegatów i dwóch prelegentów na kurs w osobie dr Barata i dr Bansky.

Organizacja tego kursu jest realizacją umowy czechosłowacko-polskiej.

Z zakresu szkół średnich ogólnokształcących.

W przeciągu stycznia zostały dokonane następujące wizytacje:

Nacz. Wydziału dr Danek Wincenty: Państw. Gimn. i Liceum w Krzeszowicach, Gimnazjum i Liceum Zw. Zawod. w Sierszy. — Wiz. dr Chrzanowska Maria: Państw. Lic. i Gimn. IX. w Krakowie (klasy semestralne), Pryw. Gimnazjum w Charsznicy, Państw. Gimn. i Lic. w Miechowie (klasy semestralne), Gimnazjum Kanoniczek w Krakowie.

Wiz. Szediwy Stanisław: Miejskie Gimnazjum w Ciężkowicach, Semestralne Kursy dla dorosłych w Tarnowie, Gromadzkie Gimn. Ogólnokszt. w Wojniczu, Pryw. Gimn. w Zbylitowskiej Górze. Wiz. Wolański Antoni: Kursy dla dorosłych w Państw. Lic. i Gimn. im. św. Jacka w Krakowie, klasy semestralne w w Państw. Liceum i Gimn. w Wadowicach, Pryw. Gimn. OO. Karmelitów w Wadowicach, Gimn. i Lic. św. Rodziny w Krakowie. Wiz. Żytyński Włodzimierz: Pryw. Gimn. OO. Paulinów w Krakowie, Pryw. Gimn. Ks. Misjonarzy w Krakowie, Państw. Gimn. i Lic. w Wieliczce.

Z ZAKRESU SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO

Odbyte wizytacje (względnie inspekcje):

Wizyt. K. Bohdanowska Państw. Gimn. Kraw. w Nowym Targu. Państw. Intern. przy P. Lic. Spółdz. Kraków. Państw. Szkoła Hotel. Kraków. Państw. Gimn. Krawieckie S. S. Klarysek Kraków.

Wizyt. Mgr. Aug. Miętka 1. Pryw. Gimn. Handl. ZNP. — Olkusz. 2. Miejsk. Gimn. i Lic. Handl. Miechów. 3. Pryw. Koed. Gimn. i Lic. Handl. — Kraków. 4. Państw. Gimn. Spółdzielcze dla Dorosłych — Łuczyce. 5. Państw. Gimn. i Lic. Handlowe — Biała (inspekcja). 6. Miej. Gimn. i Lic. Handlowe — Żywiec. 7. Pow. Gimn. i Lic. Handlowe — Bochnia. 8. Państw. Gimn. i Lic. Handlowe i Spółdzielcze — Tarnów. 9. Publ. Średnia Szkoła Zawodowa Nr. 5 — Kraków (inspekcja).

Wizyt. dr. St. Kijak Publ. Średn. Szk. Zawodowa — Kraków — Bronowice Małe (inspekcja). Państw. Liceum Bibliotekarsko-Księgarskie Kraków.

Wizyt. dr. W. Pachońska 1. Publ. Średn. Szkoła Zawodowa Nr. 3 Kraków. 2. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Trzebinia. 3. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Balin. 4. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Siersza. 5. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Libiąż Mały.

Wizyt. M. Chodacki 1. Publ. Średn. Szkoła Zawodowa — Żabno p. Dąbrowa Tarnowska. 2. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Dąbrowa Tarnowska. 3. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Mędrzechów p. Dąbrowa Tarnowska. 4. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Tymbark p. Limanowa (inspekcja). 5. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Ujanowice p. Limanowa (inspekcja). 6. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Jakubkowice p. Nowy Sącz (inspekcja). 7. Publ. Średn. Szk. Zaw. — Nowy Sącz Nr. 1 (inspekcja).

W miesiącu styczniu ukończono centralne kursy rozpoczęte w grudniu ub. roku.

Rozpoczęto wstępne prace, dotyczące Wystawy Okręgowej Szkolnictwa Zawodowego, główne wytyczne podano na konferencji dyrektorów szkół zawodowych Krakowa i Wieliczki w dniu 14 stycznia (pod przewodnictwem nacz. Ob. inż. J. Nawrockiego). W sprawie Wystawy Okręgowej wysłano do szkół główne wytyczne w formie okólnika, do Komitetu Wykonawczego wchodzą z ramienia Kuratorium wizyt. Ob. K. Bohdanowska, jako delegat i zastępca wizyt. Ob. M. Chodacki.

Na konferencji Wydziału III. w dn. 29 stycznia, w obecności wiz. minister. Ob. Danuty Najmoła przedyskutowano sprawozdanie z wykonania pierwszego roku 3-letniego Planu Odbudowy Kraju (referował wiz. Ob. Aug. Miętka) oraz ułożno plan terminowych prac Wydziału III. na okres 1. II. — 31. VIII. br.

Z ZAKRESU KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI

Likwidacja wstępnych Kursów pedagogicznych P. K. N. i Kursów Przygotowawczych

Wskutek zarządzenia Ministerstwa Oświaty, została zawieszona działalność z dniem 1 lutego 1948 r. wstępnych kursów pedagogicznych i państwowych kursów nauczycielskich (P. K. N.). Na wstępny Kurs pedagogiczny były przyjmowane osoby posiadające świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnośląskiego, zaś na państwowe Kursy Nauczycielskie, osoby posiadające świadectwo dojrzałości liceum ogólnokształcącego lub liceum zawodowego. Obydwa te typy kursów wstrzymały swoją działalność z dniem 1 lutego 1948 r.

Kursy zimowe dla czynnych niekwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych

Na zarządzenie Ministerstwa Oświaty, zorganizowano na terenie okręgu w sześciu punktach zimowe kursy dla czynnych, niekwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych. Kursy były zorganizowane i prowadzone w czasie od 29. XII. 1947 r. do 10. I. 1948 r. przez Komisje Rejonowe opiekujące się i kierujące pracą samokształceniową czynnych, niekwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych. Uczestnicy Kursu otrzymali bezpłatne mieszkanie i wyżywienie. Udział wzięło 244 nauczycieli szkół powszechnych. Praca na kursach odbywała się pod opieką i kierunkiem doświadczonych prelegentów, a miała charakter wyjaśniający sprawy poruszone przez uczestników kursu, wyznaczający dalsze partie materiału naukowego do samodzielnego przepraco-

wania i instruujący w jaki sposób to uczynić. Dni świąteczne, które przypadały w okresie trwania kursu, były poświęcone samodzielnej pracy uczestników kursu pod kierunkiem prelegentów, którzy w indywidualnych dyskusjach wskazywali im praktycznie jak należy pokonywać napotykane trudności — chodziło tu o to, aby uczestnicy kursu wynieśli metodę umiejętnego organizowania swojej pracy samokształceniowej.

Kursy przygotowawcze

Na skutek zarządzenia Ministerstwa Oświaty, zostały otwarte przy liceach pedag. i niektórych Inspektoratach Szkolnych dwuletnie kursy przygotowawcze do zawodu nauczycieskiego w roku 1946. W okresie dwóch lat uczniowie tych kursów pracujących systemem semestralnym, przepracowywali materiał naukowy czteroletniego ogólnokształcącego gimnazjum. Po zdaniu egzaminu otrzymywali świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego, a następnie kończyli 5-ciomiesięczny kurs wstępny pedagogiczny. W 6 punktach na terenie Okręgu są jeszcze czynne przez okres drugiego półrocza otwarte klasy semestralne ze 176 uczniami. Zakończą one swoją pracę dnia 30 czerwca br.

Ognisko metodyczne dla pedagogiki

W ostatnich dniach stycznia br. powstało Ognisko metodyczne pedagogiki przy Państw. Liceum Pedagog. Męskim ul. Podbrzezie 10 pod kierownictwem Ob. Mgra Smarzyńskiego asystenta U. J. i nauczyciela pedagogiki w tym liceum.

Absolwenci w styczniu 1948

W miesiącu styczniu br. zakończyły swą pracę wstępne kursy pedagogiczne w 8 punktach i wydały 228 absolwentów.

W Krakowie i Tarnowie zakończyły pracę P. K. N. wydając w Krakowie świadectwa dojrzałości 45 osobom, w Tarnowie 13 osobom.

W Nowym Sączu i Tarnowie odbyły się egzaminy dojrzałości uczniów IV-tych klas liceum pedagogicznego. W Nowym Sączu otrzymało świadectwa dojrzałości 18 osób, a w Tarnowie 20 osób .

Wizytacje Wizytatorów K. N.

Ze względu na to, że wstępne Kursy pedagogiczne dla kandydatów na nauczycieli kończyły swoją pracę w dniu 1 stycznia 1948 r., zwizytowano przede wszystkim te kursy w Białej, Brzesku, Chrzanowie, Tarnowie i Tuchowie, oraz zimowe kursy dla czynnych niekwalifikowanych nauczycieli w Bochni i Tarnowie.

Z zakresu Oświaty i Kultury Dorosłych

Kuratorium Okr. Szk. Krak. zorganizowało dla nauczycielstwa powiatów wadowickiego, krakowskiego, limanowskiego ,bocheńskiego i tarnowskiego Kursy świetlicowo-teatralne. Kursy te były prowadzone według najnowszych programów opracowanych przez Ministerstwo Oświaty. Program Kursów obejmował trzy zasadnicze działy: założenia ogólne, dotyczące nauki o Polsce i świecie współczesnym, oraz istotne zagadnienia z sytuacji Polski w nowej rzeczywistości. Wymienione zagadnienia referowali: Kurator Okręgu Szkolnego dr. Stefan Białas, poseł Polewka, mgr. Nowak. Drugi dział obejmował założenia teoretyczne pracy świetlicowej i teatralnej. Dział ten prowadzili doświadczeni fachowcy w tej dziedzinie. Najistotniejszą część programu stanowiły zajęcia praktyczne i ćwiczenia, które obejmowały: organizację pracy czytelniczej i samokształceniowej, inscenizacje pieśni i utworów literackich, recytacje zespołowe, pieśni oraz gry i zabawy. Atrakcją dla Kursistów była nauka tańców regionalnych.

Z zakresu bibliotek

Pragnąc uporządkować biblioteki szkół powsz. Ref. Bibl. K. O. S. K. przeszkolił opiekunów bibl. szkół powsz. **na jednodniowych powiatowych konferencjach bibliotekarskich.**

Celem konferencji było praktyczne wprowadzenie nauczycieli-bibliotekarzy w zasady organizacji i opracowania bibliotek szkolnych.

Konferencje odbyły się w Białej Krak. 21. I. 48 r., w Bochni 9. I. 48, w Brzesku 20. I. 48 r., w Dąbrowie Tarn. 23. I. 48 r., w Krakowie — pow. 26. I. 48 r., w Limanowej 22. I. 48 r., w Myślenicach 14. I. 48 r., w Nowym Targu 30—31. XII. 47 r., w Olkuszu 15. I. 48 r., w Tarnowie 15. I. 48 r., w Wadowicach 9. I. 48 r., w Żywcu 17. I. 48 r.

Liczba uczestników na konferencjach przeciętnie wynosiła 60—70 osób. W wyniku konferencyj nauczyciele zostali przygotowani do samodzielnego przeprowadzenia selekcji księgozbioru przed włączeniem książek do inwentarza, zaprowadzenia odpowiednich inwentarzy bibliotek, właściwego opieczętowania i rozmieszczenia książek, skatalogowania ich i wypożyczania przy pomocy podwójnej kontroli wypożyczeń.

Wykłady ograniczały się ze względu na krótkie czas trwania konferencji do konkretnych wskazań na tle wzorowych kompletów książek, były ilustrowane tablicami poglądowymi, utrwalone ćwiczeniami w inwentaryzacji, klasyfikacji i katalogowaniu.

Z zakresu harcerstwa

W związku z wytycznymi, jakie otrzymano na konferencji instruktorów w Warszawie, **Referat Harcerstwa K. O. S. K. nawiązał kontakt z Referatem Harcerstwa Kuratorium Okręgu Szkolnego w Katowicach.** Chodzi bowiem o wzajemne zapoznanie się z warunkami

pracy obu referatów na polu szkolenia opiekunów harcerskich, wizytacji prac harc. w terenie, oraz szkolenie instruktorów w dziedzinie wychowania politycznego.

Dnia 28. I. br. odbyła się w Zakopanem **alarmowa zbiórka hufców zakopiańskich** w liczbie 230 młodzieży z okazji wizyty Ministra Administracji Publicznej ob. Edwarda Osóbki Morawskiego. Na program tej zbiórki złożyło się powitanie ob. Ministra oraz Kominek harcerski. Ob. Minister przemówił do młodzieży o konieczności wzmożonej pracy przy odbudowie kraju i o konieczności skonkretyzowania ideałów harcerskich w kierunku rzetelnej pracy dla jego wielkości.

Wizytacje. Instr. Harc. H. Kłuskowa odbyła lustrację hufca harcersk. w Chrzanowie, wizytację Domu Turnusowego w Kościelisku i hufca harcerek w Zakopanem.

Instr. Harc. W .Sypniewski zwizytował drużyny harcerskie przy Pryw. Gimn. i Liceum Dr. Wieczorkowskiego w Rabce, oraz hufiec harcerzy w Tarnowie.

Z zakresu higieny

W przeciągu stycznia odbyły się **dwie konferencje:** w Inspektoracie Szkolnym w Chrzanowie oraz w Starostwie w Bochni w sprawie otwarcia międzyszkolnego ambulatorium dentystycznego w Miejskim Ośrodku Zdrowia.

Wiz. dr. H. Sokołowska odbyła wizytacje warunków sanitarnych i stanu opieki higieniczno-lekarskiej w następujących miejscowościach: w Chrzanowie Państw. Gimn. i Liceum, Dom Dziecka; w Miechowie Państw. Gimn. i Liceum i szkoła powszechna; w Bochni: Państw. Gimn. i Liceum wraz z przynależnymi do nich Bursami.

Z zakresu Opieki nad Dzieckiem

Z ramienia Ministerstwa Oświaty — Departament Opieki nad Dzieckiem wizyt. Panek wizytował inspektoraty szkolne, Domy Dziecka i rodziny zastępcze w powiatach: Chrzanów, Myślenice, Nowy Sącz.

Od 28. I. br. do 18. II. br. Wydział Opieki nad Dzieckiem Kuratorium Okr. Szk. Krak. zorganizował **Kurs dla intendentek państwowych i społecznych Domów Dziecka.** Kurs ten mieścił się w Państw. Liceum Pedagog. Męskim ul. Podbrzezie 10. Wzięło w nim udział 54 osoby.

Ogólnopolski Zjazd Artystyczny Nauczycieli

W dniach 27. XII. — 6. I. odbył się w Krakowie pierwszy Ogólnopolski Zjazd Artystyczny nauczycieli, który został zorganizowany przez Sekcję Wychowania Estetycznego Z. N. P. przy poparciu Min. Kultury i Sztuki oraz Min. Oświaty. Obrady Zjazdu miały miejsce w Muzeum Przemysłu Artystycznego, Smoleńsk 9. Uczestniczyło w nich 100 nauczycieli, wśród nich wielu z odległych ośrodków szkolnych. Głównym celem Zjazdu było nawiązanie ścisłego kontaktu między światem artystycznym a nauczycielskim.

SPRAWOZDANIA

Sprawozdanie z Centralnego Kursu Nauki o Polsce i świecie współczesnym w Zakopanem

W czasie feryj zimowych br. odbył się po raz czwarty na terenie Okręgu Szkolnego Krakowskiego Centralny Kurs Nauki o Polsce i świecie współczesnym, zorganizowany przez Ministerstwo Oświaty: pierwszy odbył się w Krakowie w styczniu 1947 r., a następne dwa odbyły się w Zakopanem w czasie feryj letnich 1947 (lipiec—sierpień) a czwarty — w czasie od 29 grudnia 1947 r. do 10 stycznia 1948 r. również w Zakopanem. Nadto w maju—czerwcu 1947 zorganizowany został staraniem Wyższej Szkoły Nauk Społecznych Kurs Nauki o Polsce i świecie współczesnym w Krakowie wyłącznie dla nauczycieli szkół krakowskich.

Na wyżej wymienionych Kursach Centralnych brali udział nauczyciele wszelkiego rodzaju szkół z wszystkich Okręgów Szkolnych. Ogólna ilość uczestników wszystkich Kursów wyraża się cyfrą 556, przeciętnie więc na każdy Kurs przypada mniej więcej po 110 osób.

Wykładowcami na Centralnym Kursie Nauki o Polsce i świecie współczesnym w Zakopanem w czasie feryj zimowych bieżącego roku byli:

1. Minister Oświaty — Dr. Stanisław Skrzeszewski — O potrzebie rewizji teorii pedagogicznej,

2. Wiceminister Oświaty — Eugenia Krassowska — Organizacja wyższego szkolnictwa i nauki,

3. Dyrektor Departamentu — Dr. Żanna Kormanowa — Z historii ruchu robotniczego w Polsce,

4. Dyrektor Gabinetu Ministra — Mgr. Józef Barbag — Geografia gospodarcza Polski współczesnej,

5. Ambasador Prof. Oskar Lange — Polityka zagraniczna w skali światowej i polityka zagraniczna Polski,

6. Prezes Centralnego Urzędu Planowania, Minister Czesław Bobrowski — Założenia i cele naszego planu gospodarczego,

7. Generalny Sekretarz Centralnej Komisji Związków Zawodowych, poseł Włodzimierz Sokorski — O historii i zadaniach ruchu zawodowego,

8. Kurator Dr. Stefan Białas — Doktryny polityczne,

9. Dziekan U. J. Dr. Stanisław Skowron — Biologiczne podstawy poglądu na świat,

10. Profesor U. J. Dr. Zygmunt Mysłakowski — Nowa teoria pedagogiczna,

11. Profesor U. J. Dr. Zygmunt Zawirski — Materializm dialektyczny,

12. Profesor U. J. Dr. Konstanty Grzybowski — Zagadnienia ustrojowe,

13. Profesor. U. J. Dr. Henryk Batowski — Słowiańszczyzna współczesna,

14. Profesor U. J. Dr. Kazimierz Piwarski — Sprawa polska w czasie drugiej wojny światowej,

15. Redaktor Naczelny „Gospodarki planowej" Dr. Stanisław Majewski — Wybrane zagadnienia z gospodarki planowej,

16. Major W. P. Henryk Hubert — Historia odrodzonego Wojska Polskiego.

Kierownikiem naukowym Kursu i prelegentem z zakresu genezy obecnego układu polityki zagranicznej Polski był Prof. Dr. Józef Sieradzki, kierownik Studium Nauki o Polsce i świecie współczesnym przy. U. J.

Godzin wykładowych na Kursie było 73.

Ogólna ilość uczestników wynosiła 88 (44 kobiet i 44 mężczyzn). Ze szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli) było na Kursie 30 nauczycieli, a ze szkół powszechnych — 58.

Poza wykładami składową częścią programu Kursu były rozrywki kulturalno-oświatowe i wycieczki. W ramach rozrywek urządzony był wieczór Sylwestrowy, w którym wziął udział Minister Dr. St. Skrzeszewski, Wiceminister Eug. Krassowska, Dyrektor Departamentu Dr. Ż. Kormanowa i inni. Wieczór był urozmaicony popisami Zespołu Góralskiego z Kościelisk, oraz recytacjami Dr. Jerzego Ronarda-Bujańskiego.

W przeddzień zakończenia Kursu odbyło się zebranie pożegnalne, połączone z tańcami. W dni świąteczne i w czasie wolnym od zajęć urządzano wycieczki, między innymi odbyła się zbiorowa wycieczka na Kasprowy Wierch i zwiedzono Muzeum Tatrzańskie.

Kurs, chociaż trwał krótko, całkowicie spełnił swoje zadanie. Uczestnicy Kursu w ankiecie opracowanej przez Min. Oświaty z wielkim uznaniem wyrażali 'się o organizacji Kursu, tym więcej, że i strona administracyjno-gospodarcza wypadła zupełnie zadowalająco.

Przez cały czas trwania Kursu czynna była zorganizowana przez Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Oddział w Krakowie, Wystawa Książki, która mieściła się w sali wykładowej Kursu. Należy podkreślić bardzo staranne i bogate urządzenie Wystawy, którego stroną techniczną zajmował się osobiście Dr. Ignacy Zarębski, dyrektor Oddziału P. Z. W. S. w Krakowie. Wystawa P. Z. W. S. oddała wielkie usługi uczestnikom Kursu, zapoznając ich z najnowszymi wydawnictwami szkolnymi zwłaszcza z dziedziny podręczników szkolnych oraz dotyczących Nauki o Polsce i świecie współczesnym. Wykresy i wywieszone na ścianach liczne tablice szczegółowo zilustrowały dorobek i dotychczasową działalność P. Z. W. S. Uczestnicy Kursu nabyli wiele książek dla swoich szkół w sklepiku „Obsłuż się sam", a nadto poczynili zapotrzebowania na książki, które będą wysłane przez P. Z. W. S. drogą pocztową. Niezależnie od tego krakowski Oddział P. Z. W. S. — za zgodą kierownika Kursu — przeprowadził ankietę wśród uczestników Kursu na temat nasycenia szkół podręcznikami oraz opinii o wydawnictwach P. Z. W. S. Oprócz P. Z. W. S. przedstawił na Wystawie w czasie trwania Kursu swoje wydawnictwa Radiowy Instytut Wydawniczy, Oddział Krakowski.

A. L.

Sprawozdanie ze stanu sanitarnego szkół oraz organizacji opieki higieniczno-lekarskiej nad młodzieżą szkolną OSK. w roku szk. 1946/47.

Rok sprawozdawczy 1946/47 był okresem dalszej systematycznej pracy nad podniesieniem poziomu sanitarnego szkół, rozbudowy opieki higieniczno-lekarskiej nad młodzieżą i objęcia nią również dzieci szkół powszechnych. Problemy te niezmiernie ważne są jednak zarazem niesłychanie trudne do realizacji z powodu olbrzymich dysproporcyj potrzeb oraz środków i zmuszają do pracy etapami. — Zdrowie młodzieży i wychowanie jej w zasadzie higieny zależą w dużej mierze od warunków higienicznych szkoły. Jak te warunki wyglądają w naszym Okręgu najlepiej zilustrują cyfry.

W roku 1946 w Okręgu czynnych było 1756 publicznych szkół powsz. o łącznej ilości izb szkolnych 6.326. Z tego wymagało remontu 704 izby, a konieczna dobudowa 2.117 izb.

W 140 szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych o ogólnej liczbie 1000 izb konieczny jest remont 142 izb, a dobudowa 946 izb, a więc łącznie na 8.036 izb w Okręgu potrzebny remont 1.163 izb czyli 15% i konieczna dobudowa 3.110 izb czyli 39%.

Cyfry te stają się zrozumiałe jeśli uprzytomnimy sobie, że wskutek działań wojennych zostało zniszczonych 586 budynków szkolnych z czego odremontowano dopiero około 300 szkół. Nadto wskutek rabunku sprzętu szkolnego przez Niemców, brak było z początkiem roku 1946/47 28.256 ławek, 1186 tablic, brak było urządzeń sal gimnastycznych, a podobnie niedostatecznie przedstawiały się i inne urządzenia. Warunki sanitarne szkół powszechnych na ogół niepomyślne, powoli jednak ulegają poprawie i w większości szkół dzięki usilnym staraniom władz szkolnych, samorządów i czynnika społecznego usunięte zostały najdotkliwsze braki.

Podnieść należy, że w niektórych szkołach opodatkowały się dobrowolnie grona nauczycielskie na ten cel, a kredyty Ministerstwa Oświaty przyznane na potrzeby higieniczne szkół powszechnych przydzielone zostały powiatom najwięcej zniszczonym wojną i przyczyniły się wydatnie do podniesienia stanu sanitarnego szkół.

Pomieszczenia szkół średnich wszelkich typów przedstawiają się na ogół pomyślniej niż w powszechnych jednakże wskutek dotkliwego braku izb szkolnych, budynki są z reguły przeciążone i przeludnione, gdyż nauka odbywa się w nich od rana do nocy.

Celem poprawy i złagodzenia tego stanu, Kuratorium zarządziło by w budynkach szkolnych, w których nauka odbywa się trzy razy dziennie, godziny szkolne zostały skrócone do 40 minut, celem uzyskania między poszczególnymi turnusami przynajmniej jednogodzinnej przerwy, w czasie której lokal możnaby przewietrzyć i posprzątać.

Równocześnie Kuratorium zwróciło się do Wojew. Urzędu Zdrowia z prośbą o wywarcie silniejszego nacisku na samorządy terytorialne, aby przyszły z wydatniejszą pomocą przy usuwaniu braków sanitarnych, oraz remoncie budynków szkolnych.

Opieka higieniczno-lekarska przedstawia się w szkołach średnich zadowalająco. Opiekę nad młodzieżą szkół średnich wszelkich typów sprawuje 67 lekarzy oraz 13 dentystów. Natomiast w szkołach powszechnych samorząd miasta Krakowa zorganizował wzorową opiekę lekarską (14 lekarzy i 10 higienistek). Z innych miast Okręgu jedynie Zakopane utrzymuje stałego lekarza w szkołach powszechnych, a ostatnio Chrzanów, Żywiec i N. Sącz przyrzekają zorganizować stałą opiekę lekarską w swych szkołach.

Również i z przedszkoli tylko 10 państwowych zakładów pozostaje pod stałą opieką higieniczno-lekarską, wszystkie inne zaś mają opiekę dorywczą i niedostateczną, wykonywaną z urzędu przez lekarzy samorządowych, powiatowych i ośrodków zdrowia.

Zaznaczyć należy, że prócz opieki o charakterze przeważnie profilaktycznym na terenie szkoły, młodzież korzysta z porad w międzyszkolnych poradniach. W Krakowie mamy poradnie wszystkich specjalności, które zaspakajają potrzeby nie tylko miejscowej młodzieży ale częściowo i zamiejscowej. Organizacja krakowskich poradni poszła dwutorowo. Jedne obsługujące młodzież miejskich szkół podstawowych, urządzone są wszystkie razem w Miejskim Ośrodku Zdrowia, natomiast międzyszkolne poradnie dla młodzieży szkół średnich zorganizowane są przy odpowiednich klinikach U. J. wskutek czego poradnie te mogą korzystać z wszystkich urządzeń klinik.

W jakich rozmiarach młodzież korzysta z tych poradni świadczy fakt, że w ub. roku szk. w jednej tylko poradni laryngologicznej dla młodzieży szkół średnich zbadano 4.833 młodzieży i przeprowadzono 530 operacji.

W roku 1946/47 czynna była dla młodzieży szkół średnich w Krakowie międzyszkolna poradnia chorób wewnętrznych, 2) przeciwgruźlicza, 3) okulistyczna, 4) otolaryngologiczna, 5) poradnia dla młodzieży nerwowej, 6) poradnia wad wymowy, 7) dermatologiczna (prowadzone przez lekarza dla chłopców i przez lekarkę dla dziewcząt), 8) dentystyczna. Prócz ostatnio wymienionej Międzyszkolnej Poradni Dentystycznej, urządzonej przez Kuratorium w Miejskim Ośrodku Zdrowia jest jeszcze 6 dzielnicowych międzyszkolnych ambulatoriów dentystycznych umieszczonych w budynkach szkolnych. W br. urządzono dalsze dwa gabineyt w szkołach krakowskich oraz międzyszk. poradnie w Białej, Wieliczce i Olkuszu.

Z miast prowincjonalnych najlepiej zorganizował Tarnów Międzyszkolną Poradnię Dentystyczną dla młodzieży, z której korzysta nie tylko młodzież szkół tarnowskich lecz także najbliższych gmin wiejskich. Inne miasta jak Myślenice, Miechów, Brzesko, Chrzanów, Wadowice utworzyły również w swych Ośrodkach Zdrowia ambulatoria dentystyczne dla młodzieży. Prócz tych stałych punktów czynne były w ub. roku szkolnym 4 wojewódzkie ruchome ambulansy dentystycze, które przeważnie obsługiwały powiat krakowski, myślenicki nowotarski i limanowski. Jak podaje referat dentystyczny województwa w ambulatoriach tych leczono przeszło 15.000 dzieci szkół i przedszkoli wiejskich.

Akcja rozszerzenia opieki lekarskiej i objęcia nią szkół powszechnych wiejskich oraz przedszkoli napotyka na olbrzymie trudnosci nie tylko finansowe, lecz personalne i komunikacyjne. Kuratorium nie mogąc zapewnić dzieciom wiejskich szkół publicznych stałej opieki lekarskiej, przeprowadziło we wrześniu 1946/47 masowe jednorazowe badanie tej dziatwy przez absolwentów i starszych medyków U. J. W powiecie nowotarskim i Dąbrowie Tarn. medycy zbadali 22.000 dzieci szkół wiejskich i wykonali 3.500 prób tuberkulinowych.

Jakkolwiek badania te nie mogły zastąpić systematycznej stałej opieki lekarskiej, tym nie mniej miały duże znaczenie, gdyż naświetliły sprawę obecnej wartości biologicznej młodzieży i wzbudziły zainteresowanie stanem zdrowia dzieci, nauczycielstwa, rodziców i społeczeństwa.

W miesiącu maju i czerwcu Krakowski Wojewódzki Urząd Zdrowia kontynuował te badania i przeprowadził przy pomocy lekarzy powiatowych i samorządowych badania dzieci wszystkich szkół publicznych Okręgu w liczbie około 200.000. Wyniki tych badań obecnie

opracowuje prof. Nowakowski (Zakł. Higieny U. J.).

Z wszystkich zagadnień zdrowotnych największy nacisk położono w roku sprawozdawczym na zwalczanie gruźlicy u młodzieży szkolnej. Wszędzie gdzie były tylko odpowiednie urządzenia przeprowadzono badania radiologiczne młodzieży. W Krakowie prześwietlono i przeprowadzono próby tuberkulinowe u 26.800 dzieci, również i w większych miastach prowincjonalnych odbywały się badania radiologiczne młodzieży, a do niektórych mniejszych miejscowości docierały w tym celu ruchome ambulanse rentgenowskie Województwa (np. do Myślenic). Według dotychczasowych zestawień jest 4% czynnej gruźlicy u młodzieży, zakaźnej 0,5 do 1%. Młodzież z czynną gruźlicą przekazywana była do leczenia. W Krakowie w Międzyszkolnej Poradni przeciwgruźliczej pozostawało pod stałą obserwacją 1.087 młodzieży szkolnej, odmę założono 163 uczniom i uczennicom, i w miarę potrzeby i możliwości kierowano do sanatoriów i prewentoriów.

W kierunku propagandy higieny i dokształcenia nauczycielstwa w zakresie higieny szkolnej zorganizowano w roku szk. 1946/47:

1) Kurs dokształcający dla nauczycieli szkół wiejskich.

2) Na wszystkich kursach wakacyjnych innych typów uwzględnione były wykłady higieny.

3) Wspólnie z PCK. urządzono szereg kursów sanitarno-higienicznych dla nauczycieli opiekunów Kół Młodzieży PCK.

Dr Helena Sokołowska

SPRAWOZDANIE

z wizytacyj zimowisk harcerskich w czasie feryj zimowych w roku 1947/48.

Od 28 grudnia 1947 r. do 6 stycznia 1948 r. włącznie odbywały się zimowiska harcerskie. W obecnym roku szkolnym Komenda Chorągwi Harcerek, ze względu na przebudowę programową, ograniczyła akcję zimową do kursów szkoleniowych. Nie udzielano zezwoleń na zimowiska poszczególnych drużyn harcerek.

Komenda Chorągwi Harcerek w Krakowie zaplanowała 9 kursów szkoleniowych z których jeden, a mianowicie w Krynicy nie odbył się z powodu braku odpowiednich funduszów.

W czasie od 30. XIII. 1947 r. do 4. I. 1948 r. zwizytowano następujące kursy szkoleniowe: kurs drużynowych w Nowym Targu, Limanowej i Krakowie, kurs zastępowych w Suchej i dwa kursy specjalności w Krakowie.

1) **Kurs drużynowych w Nowym Targu.** Stan 19. Drużynowa: Zofia Rymar hm nauczycielka gimn. z Krakowa. Pomieszczenie w bursie gimnazjum ogólnokształcącego. Stan higieniczny jak i wyżywienie dostateczne. Młodzież w wieku od 14—17 lat o średnim poziomie intelektualnym. Element małomiasteczkowy i wiejski. Program kursu stanowiła interpretacja prawa harcerskiego i omówienie programu stopni młodzieżowych w odniesieniu do przebudowy i warunków Polski dzisiejszej. Sądząc z dyskusji młodzież wykazuje zrozumienie i potrzebę tak przebudowy społecznej, jak i gospodarczej lecz często nie znajduje czy nie umie odszukać właściwych form tej pracy. Kurs miał zorientować przyszłe drużynowe Podhala w aktualnych zagadnieniach współczesnych i właściwej drodze harcerstwa w tej pracy. Dużo czasu poświęcono możliwości i formom pracy harc. na Spiszu i Orawie.

2) **Kurs drużynowych w Limanowej.** Uczestniczek 30. Komendantka kursu Siudut Janina phm akademiczka. Pomieszczenie w bursie gimnazjum leśnego w Limanowej — warunki lokalowe znośne. Element zespołu raczej z małych miast.

W programie kursu położono nacisk na służbę Polsce i większą część czasu poświęcono temu zagadnieniu. Kurs miał dać tym przyszłym drużynowym z różnych miast woj. krakowskiego zrozumienie potrzeb dzisiejszego życia i znalezienie drogi do zrealizowania wytycznych harcerskich w pracy konkretnej.

3) **Kurs drużynowych w Krakowie.** Uczestniczek 28. Komendantka kursu Ewa Hasdorf hm. nauczycielka gimnazjum. Kurs miał pomieszczenie w lokalu Komendy Chorągwi. Był przeznaczony dla drużynowych wiejskich z Okręgu. Program był pomyślany według potrzeb wsi. Tematy tego programu były następujące:

Wieś w planie trzyletnim. Reforma rolna. Związek Samopomocy Chłopskiej. Konieczność przeszkolenia rolniczego wsi. Podniesienie wsi na wyższy poziom pod względem higienicznym, oświatowym i gospodarczym.

Możliwości konkretnej pracy drużyny harcerskiej na wsi: spryskiwanie drzew owocowych, hodowla jedwabników, hodowla pieczarek, zioła—lecznictwo, opieka nad matką i dzieckiem.

Omówiono możliwości współpracy ze Związkiem Samopomocy Chłopskiej i Kołem Gospodyń Wiejskich.

Kurs zwiedził w Krakowie Ośrodek Zdrowia, wzorowe gospodarstwo w Zabierzowie oraz kopalnię soli w Wieliczce.

Kurs ten miał zachęcić uczestniczki do czynnego ustosunkowania się do potrzeb wsi.

4) **Kurs zastępowych w Suchej.** Pomieszczenie w zamku. Kom. Radziwiłł Zofia ze stopniem samarytanki, akademiczka. Uczestniczek 27 w wieku od 14—17 lat. Program: zagadnienia metodyczne i współżycie młodzieży miejskiej z młodzieżą wiejską.

5) **Kurs przodowniczek zdrowia w Krakowie.** Uczestniczek 55. Komendantka kursu dr Swat Maria — lekarka.

Kurs mieścił się w bursie gimnazjum XI-go przy ul. Piłsudskiego. Uczestniczki kursu zjechały się z różnych miast z Okręgu. W kursie brały również udział członkinie innych organizacyj młodzieżowych: PCK, PWK, OM TUR. Wytycznymi programowymi tego kursu były choroby społeczne. Poszczególne tematy kursu były następujące:

Walka z gruźlicą, walka z alkoholem, choroby zakaźne i zagadnienie odporności, choroby weneryczne, walka z wszawicą i świerzbem, penicylina w lecznictwie, zwalczanie jaglicy, działanie bakteryj, opieka nad matką i dzieckiem, ustrój służby zdrowia i ubezpieczeń w Polsce.

Przez powyższe zagadnienia starano się zainteresować drużynowe sprawami zdrowotnymi w Polsce i zachęcić do szkolenia się w tym kierunku. Zwiedzono szpital im. G. Narutowicza, Ośrodki Zdrowia i inne placówki związane ze służbą zdrowia. Liczebność tego kursu świadczy o zainteresowaniu młodzieży sprawami zdrowia. Zalecono, aby młodzież przy zwiedzaniu Ośrodków Zdrowia w Krakowie ,zainteresowała się poszczególnymi działami tych ośrodków i po powrocie z kursu zainicjowała w środowisku (zwłaszcza w środowisku wiejskim) poradnie w związku z potrzebami miejcowymi. Jako najbardziej potrzebną na wsi uznano poradnię nad matką i dzieckiem.

6) **Kurs służby dziecku.** Kom. kursu Reiss Krystyna akademiczka phm. Uczestniczek 30. Element z całej Polski. Kurs miał na celu wyszkolenie przodowniczek służby dziecku. Tło kursu miała stanowić wystawa związana z „Tygodniem dziecka" projektowanym przez Kuratorium na kwiecień.

Zasadnicze zagadnienia jakie opracowano na kursie były: zawody w służbie dziecku, czytelnictwo dziecięce, świetlica dziecięca, przygotowanie się do służby dziecku.

Na kursie wykonywano prace ilustrujące dorobek harcerski w służbie dziecku.

Zalecono, wyłączyć po jednej z okazów zabawek dziecięcych, wykonanych przez uczestniczki celem rozpowszechnienia tej pracy w okręgu. Zwiedzono czytelnię dziecięcą zorganizowaną przez Komendę Chorągwi Harcerek w Krakowie ul. Karmelicka 31. Kurs wykazał dużo samodzielności, pomysłowości oraz gotowości do konkretnej pracy.

Anna Kłuskowa
instr. harc.

Sprawozdanie z dotychczasowych osiągnięć Ogniska Metod. języka niemieckiego w Krakowie

Ognisko Metodyczne języka niemieckiego wyposażone było przed wojną kompletnie we wszelkiego rodzaju pomoce naukowe i słynęło jako jedno z najlepiej zorganizowanych w Polsce. Z powołaniem do życia Ogniska w 1945/6 r. rozpoczęto akcję odbudowy Ogniska w warunkach bardzo trudnych: skutkiem wojny zniszczone bowiem zostały wszystkie zbiory, okazy, obrazy, pracownia uczniowska, zrabowano szafy biblioteczne, słowniki, encyklopedie ,dzieła dydaktyczno-naukowe i metodyczne, pisma ilustrowane i miesięczniki „Neofilologa" itp.

Mimo to zdołano zebrać: kilka tablic pokazowych, kolorowych, służących do początkowej wzorowej nauki języka niemieckiego wg. najnowszych metod fachowych, popularną ilustrowaną encyklopedię Brockhausa i pisownię Dudena, zakupione z otrzymanych kredytów. Ponadto cały szereg dzieł z zakresu literatury niemieckiej w tym 12 tomów oprawnych Goethego (zakupione okazyjnie), następnie dzieła dydaktyczne, naukowe i beletrystyczne (częściowo odnalezione w innych zbiorach, częściowo przyjęte jako dary) w łącznej ilości około 200 sztuk.

W ciągu roku 1946/7 Ognisko Metodyczne języka niem. opracowało i wydało 2 skrypty dla klasy I i II lic. pt. „Deutsche Literatur- und Kulturkunde I u. II Teil, für Lyzeen". Są to przerobione dawne podręczniki J. Jakóbca „Deutschtum" na I i II kl. lic. znacznie skrócone i dostosowane do obecnego programu. Ze skryptów tych korzystają obecnie wszystkie licea ogólnokształcące w Krakowie i na prowincji, posiadające język niemiecki.

Posiedzenia naukowe odbywają się w sali wykładowej I. Gimn. i Lic. im. B. Nowodworskiego w Krakowie, pl. Groble 9, w godzinach przedpołudniowych.

Dotychczas wygłoszono szereg aktualnych referatów treści dydaktyczno-metodycznej jak:

1) Język niemiecki w dobie obecnej — prelegent Dr Juliusz Ippoldt,

2) Realizacja programów języka niemieckiego w gimnazjach i liceach — prelegent Dr Stanisław Haraschin,

3) Dobór lektury w nauce jęz. niem. w klasach wyższych — prelegent Dr Juliusz Ippoldt,

4) Uwagi krytyczne na temat nowoopracowanego i wydanego przez Ognisko skryptu dla klasy I i II lic. ogólnokszt. — omawiał Prof. Droździkowski,

5) Nauczanie gramatyki jęz. niem. w gimnazjum i liceum ogólnokszt. — Dr Antoni Nikiel,

6) Zasługi seniora neofilologów polskich dyr. Dra Jul. Ippoldta na polu dydaktyczno-metodycznym i jego charakterystyka jako autora licznych prac z tej dziedziny, — referat Dra Stanisława Haraschina (z okazji odznaczenia przez U. J. Dra Ippoldta tytułem doktora h. c.),

7) Wykład treści naukowej: „Wpływ języka polskiego na dialekty niemieckie w Prusach — wygłosił prof. U. J. Dr Adam Kleczkowski

Ponadto w przygotowaniu wykład w języku niemieckim

8) pt. „Novelle des XIX u. XX Jahrhunderts". Literackie i metodyczne rozważania — doc. U. J. Dr Dziegiecka Zofia,

9) Program nauki języka niem. w kl. VI, VII i VIII 8-letniej szkoły podstawowej (jako część wydawnictwa pt. „Programy 8-mioletniej szkoły podstawowej — Projekt". Ministerstwo Oświaty, Warszawa 1947 r.). — Omówi kier. Ogniska Dr Stanisław Haraschin .

Wszystkie wygłoszone referaty połączone były z żywą dyskusją, w której zabierali głos zebrani nauczyciele języka niemieckieg. Liczba obecnych dochodziła przeciętnie do 20 osób. Zainteresowanie było wielkie.

Kontakt z nauczycielstwem ogranicza się do nauczycieli, uczących języka niemieckiego w gimnazjach i liceach ogólnokształc. państwowych i pryw. w Krakowie, liczba tychże z trudnością osiąga cyfrę 20 osób (sił młodszych nie ma).

Kontakt z nauczycielstwem z prowincji ogranicza się głównie do udzielania rad fachowych w godzinach dyżuru. W ub. roku szkolnym zjawili się nauczyciele z miejscowości położonych bliżej Krakowa np. z Wieliczki, Tarnowa, Olkusza, Miechowa, na swój koszt i uczestniczyli w konferencjach Ogniska.

Planowanego kontaktu z nauczycielstwem jęz. niem. ze szkół podstawowych dotąd nie nawiązano, ponieważ w szkołach tych na obszarze m. Krakowa język niemiecki nie został wprowadzony. Udział nauczycielstwa szkół zawodowych ujawnił się dotychczas minimalnie.

Plan pracy na rok 1947/48 przewiduje:

a) kontynuowanie pracy nad odbudową Ogniska, w szczególności nabycie niezbędnych szaf i dzieł naukowych, z których korzystać by mogli nauczyciele miejscowi i zamiejscowi.

b) Utrzymanie stałej komórki, celem opracowania i udostępnienia młodzieży skryptu i lektur szkolnych potrzebnych przy nauce jęz. niem.

c) Zakup pomocy naukowych: przede wszystkim słowników (obecnie dotkliwy brak) i podręcznej encyklopedii do przygotowywania referatów, nabycie obrazów z literatury, przyrody i sztuki, ewent. przeźroczy itp.

d) Organizowanie odczytów fachowych wzgl. aktualnych referatów, wygłaszanych na zebraniach naukowych Ogniska.

e) Urządzanie wykładów przez profesorów U. J. i specjalistów dla doskonalenia i pogłębiania wiedzy nauczycieli.

f) Ewent. lekcje pokazowe dla kandydatów na nauczycieli języka niem. lub nauczycieli z prowincji w zależności od przydziału na to kredytów.

g) Udzielanie informacji w godzinach dyżurów.

Kierownik Ogniska Metodycznego
języka niemieckiego
Dr Stanisław Haraschin

Sprawozdanie z działalności Ogniska Metodycznego jęz. angielskiego za r. szkolny 1946/47

Ognisko metodyczne jęz. angielskiego zaczęło swą działalność w listopadzie 1946 r. Pierwszy rok pracy poświęcono na zapoznanie się z terenem, z zagadnieniami, którym należy największą poświęcić uwagę oraz na nawiązanie kontaktu z kolegami i koleżankami. W tym celu odbywały się dyżury w ognisku dwa razy w tygodniu we wtorki i piątki. Prócz tego zaprenumerowano następujące czasopisma: 1. Times Educational Supplement, Times Literary Supplement, 3. English Language Teaching. Zapoczątkowano także biblioteczkę, która liczy obecnie 117 tomów.

W ciągu roku szkolnego 1946/47 odbyły się dwa zebrania ogniska. Na ich program złożyły się lekcje przykładowe, referaty i dyskusja nad nimi. Pierwsze zebranie poświęcono omówieniu roli nauczyciela w nauczaniu języka obcego. Celem lekcji było pokazanie sposobu ułatwienia opanowania tekstu oraz przyswojenia świeżo przerobionego materiału gramatycznego. Referat poruszył szereg zagadnień związanych z metodą nauczania oraz rozważył znaczenie wychowawcze zapoznania uczniów z kulturą i umysłowością obcego narodu. Obowiązkiem naszym jest przede wszystkim nauczenie młodzieży posługiwania się językiem obcym i wszystkie siły winniśmy wytężyć, by cel ten osiągnąć. Niemniej ważną korzyścią, jaką można osiągnąć ucząc języka obcego jest umiejętność krytycznego wejrzenia na charakter danego narodu i co za tym idzie sprawiedliwa ocena jego wad i zalet. Ponieważ w czasie dyskusji nad referatem i lekcją wysunięto na pierwszy plan zagadnienie zastosowania fonetyki w nauczaniu języka, następne zebranie poświęcono tej kwestii. Wygłoszono referaty na następujące tematy:

1. Rola fonetyki w nauczaniu języka obcego,
2. Baza artykulacyjna jęz. angielskiego.

W pierwszym z nich przedstawiono poszczególne fazy zastosowania fonetyki począwszy od artykulacji a skończywszy na intonacji. W drugim omówiono charakterystyczne dźwięki języka angielskiego, wykazano różnice zachodzące między nim a innymi językami oraz wyjaśniono ich przyczyny. Lekcję przykładową poświęcono zagadnieniom fonetycznym.

Frekwencja na obydwóch zebraniach była dość liczna, około 40 osób na każdym. O ile szkoły krakowskie na ogół były reprezentowane, uderzał brak nauczycieli z prowincji, skąd przybyły zaledwie trzy lub cztery osoby.

Mgr. M. Wałężanka
Kierowniczka Ogniska

Bibliografia „Ziem Odzyskanych"

III. Śląsk — Ziemie Nadodrzańskie

A. Bibliografia popularno-naukowa.

1. Adamski St. — Pogląd na sprawy narodowościowe w woj. śląskim w czasie okupacji niemieckiej. K-ce 46, Księg. św. Jacka s. 29.

2. Ambros M. — Bibliografia Śląska. Bibl. „Zarania Śląskiego", Katowice str. 30.

3. Bandtkie J. S. — Wiadomości o języku polskim w Śląsku i o polskich Ślązakach (1821) wyd. z pierwodruku Olszewicz B., Wyd. Zach. Poznań 46 r.

4. Barycz H. — Ślązacy w polskiej kulturze umysłowej na tle polsko-śląskich związków duchowych w przeszłości. Wrocław 46 r. Ks. Atlas, str. 69.

5. Barycz H. — Rola Polaków w Uniwersytecie Wrocławskim. Wrocław 46 r. wyd. Senat Akad. i Politech., str. 35.

6. Bąk St. — Prace dialektologiczne na Śląsku przed Lucjanem Malinowskim. K-ce 47 r. Bibl. „Zaranie Śląskie", str. 45, — 75 zł.

7. Bednorz Zb. — Od Opola do Wrocławia. W-wa 46 r. P. Z. W. Sz.

8. Bednorz Zb. — Od Kluczborka do Kudowy. Poznań 47 r. Wyd. Ziem. Zach., str. 55.

9. Bednorz Zb. — Śląsk wierny Ojczyźnie. P-ń 46 r. Wyd. Zach., str. 78.

10. Bełza Wł. — Stanisław Bełza — pionier Ziem Odzyskanych. P-ń, ks. Z. Zach.

11. Bolewski A. — Gospodarcze znaczenie przemysłu Śląska Zachodniego, K-ów, Zw Zach., str. 48, 8 map.

12. Bończyk N. X. — Stary kościół Miechowski. P-ń 47 r. ks. Z. Zach.

13. Bożek St. — Z doświadczeń pracy oświatowej na Ziemiach Odzyskanych. Miesięcznik „Praca Oświatowa" nr. 3—4, 1947 r.

14. Bożek St. — Planowanie i realizacja czytelnictwa w woj. śląsko-dąbrowskim, „Praca Oświatowa" 6—7, 1947 r.

15. Czapliński Wł. — Walka z polityką germanizacyjną w latach 1870—1919 r. PZWS.

16. Czekańska M. — Z biegiem Odry. P-ń 46 r. Wyd. Zach. str. 136, 22 ilustr. 1 mapka

17. Czudek A. — Osobliwości i zabytki przyrody woj. śląskiego. P-ń 46 r. ks. Z. Zach.

18. Dąbrowski J. — Ziemie Zachodnie jako tama ekspansji niemieckiej na wschód. K-ów Zw. Zach. 46 r., str. 16.

19. Dereżyński M. — Nad Odrą i Bałtykiem. P-ń ks. Z. Zach.

20. Dobrowolska A. — Wzory hafciarstwa ludowego na Górnym Śląsku. Tablic 21. wyd. przedw. 1936 r.

20a. Dolny Śląsk. Cz. I. — praca zbiorowa P-ń, In. Zach.

21. Dobrowolski T. — Najstarsze kościoły śląskie jako znaki zamierzchłej przeszłości. K-ce, Inst. Śląski, str. 25.

22. Dobrowolski T. — Sztuka na Śląsku. K-ce, Inst. Śląski, str. 25.

23. Dobrowolscy A. i T. — Strój, haft i koronka w woj. śląskim. (65 ryc. 38 tabl. mp.), Pol. Ak. Um. Wyd. Śl. — Prace etnograficzne.

24. Dobrzycki J. — Kościoły drewniane na Górnym Śląsku. ks. Ziem. Zach. P-ń.

25. Dylik J. — Geografia Ziem Odzyskanych. Wyd. Książka, W-wa 46 r., str. 307.

26. Ender J. — Józef Lompa — Zarys biograficzny. K-ce 47 r. Inst. Śl. str. 118, 200 zł.

27. Gede T. — Co nam dają Ziemie Zachodnie. W-wa 46 r. Książka, str. 38.

28. Gęborowicz M. — Stosunki artystyczne Śląska z innymi dzielnicami pols. wyd. przedw. 1935 r.

29. Gieysztor — Śląsk, Pomorze, Prusy w kronikach średniowiecznych, wyd. Książka.

30. Gładysz M. — Góralskie zdobnictwo drzewne na Śląsku. 125 ryc. 108 tabl. mapa. Pol. Akad. Umiej. Wyd. Śląs. Prace etnograficz.

31. Gładysz M. — Zdobnictwo metalowe na Śląsku. 241 ryc. 56 tabl. 3 map. Pol. Akad. Umiej. Wyd. Śląskie. Prace etnograficzne.

32. Głowacki W. — Śląsk średniowieczny wzorem dla aptekarstwa polskiego. K-ce 47 r. Bibl. Zarania Śląsk. str. 16.

33. Grabowski A. M. — Podróż do Prus 1844 r. oprac. Pieradzka. W-wa 47 r. P. Z. W. Sz. str. 60.

34. Grabski Wł. — 200 miast wraca do Polski. Poznań 47 r. Wyd. Zach. str. 162, 700 zł.

35. Grabski Wł. — Polska nad Odrą, Nysą i Pasłęką. Lignica 45 r. str. 77.

36. Gumowski M. — Herby i pieczęcie woj. śląskiego. 438 ryc. wyd. 1939 r. str. 343.

37. Hierowski Z. — 25 lat literatury na Śląsku (1920—1945) K-ce 47 r. Inst. Śl. str. 203, 350 zł.

38. Hierowski Z., Rospond St. — Piśmiennictwo śląskie w zwięzłym zarysie. K-ce 48 r. Inst. Śląski, str. 37, — 60 zł.

39. Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400. Pol. Akad. Umiej.

40. Izdebski Z. — Rzeka Odra. K-ce 46 r. Inst. Śl. str. 38.

41. Izdebski Z. — Niemiecka lista narodowa na G. Śląsku. K-ce 46 r. Inst. Śl., str. 253.

42. Jamka R. — Pradzieje Śląska. K-ów 45—46, P. Z. Z. str. 21, 5 map.

43. Jamka R., Popiołek K. — Przeszłość Śląska w zwięzłym zarysie. K-ce 48, Inst. Śl. str. 55, — 100 zł.

44. Jelenia Góra — szkic historyczny. Z archiwów miejsk. i kościel. J. Góra 46 r. str. 31.

45. Kamieński M. — Skały użyteczne Dolnego i Górnego Śląska. K-ce 46, In. Śl. str. 40.

46. Kaczmarczyk Z. — Kolonizacja niemiecka na wschód od Odry. P-ń, Inst. Zach. 267.

47. Kaczmarczyk Z. — Krótkie dzieje Śląska w wiekach średnich (do 1526 r.) W-wa 46, P. Z. W. S., str. 87.

48. Kiełczewska M., Grodek A. — Odra, Nysa najlepsza granica Polski. P-ń 46. Inst. Zach. 5 mapek, str. 67.

49. Korowicz M. Górnośląska ochrona mniejszości 1922—1937 na tle stosunków narodowościowych. 3 mapy, wyd. przedw. 1938 r. str. 259.

50. Kostrzewski J. — Przedhistoryczne związki Śląska z resztą ziem Polski. Wyd. przedw. 1936 r. 18 ilustr. 8 map, str. 37.

51. Kraszewski T. — Były i będą nasze. P-ń 46 r. Wyd. Zach., str. 35.

52. Kruszyński T. — Co nam mówią zabytki o polskości ziem nad Odrą i ujściem Wisły. Kraków 45 r. Z. Z., str. 31.

53. Krygowski B., Zajchowska St. — Ziemia Lubuska. Opis geogr. gospod. P-ń 46, I. Z. 5 mapek, 4 tabl., str. 287.

54. Kwiatkowski E. — Pięć tez gospodarczych nowej Polski. K-ce 47 r. In. Śl., str. 32.

55. Laskiewicz T. Gliwice—Zabrze—Bytom w okresie od lat 1921—1939 r. K-ce 47 r. Bibl. Zarania Śląskiego, str. 27, 50 zł.

56. Ligęza J. — Śląska kultura ludowa, 1948 r. 12 ilustr. str. 47, — 100 zł.

57. Lubicz—Majewski T. — Świetlica na Ziemiach Odzyskanych. „Praca Oświatowa". Nr. 5. 1947 r.

58. Maleczyńska E. — Polskie tradycje naukowe i uniwersyteckie Wrocławia. K-ce Inst. Śl., str. 86.

59. Melcer W. — Wyprawa na odzyskanych ziemiach. W-wa 46 r. Bibl. Sp. Nauk. str. 47.

60. Męclewski E. — Odzyskane ziemie — odzyskani ludzie. P-ń 46 r. P. Z. Z. str. 19.

61. Miłobędzki Z. — Ziemia Lubuska. P-ń 46 r. Izba Przem. Handl., str. 27.

62. Morcinek G. — Śląsk. Wyd. Polskie Seria „Cuda Polski" wyd. przedw., str. 181.

63. Moskwa M. — Ubezpieczenie chorobowe górników. K-ce 46 r. Inst. Śl. str. 32.

64. Münch H. — Pochodzenie i rozwój miast Polski Zachodniej w wiekach średnich, K-ów 46 r. P. Z. Z., str. 28.

65. Nechay W. — Śląsk jako region geograficzny. K-ce 35 Inst. Śl. wyd. przedw., str. 51.

66. Nitsch K. — Polskie gwary ludowe ziem zachodnich. K-ów 46 r. Z. Z., str. 21.

67. Ogrodziński W. — Dzieje piśmiennictwa śląskiego, t. I. K-ce 46 r. In. Śl., str. 214

68. Ogrodziński W. — Zarys piśmiennictwa śląskiego. W-wa P. Z. W. Sz.

69. O lewy brzeg Odry. Praca zbiorowa. P-ń 46 r. Inst. Zach., str. 223.

70. O ziemie polskie na zachodzie. P-ń 45 r. Wojs. Urząd Inform. i Prop., str. 48.

71. Papee St. — Walka Sienkiewicza o ziemie zachodnie. Inst. Zach. 47 r., str. 86.

72. Piwarski K. — Zarys dziejów Śląska. K-w 45—46 r. Z. Z., str. 40.

73. Piwarski K. — Historia Śląska w zarysie K-ce 47 r. Inst. Śl., str. 448.

74. Plezia M. — Palatyn Piotr Włostowicz (sylwetka z dziejów Śląska XII w. W-wa 47, P. Z. W. Sz., str. 91.

75. Polak w Śląsko (Anonimowy dialog z pocz. XVII w. opr. Pollak R. wyd. przedw.).

76. Pollak R. — Rola ziem zachodnich w polskiej kulturze. P-ń 46 r. P. Z. Z., str. 15.

77. Popiołek Fr. — Trzecie powstanie śląskie. K-ce 46 r. In. Śl., str. 215.

78. Popiołek Fr. — Historia osadnictwa w Beskidzie Śląskim. 112 rys. wyd. przedw., str. 285.

79. Popiołek Fr. — Dzieje hutnictwa żelaznego w Polsce. K-ce 46 r. Inst. Śl.

80. Popiołek K. — Zaborcze plany kapitalistów śląskich. K-ce, Ins. Śl. str. 140.

81. Popiołek K. — Tragedia Śląska w czasie rewolucji husyckiej. W-wa 47 r. PZWS. 1 mapka, str. 30, — 35 zł.

82. Popiołek—Ręgorowicz. — Śląski czyn zbrojny. W-wa PZWSz.

83. Prus K. — Spis nazw miejscowości Śląska Opolskiego. Wyd. przedw. str. 133.

84. Rajewski Z. — Ziemie Odzyskane w świetle wykopalisk. W-wa PZWSz.

85. Reiss J. — Socjologiczne podłoże śląskiej pieśni ludowej, wyd. przedw. str. 31.

86. Rogalski . — Akcja kulturalna na Ziemiach Odzyskanych. P-ń 46, PZZ. str. 22.

87. Romer E. — Duch Polski Zachodniej. K-ów, ZZ. 45—46 r. str. 37.

88. Schmidt S. — Podstawy produkcji rolnej Ziem Odzyskanych. K-ów 46, ZZ. str. 27.

89. Serwański E. — Polska na starym dziejowym szlaku. P-ń 46, P. Zw. Zach. str. 18.

90. Silnicki T. — Rola dziejowa kościoła polskiego na Śląsku w XI—XIII w. wyd. przedw. str. 46.

91. Skoczek J. — Miasto Brzeg i jego dzieje. K-ce 47, Bibl. Zarania Śląsk. str. 19.

92. Śląsk, ziemia i ludzie. (Praca zbiorowa) K-ce 47, n. Śl. 3 mp. 60 ilustr. str. 284.

93. Stan i potrzeby nauki polskiej na Dolnym Śląsku, K-ce 47, In. Śl. str. 124.

94. Straszewska—Turska. — Pomniki Piastów śląskich mówią. W-wa 47. PZWSz.

95. Suboczowa M.—Wrzosek A. — Śląsk. Obraz geogr. gospod. 25 ilustr. mapa, Inst. Śl. 48.

96. Swatoń J. — Górny Śląsk gra i śpiewa. „Praca Oświatowa" nr. 12 — 1946 r.

97. Świętochowski B. — Poradnik dla osadnika śląskiego. W-wa 47, Bibl. Sam. Chł. str. 124.

98. Sykulski J. — Cieplice-Zdrój. — Cieplice 46 r. Zarz. Miej. str. 32.

99. Sykulski — Jelenia Góra i okolice. Jel. Góra 45 r. wyd. ZNP. str. 46.

100. Sykulski — Karpacz, Bierutowice, Świątynia Wang, Śnieżka, Jel. G. 46, nak. autora, str. 43.

101. Szewczyk W. — Śląski trud literacki. W-wa 46, Ks. Atlas, st. 67.

102. Targ Al. — Śląsk w okresie okupacji. P-ń 46, Wyd. Zach.

103. Taszycki A. — Śląskie nazwy miejscowe, wyd. przedw. str. 33.

104. Tobiasz M. — Pionierzy Odrodzenia narodowego i politycznego na Śląsku (1763—1914). K-ce 45 r. Ks. Gł. Exlibris, K-ów, st. 135.

105. Trąbalski Fr. Motyka R. — Pół wieku socjalizmu polskiego na Śląsku. W-wa 47, „Wiedza" str. 62.

106. Tyrowicz M. — Śląsk a ruch rewolucyjny w 1846 r. K-ce 47, Bibl. Zarania Śl. str. 18.

107. Tyc T. — Walka o Kresy Zachodnie. W-wa PZWSz.

108. Wachniewski A. Pierwszy rok w odzyskanym Wrocławiu. W-wa 46, Wiedza, str. 75.

109. Wasylewski St. — Na Śląsku Opolskim, wyd. przedw. In. Śl. 354 ilustr. str. 286.

110. Wąsowicz J. — Stosunki językowe na Śląsku. 48 r. i 13 il., 2 map. str. 28, — 50 zł.

111. Wojciechowski Z. — Udział Śląska w dawnym zjednoczeniu ziem polskich, K-ce wyd. przedw. Inst. Śl. str. 25.

112. Wrzosek A. — Nad Odrą i Nysą. Opis geogr. gosp. 1945, str. 76, (wyczerpane).

113. Wrzosek — Turystyka i uzdrowiska na Śląsku 48 r. 13 il., 2 mp. str. 28, — 50 zł.

114. Zagadnienia Ziem Odzyskanych. Sesja Rady Naukowej. K-w, Publikacje Biura Studiów Osadniczo-Przesiedleniowych.

115. Zdzitowiecki J. — Rola niem. prowincji wschodnich w gospodarce Rzeszy. W-wa P. Z. W. Sz.

116. Ziemie polskie na zachodzie. K-w, wyd. Książka dla wszystkich.

117. Ziemie Zachodnie w ilustracji (pocztówki) 52, Wyd. Inst. Zach. P-ń.

118. Zwierzycki J. — Złoża surowców mineralnych na Dolnym Śląsku w oświetleniu gospodarczym. 1 mapka, K-ce, 46, Inst. Śl. str. 32.

Mapy — skorowidze — przewodniki.

119. Faliński A. — Dolny Śląsk, z wykazem powiatów. 1:500.000.

120. Jochelson A. — Przewodnik po Wrocławiu. K-ów 46, „Przełom" s. 60.

121. Kiełczewska M. — Polska Zachodnia. M. kom. adm. 1:1.000.000, P-ń 45, Ins. Zach.

122. Kozierowski St. — Słowniczek nazw miejscowych (niem.-pols.). Zeszyt 2. Środkowe Nadodrze. Ziemia Lubuska. P-ń 45, In. Zach. s. 39.

123. Pajewski J. — Ziemia Lubuska. M. kom. adm. P-ń 47, Inst. Zach. (skorowidz) 1:300.000

124. Plan informator miasta Bytomia 1:7500 Bytom 45, Agencja „Express" s. 24.

125. Plan informator m. Gliwic. 1:15.000. Gliwice 45, Ag. „Express" s. 24.

126. Plan informator m. Zabrza. 1:15.000. Zabrze 45, Ag. „Express" s. 8.

127. Przewodnik po uzdrowiskach dolnośląskich. K-ce 46, Śl. Spółdz. Reklamowa s. 66.

128. Ratajski L. Mapa warstwicowa Ziem Odzyskanych z dodatkiem mapki rozmieszczenia najważniejszych gałęzi przemysłu.

129. Romer E. Wrzosek A. — Śląska mapa fizyczna. 1:1.000.000 W-wa—Wr-aw, Ks. Atlas.

130. Sieć komunikacyjna Śląska Dolnego. K-ów, 45, Ks. Wydaw. — wysyłkowa. 31×28.

131. Skorowidz gmin Śląska Dolnego i Opolskiego wedł. stanu 1. I. 41 r. 1947, s. 124.

132. Szaflarski J. — Polskie Ziemie Zachodnie i Pomorze Wschodnie. 1:1.250.000 K-ów, K-ce, W-wa, 46 r. In. Wyd. Silesia.

133. Szaflarski J. — Wrzosek A. — Śląska mapa fizyczno-administracyjna. 1:500.000 K-ce 45, Inst. Śl.

134. Szklarska Poręba — przewodnik. Nakł. Zarządu Państw. Uzdrow. s. 42 1946 r.

135. Załuski F Jarczyński B. — Mapka turystyczna Karkonoszy. 1:160.000 Jel. Góra, Dolnośl. Spółdz. Turyst. 46 r.

136. Załuski — Krótki przewodnik i informator po Dolnym Śląsku i Sudetach ze specjalnym uwzględnieniem Jeleniej Góry. Dśl. Tow. Kraj. 46 r.

Czasopisma.

137. Administracja i Samorząd na Ziemiach Odzyskanych. — Mies. P-ń Inst. Zach.

138. Hutnik. Mies. K-ce.

139. Metalowiec, — Mies. Katowice.

140. Nowiny Opolskie — Tyg. Pol. Zw. Zach.

141. Odra — Tyg. literacko-społeczny. Katowice.

142. Osadnik na Ziemiach Odzyskanych. — Dwutygodnik. W-wa, Rada Społ. Osadn. Spółdzielczo-Parcelacyjnego.

143. Piła mówi. Tyg. Piła. Komitet.

144. Polska Zachodnia — Tygodnik. Pol. Zw. Zach. P-ń.

145. Przegląd Zachodni. — Mies. P-ń, Inst. Zach.

146. Rolnik Dolnośląski. — Dwutygodnik, Cieplice.

147. Śląsk. — Mies. Wrocław—Jelenia Góra, Śląski Zespół Wydawniczy.

148. Śląski Informator Przemysłowy. — Mies. Wydz. Przem. Woj. Śląsko-Dąbrow.

149. Strażnica Zachodnia. — Mies. P. Z. Z.
150. Trybuna Dolno-Śląska. — Tygod. P. P. R. Wrocław.
151. Wiadomości hutnicze. — Dwutygodnik K-ce.
152. Wiadomości przemysłowe. — Tygodnik K-ce.
153. Zaranie Śląskie. Kwartalnik. 1945 r. ukazał się jako rocznik XVI.
154. Zeszyty Wrocławskie. Kwartalnik. Wrocław.
155. Ziemia Lubuska. — Tygodnik informacyjny.

B. Literatura piękna

Powieść, nowela, opowiadanie, reportaż

1. Bończyk N. — Góra Chełmska. P-ń 47 r. Ks. Zw. Zach. s. 189.
2. Bunsch K. — Dzikowy skarb. 2 t. Gebethner-Wolff s. 656 — 600 zł.
3. Gojawiczyńska P. — Ziemia Elżbiety. W-wa 47, str. 205, wznowienie.
4. Gieysztor A. — Legenda trzebnicka o św. Jadwidze. Cieszyn 47.
5. Grabski Wł. — Saga o Jarlu Broniszu. P-ń 46, nakł. św. Wojciecha 3 tomy.
6. Hulka-Laskowski. Księżyc nad Cieszynem K-ów 46, Literatura Polska, s. 278.
7. Kossak-Szczucka. — Legnickie pole. wyd. przedw.
8. Kossak-Szczucka. — Nieznany kraj, wyd. przedw.
9. Morcinek G. — Dzieje węgla. — W-wa 47, Gebethner-Wolff.
10. Morcinek G. — Dziewczyna z Champs Elysées. K-ce 47, Ognisko, str. 231, — 360 zł.
11. Morcinek G. — Gwiazdy w studni. K-ce 46, Z. N. P. s. 236.
12. Morcinek G. — Ludzie są dobrzy. W-wa 47, Bibl. Polska, — 300 zł.
13. Morcinek G. — Łysek z pokładu Idy K-ce, Ognisko.
14. Morcinek G. — Narodziny serca. P-ń 47, Albertinum, — 280 zł.
15. Morcinek G. — Serce za tamą (nowele) K-ce 47, AWIR, — 320 zł.
16. Morcinek G. — Wyrąbany chodnik. 3 tomy.
17. Morcinek G. — W zadymionym słońcu. W-wa 47, Gebethner-Wolf.
18. Olcha A. — Nowa Naprawa. Czytelnik 46, (reportaż).
19. Świderska M. — Ostatni Piast na Śląsku. K-ów 46, Krzyżanowski s. 32.
20. Sykulski J. — Piastowski zamek Chojnasty koło Jeleniej Góry. Jel. Góra 46, nakł. autora, s. 39.
21. Trąpczyński W. — Psie Pole, wyd. przedw. W-wa 1935, „Nasze Wydawnictwo".

Poezje, dramat

22. Arkusz Śląski — 3 części, wyd. Z. Z. L. P. oddział śląski.
23. Bystroń J. St. — Pieśni ludowe z polsk. Śląska, K-ów, PAU. wyd. przedw.
24. Ciepliński Cz. — Orkiestra hut, W-wa 38 Hoesick, s. 13.
25. Goliński L., Fenikowski T. — Odra szumi po polsku. P-ń 46, Wyd. Zach. str. 56.
26. Gołba K. — Lompa. K-ce, Wrocław 47 Inst. Śl., str. 119.
27. Hierowski — Śląsk walczący. Wrocław Inst. Śl., str. 119.
28. Osmańczyk E. — Walka jest zwycięska. K-ce 45, Inst. Śl., str. 59.
29. Prutkowski J. — Śląska szopka polityczna. K-ce 46 Awir.
30. Szewczyk W. — Posągi. Inst. Śl. K-ce 45, str. 63.
31. Sztaudynger J. — Strofy Wrocławskie, P-ń, 47. Wyd. Zach., str. 77.
32. Zbiór poezyj literatów na Opolszczyźnie. Opole 45, str. 86.

C. Materiały specjalne dla świetlic

Literatura do planowego czytania

1. Morcinek G. — Serce za tamą (nowele) K-ce 47, Awir — 320 zł.
2. Kossak-Szczucka. — Nieznany kraj. (opowiadania).
3. Gołba K. — Lompa (utwór sceniczny) Kce, Wrocław 47, Inst. Śl.
4. Bunsch K. — Dzikowy skarb, 2 tomy, Gebethner-Wolff, Kraków.

Literatura do samokształcenia

1. Śląsk, ziemia i ludzie (Praca zbiorowa) K-ce 47, Inst. Śląski, 3 map., 60 ilustr., str. 284.
2. Piwarski K. — Zarys. dziejów Śląska. K-ów, 46, Z. Z., str. 40.
3. Tobiasz M. — Pionierzy odrodzenia narodowego i politycznego na Śląsku (1763—1914), K-ce 45, str. 135.
4. Bednorz Zb. — Śląsk wierny Ojczyźnie, P-ń 46, Wyd. Zach., str. 78.
5. Targ Al. — Śląsk w okresie okupacji. P-ń 46, Wyd. Zach.
6. Krygowski B., Zajchowska. — Ziemia Lubuska. Opis geogr.-gosp. P-ń 46, Inst. Zach., 5 map, 4 tabl., str. 267.

Literatura do artystycznych form pracy

1. Lompa. — Utwór scenicz. Gołby K. Inst. Śląski, K-ce 47, str. 196.
2. Sykulski J. — Kunegunda, ks. zamku Kynas k. Jeleniej Góry. utw. scen. 3 akt. s. 56, Jelenia G., Księg. Z. N. P.
3. Wesele Śląskie, opr. Ligoń St., wyd. przedw.

4. Chleb na dłoni, inscen. noweli Morcinka G., opr. Kowalczykówna. Mies. „Praca Oświatowa" nr. 1, r. 1945.

5. Inscenizacje, recytacje, opowiadania, artykuły. „Świetlica", K-ów, nr. 10, r. 46.

6. Wiersze, pieśni, artykuły. „Świetlica", K-ów, nr. 4, r. 45.

7. Wiersze, taniec „Trojok". „Świetlica", K-ów, nr. 3, r. 46.

8. Materiały na wieczornice poświęcone Ziemiom Odzyskanym. „Praca Oświatowa", Nr. 2, r. 47.

9. Wiechowicz S. — 5 pieśni ludowych ze Śląska (3 gł. żeńskie lub dziecięce), K-ów 46. Pol. Wyd. Muz., str. 15.

10. Wiechowicz S. — 5 pieśni ludowych ze Śląska (chór miesz. 3 gł.) K-ów 46, P. W. M.

Bibliografia następnych działów w przygotowaniu.

oprac. mgr. wiz. **T. Kucharska**

Przegląd ostatnich wydawnictw

A. N. Nonas — Ćwiczenia, zabawy i gry terenowe.

Podręcznik dla nauczycieli W. F. oraz instruktorów P. W. i P. R. W. Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy 1947.

W powodzi powojenego ruchu wydawniczego prace z zakresu wych. fiz., sportu i p. w. zajmują bardzo skromne miejsce. Wojna i okupacja przetrzebiła w wybitnym stopniu szeregi wychowawców fizycznych i sportowców, a pozostałym życie postawiło inne ważniejsze zadania, odsuwając prace teoretyczne na dalszy plan. Ruch ten jednak będzie wzbierał na sile ,bo w miarę gruntowania się powszechności w. f. i p. w. muszą przyjść prace teoretyczne.

Jako jedna z nielicznych prac działu wych. fiz. w okresie powojennym, ukazała się ostatnio praca A. N. Nonasa pt. Ćwiczenia, zabawy i gry terenowe.

Pierwszą pracę z tego zakresu pt. **Harcerz w polu** wydaje **Z. Wyrobek** po I wojnie światowej. Podręcznik zwięzły i interesujący oddał wielkie usługi nie tylko Harcerstwu, dla którego był opracowany ale również szkole i wojsku. — Próby dostosowania gier terenowych do potrzeb szkoły i przysposobienia wojskowego podejmuje **J. Jasiński** na kilka lat przed II wojną światową wydając pracę pt. **„Gry i ćwiczenia terenowe"**. W stopniu wyższym niż Z. Wyrobek uzasadnia on w swej pracy stronę zdrowotną, wychowawczą gier.

Upowszechnienie w. f. i p. w. po wojnie i przebijający się w nich utylitaryzm wyznacza grom terenowym jako ośrodka wychowania i wyszkolenia nowe i znacznie szersze zadania tak w szkole jak i w p. w.

Dostosowanie gier terenowych do nowych potrzeb podejmuje A. T. Nonas w swej pracy.

Pracę swą traktuje autor, jako podręcznik systematyki i metodyki, co jest pewnego rodzaju nowością wynikającą z tendencji ujęcia w pewne ramy bogatego zasobu materiału i sposobów prowadzenia. Drugim rysem tej pracy odróżniającym ją od poprzednich jest wyraźnie przeznaczenie jej nie tylko w tytule ale i w treści dla nauczycieli i instruktorów p. w. W I części metodycznej podaje autor rys historyczny gier terenowych, cele i środki oraz wskazania metodyczne. W porównaniu z pracami Wyrobka i Jasińskiego autor ze szkodą dla zagadnienia, zbyt słabo podkreśla wartości gier terenowych, w szczególności tyczące wpływu wychowawczego oraz kształcącego nie tylko umysł ale i bogatą skalę uczuć społecznych, estetycznych i innych. — Niewątpliwym plusem działu metodycznego pracy Nonasa jest dokładne rozpracowanie zasad prowadzenia gier terenowych. Szkoda tylko, że sposób rozpracowania jest dość zawiły i nie przejrzysty.

W II części systematycznej autor wyróżnia oddzielnie zasób materiału dla szkół, dla p. w. i dla p. w. kobiet. O ile jednak w dziale p. w. męskiego autor szczęśliwie wywiązuje się z zadania, to w dziale p. w. żeńskiego zagadnienie to wymaga dalszego rozpracowania. W podanym zasobie materiału autor wykazuje wiele inwencji i inicjatywy, podając również w rozwiązywaniu tematu swój indywidualny i oryginalny sposób. Zastrzeżenie jednakże budzi podział gier terenowych na grupy. Nie znajdujemy w nim wartościowych działów jak tropienia, wywiadów, sygnalizacji, biegów harcerskich, inne zaś jak biwakowanie, pierwsza pomoc zostały zbyt słabo rozpracowane. Wprowadzone nowe działy (III, IV, V, VI, IX) nie znajdują należytego uzasadnienia. — W realizowaniu swej głównej myśli: należytego usystematyzowania gier terenowych autor uzyskałby lepsze rezultaty, gdyby wyraźnie nawiązał do prac Wyrobka i Jasińskiego, których dorobek jest nie przemijający i nic ze swej wartości nie utracił.

W podręczniku A. H. Nonasa fachowa literatura w. f, sportu i p. w. zyskuje nową pozycję. **Podręcznik ten winien zainteresować nie tylko nauczycieli (lki) w. f. i p. w., ale tych wszystkich wychowawców, instruktorów i organizatorów, którzy pracują z młodzieżą w terenie na wycieczkach, obozach, koloniach i wczasach.**

Mgr. Bugajski Jan

Kazimierz Zajdzikowski. — Gry i zabawy ruchowe.

Składnica Harcerska 1947 — Kraków

Zbiorek obejmuje 70 gier i zabaw, które zdaniem autora najwięcej interesują młodzież. Wstęp zawiera zwięzłe zasady prowadzenia gier i zabaw, część szczegółowa — ich opis. Zastrzeżenie budzi brak podziału materiału na grupy, ograniczenie zasobu w przewadze do gier bieżnych i rzutnych, niewłaściwość nazw niektórych gier i zabaw, ustalonych w literaturze i programach szkolnych. Zaletą zbiorku jest wybór materiału, zwięzły opis i format kieszonkowy podręcznika. Wydawnictwo zaleca się do użytku szkolnego i organizacji młodzieżowych.

Mgr Bugajski Jan

Oblicze Ziem Odzyskanych. — Dolny Śląsk tom I. — Przyroda — Gospodarka — Książnica Atlas — Wrocław — Warszawa 1948. str. 459. ryc. 100 — 1 mapa.

Wydawnictwo powstało z inicjatywy i przy poparciu Książnicy-Atlas, Kuratorium Okr. Szk. Wrocławskiego i Biura Ziem Odzyskanych w Ministerstwie Oświaty, a pierwszy jego szkic stanowił cykl wykładów na Kursie informacyjnym o Śląsku, zorganizowany dla pracowników oświatowych we Wrocławiu w maju 1946 r. Z tych początków książka rozrosła się do wielkiej, poważnej, naukowej publikacji, bez której nie można już sobie wyobrazić studiów nad poznaniem Dolnego Śląska, — stąd staje się ona nieodzowną pomocą w nauce szkolnej, a także niezastąpionym źródłem wiadomości dla tych wszystkich, którzy pragną zapoznać się z pięknem i bogactwem południowo-zachodnich ziem Polski.

Dzieło, — bogato ilustrowane, zaopatrzone mapą fizyczną Śląska (E. Romera i A. Wrzoska w podziałce 1:1.000.000) — jest pracą zbiorową. O krajobrazie Niżu Śląskiego i krajobrazie Sudetów — mówią J. Czyżewski i M. Klimaszewski, — roślinność Śląska opracował St. Tołpa, faunę — K. Sembrat, — o rolnictwie pisze W. Styś, bogactwa kopalne Śląska przedstawili w trzech kolejnych artykułach St. Czarnocki, R. Krajewski, Wł. Bobrowski, wreszcie przemysł na Dolnym Śląsku opracował A. Wrzosek. Po każdym artykule jest podana bibliografia przedmiotu — przeważnie jeszcze w j. niemieckim, chociaż w zakresie niektórych zagadnień dorobek uczonych i publicystów polskich przedstawia się już poważnie.

Książka otwiera proroczy cytat z Kroniki J. Długosza, o którym nie wspomnieć trudno: „Wrocław był częścią Królestwa Polskiego i za łaską Bożą wróci kiedyś i złączy się ze swoją całością, a zrzuci z siebie nieprawne i wdziercze panowanie..."

Tom II Wydawnictwa obejmuje Dzieje i Kulturę Śląska Dolnego.

Zdzisław Rajewski — Ziemie Zachodnie w świetle wykopalisk. Państw. Zakł. Wyd. Szk. — Warszawa 1947 — str. 67 — ryc. 37. Cena 120.

Ziemia, która przez tysiąclecia całe „gromadziła prochy", odsłania teraz mgłą tajemnicy spowite dzieje naszych praojców. Jednak dalecy jeszcze jesteśmy — jak pisze na wstępie autor — od pełnego obrazu kultury i dziejów Słowiańszczyzny Zachodniej, — zwłaszcza, że nauka niemiecka tendencyjnie i kłamliwie przedstawiała wyniki długoletnich badań archeologicznych tych Ziem. W książce tej zawarte zostały „pewne symbole naszej i pobratymskiej dawności", jest tu mowa o dwu ośrodkach kultu religijnego Radgoszczy i Arkonie, kilku grodach Ziemi Lubuskiej, Santoku i Wolinie. — Przystępnie ujęty wykład, ilustrowany mapkami i rycinami przedstawiającymi rekonstrukcje grodów i budowli oraz liczne wykopaliska jak: narzędzia, ozdoby, broń i monety, pozwoli młodemu czytelnikowi, dla którego głównie jest przeznaczony, zapoznać się z fragmentami pradziejów Ziem Nadodrzańskich.

Jan Zdzitowiecki — Rola niemieckich prowincji wschodnich w gospodarce Rzeszy — Państw. Zakł. Wydawn. Szkolnych — Warszawa 1947 r. — str. 56. — Cena 65 zł.

W świetle faktów i cyfr ukazuje się cała prawda o b. wschodnich prowincjach Rzeszy. Z Ziem tych zwłaszcza Prus Wsch., Pomorza Zach. i Ziemi Lubuskiej, rzadko zamieszkałych, stale odpływała ludność na zachód, uciekając do uprzemysłowionych prowincji nadreńskich. „Volk ohne Raum" nie miał ochoty zasiedlać pól między Odrą a Niemnem wydartych przed wiekami prawym ich dziedzicom.

Książka dokładnie ilustruje proces wyludniania się niemieckich kresów wschodnich oraz rozwiewa legendę o nieodzowności posiadania ich przez Rzeszę, — zaś całe zagadnienie b. Ziem wschodnich niemieckich sprowadza do problemu typowo politycznego dla Niemiec.

Emilia Sukertowa-Biedrawina — Mazurskie dole i niedole. Państw. Zakł. Wyd. Szkolnych — Warszawa 1947 — str. 76. Cena 85 zł.

Zebrane tu obrazy z życia Mazurów pruskich ich zwyczaje, obrzędy, opowiadania i legendy świadczą z jednej strony o gorącym przywiązaniu ludu do ziemi i tradycji, z drugiej o... prymitywiźmie ich myślenia, a nawet wręcz zacofaniu. Z kart tej książki tchnie rzewna religijność, a zarazem głęboki smutek cechujący kraj i ludzi, co przez 6 stuleci wśród strasznego ucisku germańskiego przekazywali sobie z pokolenia w pokolenie najgorętszą miłość do języka i obyczaju polskiego.

Książkę zamyka „Spis książek polskich o Mazurach" liczący 46 pozycji (nie wyczerpujący zresztą).

Wybór pisarzy ludowych — opracował Stanisław Pigoń. Część I. Pamiętnikarze i publicyści — Wrocław — 1947 — Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich — str. 303. — Cena 640 zł.

Po tomie wstępnym wydawnictwa „Wybór pisarzy ludowych" — pt. **„Zarys nowszej literatury ludowej"** (Kraków 1946). wydaje prof. Pigoń cz. I (ściślej drugą) zamierzonej całości w formie antologii, obejmującej chłopów-publicystów, szermierzy sprawy ludowej. Książka jest tak pomyślana, że obok najwybitniejszych autorów — działaczy chłopskich do r. 1920, daje także przegląd problemów, które na przestrzeni lat poruszały opinię publiczną w odniesieniu do zagadnień wsi. Autor antologii stojąc na gruncie obiektywizmu zestawia tutaj reprezentantów wszelkich odcieni przekonań i oglądów aż do najbardziej radykalnych, przy czym nie zacieśnia się tylko do jednego tylko zaboru, ale w pewnej proporcji uwzględnia wszystkie trzy. Spośród dwudziestu kilku nazwisk wystarczy zacytować kilka, aby sobie zdać sprawę z intencji i założeń autora publikacji. Znajdziemy tu Pilcha, Ciszka, Bojkę, Więcka, Witosa, Nocznickiego, Stolarskiego i i. — Część II obejmie poetów i gawędziarzy ludowych. Całość wypełni lukę, jaka dotąd w historiografii literatury polskiej od lat czekała na zapełnienie.

Karol Libelt — Wybór pism pedagogicznych — opracował B. Suchodolski. Państw. Zakład Wyd. Szkolnych — Warszawa 1947 — str. 57. — Cena 75 zł.

Tomik ten zapoczątkowuje **„Bibliotekę tekstów pedagogicznych"** mającą za zadanie dostarczenie materiałów źródłowych z zakresu teorii i praktyki wychowawczej: uczniom zakładów kształcenia nauczycieli, słuchaczom kursów pedagogicznych, studentom pedagogiki na wyższych uczelniach, wreszcie nauczycielom kwalifikowanym i niekwalifikowanym podejmującym pracę samokształceniową nad pogłębieniem swego wykształcenia pedagogicznego. — „Biblioteka" podzielona będzie na cztery serie, z których I poświęcona zostanie wyborowi z dzieł wybitnych pedagogów dawnych i dzisiejszych i to zarówno polskich, jak i obcych, II obejmie opracowania poszczególnych zagadnień z dziedziny wychowania, III omówi ustawy i rozporządzenia oświatowe w różnych krajach i czasach, w IV znajdą się wybory ze znanych lub rękopiśmiennych pamiętników, dzienniczków listów itp.

Z pism Libelta wybrał autor „Wyboru" fragmenty z trzech rozpraw zdaniem jego najaktualniejszych: „O szkole realnej" traktujący o stosunku kształcenia ogólnego do zawodowego, „Pomysły o wychowaniu ludów" — dziś w dobie wielkich przemian społecznych nabierający szczególniejszego znaczenia i „O odwadze cywilnej" poruszający problem wyrobienia w człowieku cnót obywatelskich.

Aleksander Lewin — Antoni Makarenko czołowy pedagog radziecki. Państw. Zakł. Wyd. Szk. — Warszawa 1947. str. 50. Cena 65 zł.

Dr. Michał Szulkin — Drogi rozwojowe szkolnictwa radzieckiego. Państw. Zakł. Wyd. Szkolnych — Warszawa 1947. Str. 30. Cena 50 zł.

Dwa nowe tomiki **„Biblioteki nauczyciela-demokraty"** poświęcone są szkolnictwu i pedagogice radzieckiej. — Pierwszy mówi o pracy wychowawczej i działalności literackiej i publicystycznej na polu pedagogiki — tego niewątpliwie najwybitniejszego w międzywojennym okresie pedagoga radzieckiego, twórcy własnego systemu wychowawczego, który m. in. przedstawił w głośnym już dziś i znanym polskiemu czytelnikowi **„Poemacie pedagogicznym"**. „Wychować człowieka — stwierdza tu Makarenko — to znaczy dać mu poczucie perspektywy, poczucie radości dróg dnia jutrzejszego... Człowiek nie może żyć, jeśli nie widzi przed sobą czegoś radosnego". — Toteż optymizm pedagogiczny — obok hasła zamiłowania do pracy w zespole, dyscypliny walki z trudnościami i przezwyciężania ich oraz zerwania z wszelkim szablonem w dziedzinie praktyki i teorii pedagogicznej — jest jedną z naczelnych zasad wychowawczych Makarenki.

Wychowanie w zespole pojmuje Makarenko jak najszerzej, a więc także i w rodzinie, ale w „pełnej rodzinie", tj. takiej, gdzie prócz ojca i matki jest kilkoro dzieci w różnym wieku. W sprawie wychowania rodzinnego poświęcił Makarenko osobną rozprawę pt. „Książka dla rodziców".

System wychowawczy Makarenki stosuje się dziś w wielu szkołach, domach dziecka, zakładach wychowawczych Związku Radzieckiego — system ten wszędzie daje wyniki.

Autor kończy swoją rozprawkę uwagą: „Każdy pedagog, niezależnie od stopnia swego przygotowania, niezależnie od poglądu na świat, znajdzie w systemie Makarenki cały szereg idei i zasad, które niewątpliwie zechce stosować".

Uzupełnieniem książki pierwszej jest drugi z wyżej wymienionych tomików „Biblioteki nauczyciela-demokraty" ilustrujący faktami i cyframi obraz ogromnego wysiłku i osiągnięć rządu i 100 narodów ZSRR. na polu odbudowy i przebudowy szkolnictwa w okresie 30-lecia istnienia socjalistycznej republiki. Wprowadzenie jednolitego ustroju szkolnego (10 latki) na terenie całego państwa, opracowanie jednolitych programów nauczania i regulaminu zachowania uczących się, zniesienie

koedukacji oraz zaprowadzenie egzaminów końcowych dla uzyskania świadectwa dojrzałości podniosło niebywale poziom naukowy wychowawczy szkoły radzieckiej w ostatnich wojennych i powojennych już latach, a niemal całkowite wytępienie analfabetyzmu w ogromnym kraju, gdzie odsetek analfabetów przed rewolucją był największy w Europie, jest miarą najwymowniejszą tego wielkiego przewrotu, jaki za naszą wschodnią granicą w ciągu jednego pokolenia na polu oświaty, wychowania i przebudowy społecznej się dokonał.

Rocznik statystyczny 1947. — Rok XI. — Nakł. Głównego Urzędu Statystycznego — Warszawa 1947. str. 207. — Cena 100 zł.

W niespełna trzy lata od chwili wypędzenia okupanta z Ziem polskich ukazuje się pierwszy powojenny tom Rocznika Statystycznego obrazujący z jednej strony wojenne zniszczenia i straty, z drugiej osiągnięcia odrodzonego Państwa Polskiego w dziedzinie ludnościowej, gospodarczej i kulturalnej w okresie 1945 r. — 31. III. 1947 r. Co prawda tętno odbudowy naszego kraju wzrasta z miesiąca na miesiąc i większość zawartych tu danych statystycznych ma już znaczenie historyczne, nie mniej Rocznik jako pierwsza w tej skali powojenna próba ogólnego bilansu spełnia swą rolę znakomicie, udostępniając ogółowi społeczeństwa uporządkowane dane cyfrowe ze wszystkich dziedzin życia. Daleko mu jeszcze do doskonałości Roczników przedwojennych, zwłaszcza jeśli chodzi o dane porównawcze w skali światowej czy choćby europejskiej, których w ogóle w nim nie ma, jednakże mimo wszystkich braków — z jakich zresztą wydawcy doskonale sobie zdają sprawę — Rocznik swe zadanie spełnia: informuje o Polsce Odrodzonej lepiej i ściślej niż najlepsze propagandowe artykuły, dlatego zwłaszcza nauczyciele geografii, nauki o Polsce współczesnej i zagadnień społeczno-wychowawczych powitają go z prawdziwym zadowoleniem, a niska cena udostępni go uczniom wszystkich typów szkół.

Jan Żabiński — Walka o żubra — Państw. Zakł. Wydawn. Szkolnych — Warszawa 1947 — str. 53 — tab. VI. — Cena 100 zł.

Walka o żubra — a ściślej walka o istnienie żubra, królewskiego niegdyś zwierza, zamieszkującego dawniej nieprzebyte puszcze europejskie, trwa już od kilku wieków. Były czasy kiedy groziła zupełną przegraną. W poł. XVII w. występował żubr tylko w Polsce, w Siedmiogrodzie i na Kaukazie, z pocz. XIX już tylko w Puszczy Białowieskiej i na Kaukazie, przy czym ilość białowieskich żubrów oceniano w r. 1810 na 320 szt. W r. 1920 zachował się w Białowieży już tylko jeden okaz. — Na szczęście pierwszą wojnę światową przeżyło jeszcze kilkadziesiąt żubrów w zwierzyńcach; 6 w Anglii, 10 w Szwajcarii, ponad 20 w Niemczech, z czego 3 w Pszczynie, która w wyniku plebiscytu przypadła (wraz z żubrami) Polsce. — Ci „ostatni Mohikanie" żubrzego rodu stali się zaczątkiem racjonalnej hodowli, dzięki czemu już w r. 1939 mieliśmy 35 żubrów: 14 w Białowieży, 16 w Pszczynie, 3 w Niepołomicach, po 1 w Spale i warszawskim Zoo. — Obecnie po drugiej zawierusze wojennej stan ich podniósł się do 43. — Walkę o istnienie żubra zatem można uważać za wygraną.

Ale walka o żubra — to tylko przykład, który ma zilustrować zagadnienie głębsze, poruszone przez autora w tej rozprawce, zagadnienie zależności gatunku od środowiska, na które znowu ma decydujący wpływ człowiek. — I dlatego książka jest podwójnie ciekawa. — Nauczycielowi biologii dostarczy wiele cennego materiału do dyskusji z uczniami na poziome gimnazjalnymi i licealnym.

Janusz Domaniewski — Pochodzenie zwierząt domowych — Państw. Zakł. Wyd. Szk. — Warszawa 1947 — str. 35, ryc. 11. — Cena 45 zł.

W książce tej znajdzie czytelnik ciekawe dane dotyczące naszych zwierząt domowych. Na przeszło 2000 gatunków zwierząt ssących żyjących obecnie na ziemi oswoił człowiek jeszcze w czasach przedhistorycznych na 5—6 tysięcy lat przed Chr. nie wiele więcej ponad 10. Najstarszym towarzyszem i przyjacielem człowieka jest pies wywodzący się z Azji południowej lub okolic Morza Śródziemnego. Niemal współcześnie oswojono kozy, owce i bydło domowe, natomiast koń w służbie człowieka pojawia się w około 2000 lat później, najpierw w Chinach. Ciekawe są dzieje kota domowego, który znany do dawna w Egipcie, rozpowszechnił się w Europie dopiero w XII i XIII w. — Książka zalecona jest jako lektura pomocnicza do bibliotek szkolnych.

Helena Devechy — Najmniejsze Królestwo na ziemi. — Państw. Zakł. Wyd. Szk. — Warszawa 1947 — str. 23, ryc. 19. Cena 35 zł.

Tym najmniejszym królestwem na ziemi, o którym autorka interesująco opowiada, — jest rój pszczół, stanowiący sam dla siebie maleńkie, ale rządne i pracowite państwo. — Książeczkę tę zaleciło Ministerstwo jako lekturę uzupełniającą dla szkół podstawowych. — Młodzież przeczyta ją z prawdziwym pożytkiem.

BIBLIOTEKA NARODOWA

Ukazały się dwa nowe tomiki **„Biblioteki Narodowej"** pierwszy to **wybór poezyj „Młodej Polski"** w opracowaniu **Tadeusza Boya-Żeleńskiego** — Wydanie II. Wrocław — Wyd. Zakł. Narodowego im. Ossolińskich str. LVI + 474. — Cena 380 zł.

Drugi to **Sofoklesa Król Edyp.** W przekładzie i opracowaniu **Kazimierza Morawskiego** — Wydanie II — Kraków — Wyd. Zakł. Narod. im. Ossolińskich — str. 88.

Wydawnictwa „Biblioteki Narodowej“ stanowią szczególnie cenne pozycje w naszym ruchu wydawniczym, stąd też każdy tomik „Biblioteki“ witany jest przez szerokie rzesze studiującej młodzieży ze szczerym zadowoleniem. Spodziewać się należy, że obok wznowień przed wojną wydanych arcydzieł literatury polskiej i obcej Wydawnictwo rzuci na rynek księgarski opracowania nowe, zwłaszcza z zakresu przekładów najcelniejszych pomników literatury słowiańskiej, których brak w języku polskim obecnie szczególnie się odczuwa.

PODRĘCZNIKI

Stanisław Skimina. Elementa latina — Podręcznik do nauki języka łacińskiego — Wrocław. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich — cz. III. Wypisy str. 83 ryc. 8, map 4. — Preparacje str. 112. — Cena 250 zł oraz cz. IV Wypisy str. 48, ryc. 9, map. 3 — Objaśnienia i słowniczek str. 102. Cena 200 zł.

W wypisach oprócz tekstów łacińskich Neposa, Cicerona, Cezara, Salustiusza, Ovidiusza i i. znajdujemy wzorowe przekłady wyjątków z pism i utworów pisarzy i poetów rzymskich pióra J. Kasprowicza, S. Skiminy, W. Witwickiego, T. Zielińskiego, M. Kaszyczki i in.

Fr. Bielak — Wł. Szyszkowski — A. Bardach — Czytanki polskie dla kl. VIII szkoły podstawowej — zeszyt II — Państw. Zakł. Wyd. Szkolnych Warszawa 1947 — str. 83. Cena 55 zł.

Książka, na którą od dawna z niecierpliwością czekają nauczyciele poloniści klas VIII szkół podstawowych i wyrównawczych, obejmuje 24 czytanki ilustrujące schyłek wieku XVIII. W doborze ich położyli autorzy główny nacisk na budzenie się myśli polityczno-społecznej w Polsce oraz na rolę mieszczan i włościaństwa w walce o wolność upadającej Rzeczypospolitej szlacheckiej. Uczeń zetknie się tutaj z działalnością i poglądami wybitnych ówczesnych szermierzy postępu jak: Konarski, Krasicki, Naruszewicz, Staszic, Kołłątaj, Kościuszko i i. bądź bezpośrednio czytając ich utwory, bądź pośrednio zapoznając się z nimi poprzez urywki z dzieł Kraszewskiego, Gomulickiego, Reymonta, Limanowskiego, Żeromskiego i i.

Witold Doroszewski — Bronisław Wieczorkiewicz — Zasady poprawnej wymowy polskiej (ze słownikiem) — Państw. Zakł. Wydawn. Szkolnych — Warszawa 1947. — Str. 84. — Cena 60 zł.

Przypominają tu i omawiają autorzy ogólne prawidła poprawnej wymowy ustalone przez ZASP. i Tow. Miłośników Języka Polskiego, a ogłoszone drukiem jeszcze w r. 1930. — Prawidła te rozróżniają dwie wymowy poprawne: szkolną (nieco swobodniejszą) i sceniczną. Nie wszystkie one w praktyce dadzą się zastosować, prawa życia bowiem są silniejsze od praw narzuconych, stąd stosowanie ich w szkole może być „wskazane“ lub „zalecone“, — ale nie rygorystycznie „obowiązujące“. — Książka umiejętnie stosowana stanie się dla nauczyciela, zwłaszcza języka polskiego, poważną pomocą w nauczaniu.

G. Hensel i Wł. Kotelewski — O uzwojeniach maszyn elektrycznych prądu zmiennego. — Państw. Zakłady Wyd. Szkoln. — Warszawa 1947, str. 128, rys. 97. — Cena 135 zł.

Jest to drugie wydanie podręcznika prof. H. Hensla z r. 1926 zmienione i uzupełnione przez Wł. Kotelewskieg. Książka ma służyć — według intencji autora — nie tylko jako pomoc w nauce, ale i jako doradca w praktyce. Szczególna jej potrzeba wynika z szybkiej rozbudowy polskiego przemysłu budowy maszyn elektrycznych niezbędnych w realizacji planu trzyletniego. Ministerstwo Oświaty zatwierdziło ją do użytku szkolnego w szkołach zawodowych.

LITERATURA DZIECIĘCA

Adam Dubowski — Wędrowała sroczka — Rysunki Aleksandra Świdwińskiego. — Państw. Zakł. Wydawnictw Szkolnych — Warszawa 1947. — Str. 15. — Cena 115 zł.

Książeczka ta bardzo bogato ilustrowana, przeznaczona jest dla najmłodszych czytelników... z klasy I lub II szkoły podstawowej. Przemówi do nich nie tyle wierszowany tekst, ile raczej barwne, pełne humoru ilustracje.

POWIEŚCI NADESŁANE DO REDAKCJI

Jo van Ammers — Küller — Taniec wokół gilotyny — Wydanie drugie — Książnica-Atlas — Wrocław — Warszawa 1947. Str. 459.

Jest to ciąg dalszy dziejów holenderskiej patrycjuszowskiej rodziny Tavelincków, zapoczątkowanych w cz. I. trylogii, pt. „Patrioci“. Druga z kolei część wprowadza nas w najburzliwszy bodajże okres dziejów Francji, w okres wielkiej rewolucji, ściślej w lata 1792—1795. — Jeśli „Patrioci“ odsłonili nam blaski i nędze Niderlandów w drugiej poł. XVIII — to „Taniec wokół gilotyny“ ukazuje nam w sposób niezwykle barwny i wnikliwy życie ludu francuskiego, zwłaszcza życie Paryża w drugiej fazie rewolucji — oraz upadek i intrygi zbankrutowanych politycznie arystokratów. — Książkę tę bez żadnej przesady uznać można za jedno z najcelniejszych dzieł literatury powieściowej, a autorkę za jedną z najwybitniejszych pisarek świata.

Ż.

Wydawnictwo Popularno-Naukowe „WIEDZA POWSZECHNA"

Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik" prowadzi od jesieni 1946 r. akcję popularyzacji wiedzy na poziomie średnim w postaci wydawnictwa zeszytowego „Wiedza Powszechna". Niewątpliwie wiele osób spośród Nauczycielstwa zna już zarys wydawnictwa z prospektu, względnie miało w ręku ten czy inny zeszyt „WIEDZY POWSZECHNEJ". Redakcja otrzymała już niejedną opinię i radę przedstawicieli Oświaty. Wydawnictwo zasługuje na to, by zainteresował się nim ogół Nauczycielstwa wszelkich szkół.

Zeszyty „WIEDZY POWSZECHNEJ" przeznaczone są:

1) jako lektura uzupełniająca dla uczniów szkół średnich, zawodowych i ogólnokształcących,

2) jako lektura naukowa dla słuchaczy uniwersytetów robotniczych i ludowych oraz dla samouków, którzy nie mając możności dalszego kształcenia się w szkołach muszą opierać się wyłącznie na książce,

3) jako podręczny materiał pomocniczy dla nauczycieli szkół powszechnych i działaczy oświatowych,

4) jako lektura uzupełniająca dla tych spośród nauczycieli szkół powszechnych, którzy nie mieli możności ukończenia normalnych studiów przygotowawczych.

Zeszyty „WIEDZY POWSZECHNEJ" przynosić będą stale najważniejsze i najciekawsze wiadomości z 23 działów wiedzy a mianowicie — biologii, geologii, antropogeografii, geografii i podróży, fizyki, chemii, astronomii, matematyki, techniki, gospodarki, życia zawodowego, socjologii, prawa i polityki, historii, literatury, sztuki, muzyki, biografii, filozofii, metodyki, języków, życia praktycznego, zdrowia i medycyny.

Każdy dział obejmuje pewną ilość cykli, z których każdy zawiera z kolei kilka lub kilkanaście zeszytów. Planowany układ ramowy wydawnictwa znajduje się w prospekcie pt. **„Popularyzacja Wiedzy"**. Ostateczny układ każdego cyklu ogłaszany jest na 3-ej stronicy okładki każdego zeszytu.

Zeszyty „WIEDZY POWSZECHNEJ" przedstawiają **rzetelną wartość naukową a równocześnie są tanie.**

Wykaz wydrukowanych do tej pory i znajdujących się w druku zeszytów jakoteż warunki nabywania i prenumeraty udziela Administracja „WIEDZY POWSZECHNEJ" w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 96.

Redakcja „WIEDZY POWSZECHNEJ" mieści się w Warszawie, przy ul. Daszyńskiego 14. Przy Redakcji czynny jest Dział Odpowiedzi, który nie tylko udziela wszelkich wiadomości o wydawnictwie, ale również odpowiada na wszelkie zapytania, związane z lekturą.

Redakcja „WIEDZY POWSZECHNEJ" zabiega o to, aby czytelnicy nadsyłali Redakcji swe uwagi, dotyczące doboru materiału, układu i ujęcia treści poszczególnych zeszytów. Szczególnie cenna będzie pomoc i współpraca Nauczycielstwa, które może dzielić się z Redakcją nie tylko własnymi uwagami, ale również opiniami, zebranymi w związku z nauczaniem i akcjami oświatowymi.

Władze oświatowe, wszystkie szkoły i nauczyciele, organizacje i placówki kulturalne młodzieży przy zamówieniach, kierowanych bezpośrednio do Administracji Wydawnictwa, otrzymują stosownie do porozumienia odpowiednie zniżki (rabaty).

„Szkoły Zawodowe Woj. Krakowskiego — Informator 1947"

Związek Nauczycielstwa Polskiego, Sekcja Szkolnictwa Zawodowego Okręgu Krakowskiego pod red. Mgr Lidii Kozakówny. Skład główny „Szkolnica", Kraków, ul. Wiślna 3.

Pod powyższym tytułem pojawiło się wydawnictwo, które dostarcza młodzieży informacji o kształceniu się w różnych typach szkół zawodowych i podaje uwagi o zapotrzebowaniu pracowników w poszczególnych gałęziach pracy. Omówione w „Informatorze" typy i stopnie szkół przemysłowych, gospodarstwa wiejskiego, handlowych, spółdzielczych i administracyjnych, gospodarczych i hotelarskich, artystycznych oraz sanitarnych — świadczą o różnorodności szkolnictwa zawodowego i o wielu możliwościach kształcenia się, mało znanych szerokim warstwom społeczeństwa.

Wydawnictwo zawiera wiele interesujących materiałów oraz spisy szkół i kursów zawodowych znajdujących się w województwie krakowskim. Całość opracowana gruntownie i starannie oraz wydana w estetycznej formie. Jest to pierwsza próba na terenie naszego Okręgu Szkolnego opracowania i powiązania zagadnień szkolnictwa zawodowego, zapotrzebowania pracowników oraz wymagań psycho-fizycznych niezbędnych do wykonywania pracy w poszczególnych działach życia gospodarczego. Pożyteczne to wydawnictwo powinno być wykorzystane przez nauczycieli i rodziców celem wskazania uczniom właściwych dróg kształcenia się zgodnie z ich uzdolnieniem i zamiłowaniem.

Podręczniki dla szkół zawodowych Państw. Zakł. Wyd. Szk.

Bąkowski St. i Sowiński J. — Fizyka z maszynoznawstwem ogólnym. Podręcznik dla szkół średnich zawodowych.

Baculewski J. A., Budzyk K., Pietrusiewiczowa J. i Piorunowa A. — Wczoraj i dziś. Podręcznik dla Gimnazjów zawodowych, książka pomocnicza dla gimnazjów ogólnokształcących oraz dla szkół i kursów dla dorosłych.

Białobrzeski Czesław: — Czym jest materia.

Butlewski Z. — Geometria analityczna dla liceów zawodowych.

Czerwiński W. — Podręcznik warsztatowy.

Czerwiński W. — Napęd i główniejsze mechanizmy obrabiarek. Podręcznik dla gimnazjów mechanicznych i średnich szkół zawodowych o kierunku metalowym oraz książka pomocnicza dla nauczycieli.

Czerwiński W. — Zasady chemii i materiałoznawstwo. Podręcznik dla szkół zawodowych o kierunku metalowym.

Egejman B. — Termodynamika elektryczna cz. I. i II.

Firewicz J. i **Firewiczowa J.** — Chemia z materiałoznawstwem ogólnym. Podręcznik dla średnich szkół zawodowych.

Nasza Księgarnia.

Gasiński T. — Statystyka budowli i wytrzymałość tworzyw. Podręcznik dla liceów budowlanych.

Górski J. — Zasady monografii dla szkół technicznych.

Górski J. — Algebra dla liceów przemysłowych.

Hauka W. — Matematyka stosowana cz. I. Książka pomocnicza dla nauczycieli i uczniów szkół zawodowych o poziomie licealnym.

Komar i Pagaczewski. — Mierzenie w życiu codziennym. Praktyczne wskazówki. Spółdz. Wyd. Pracowników Techn. Szk. Akad.

Kłosowski Wł. — Zasady kalkulacji. Książka pomocnicza dla nauczycieli i uczniów. Spółdz. „Nauka" w Bydgoszczy.

Kołodziejczyk J. — Botanika. Podręcznik dla liceów ogólnokształcących, szkół rolniczych, leśnych, zakładów kształcenia nauczycieli.

Kozłowski T. — Budownictwo stalowe cz. I. książka pomocnicza.

Kryński J. — Towaroznawstwo. Poradnik dla nauczycieli szkół zawodowych.

Krzywicki M. — Maszyny elektryczne prądu stałego.

Lipa A. — Technika sprawnego liczenia. Podręcznik dla gimnazjów handlowych i spółdzielczych.

Lipski R. — Odlewnictwo. Podręcznik Technologii i metali.

Lipski R. — Cieplna obróbka stali. Podręcznik technologii metali.

Lipski R. — Kowalstwo. Podręcznik technologii metali.

Lipski R. — Ślusarstwo. Podręcznik technologii metali.

Mirgałowska-Suchońska M. — Bielizna chłopięca i męska. Podręcznik kroju.

Mosiński M. — Obróbka cieplna metali. Książka pomocnicza dla uczniów i nauczycieli szkół średnich zawodowych i szkół rzemieślniczych metalowych.

Opolski A. — Atlas astronomiczny (pomoc dla lic. ogólnokształc. i zawodowych).

Orgelbrand B. — Silniki spalinowe. Podręcznik dla szkół i kursów zawodowych oraz dla samouków.

Ornatkiewicz M. — Termodynamika techniczna. Ognisko.

Pieprzyca A. i **Korabiowska K.** — Krój damski. Podręcznik dla szkół krawieckich.

Roszkowski St. — Zbiór zadań rachunkowych dla metalowców. Podręcznik do użytku średnich szkół zawodowych i kursów zawodowych.

Tittenbrun B. — Maszyny elektryczne cz. I. i II. Podręcznik dla gimnazjów elektrycznych. „Ognisko".

Trojanowski W. — Higienia mięsa. Podręcznik dla szkół zawodowych.

Walter K. — Chemia dla liceów technicznych. Podręcznik dla liceów przemysłowych.

Wierusz-Kowalski St. — Maszyny elektryczne prądu zmiennego. Podręcznik dla liceów elektr. i książka pomocnicza dla naucz. szkół zawodowych.

Wieczorkiewicz Br. — Słowniczek ortograficzny.

Opolski A. — Atlas astronomiczny (pomoc dla lic. ogólnokszt. i zawodowych).

Nakładem Wydawnictwa: DZIENNIK URZĘDOWY KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, ul. DIETLA 90, p. III, pok. Nr. 4, telefon 599-17.

Cena niniejszego numeru wynosi 135 zł Konto P. K. O. Nr. IV-840.

Zakłady Graficzne „Litodruk" Kraków, Radziwiłłowska 23. M—44803